

Returadresse  
Miljø og Natur, Landbrug  
Kjærgaardsvej 8 6950 Ringkøbing



Ringkøbing-Skjern Kommune

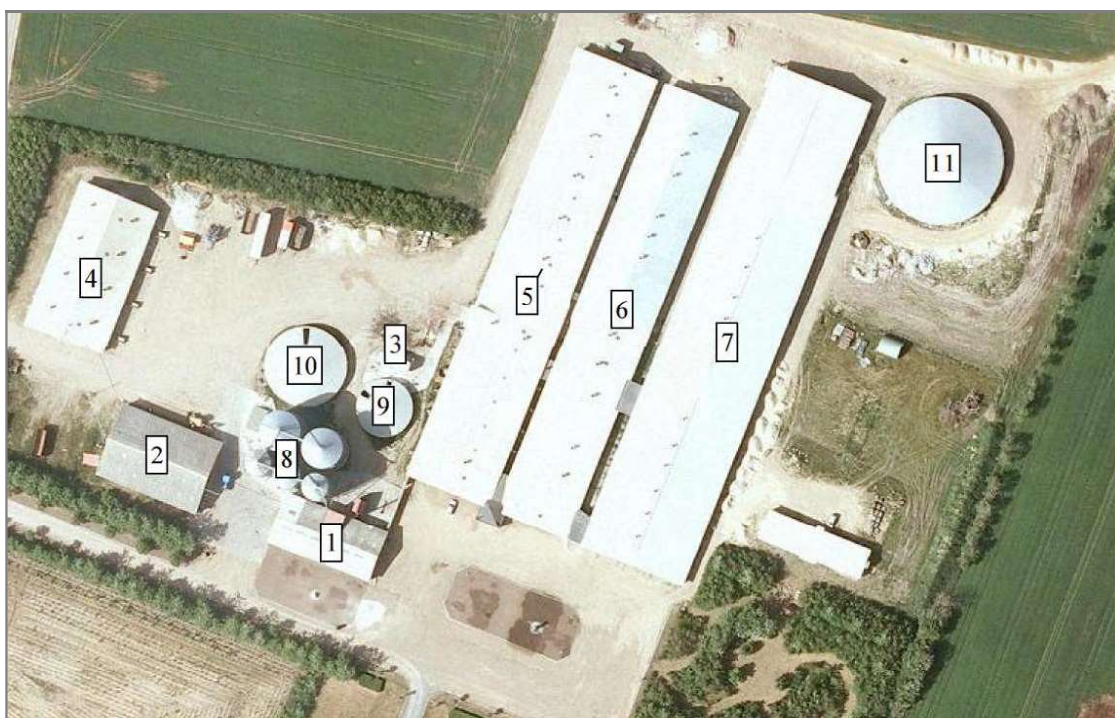
Sagsbehandler

[Redacted]  
Holmager 2  
6940 Lem

[Redacted]  
24-10-2011  
Sagsnummer  
2010122288A

## Miljøgodkendelse

gældende for husdyrbruget på adressen  
**Holmager 2, 6940 Lem**



Virksomhedens art:  
Matrikel nr.:  
Betegnelse:

Tilsynsmyndighed:  
Kvalitetssikret af:

Svin  
2a Vennergård, Velling m.fl.  
Husdyrbrug omfattet af § 12 i Bekendtgørelse af lov  
om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug  
Ringkøbing-Skjern Kommune  
[Redacted]

**Stamblad:**

Bedriftens ejer og driftsansvarlig	[REDACTED] Holmager 2, 6940 Lem [REDACTED]																								
Bedriftens adresse	[REDACTED]																								
Bedriftens miljøkonsulent	[REDACTED] Birk Centerpark 24 [REDACTED]																								
Bedriftens matrikelnumre	<table border="1"><tr><td>133</td><td>Velling Mærsk, Velling</td></tr><tr><td>129</td><td>Velling Mærsk, Velling</td></tr><tr><td>6i</td><td>Nørby By, Velling</td></tr><tr><td>6h</td><td>Nørby By, Velling</td></tr><tr><td>6g</td><td>Nørby By, Velling</td></tr><tr><td>2a</td><td>Vennergård, Velling</td></tr><tr><td>4g</td><td>Nørby By, Velling</td></tr><tr><td>3d</td><td>Den nordlige Del, Velling</td></tr><tr><td>3k</td><td>Den nordlige Del, Velling</td></tr><tr><td>7h</td><td>Nørby By, Velling</td></tr><tr><td>6f</td><td>Nørby By, Velling</td></tr><tr><td>8e</td><td>Nørby By, Velling</td></tr></table>	133	Velling Mærsk, Velling	129	Velling Mærsk, Velling	6i	Nørby By, Velling	6h	Nørby By, Velling	6g	Nørby By, Velling	2a	Vennergård, Velling	4g	Nørby By, Velling	3d	Den nordlige Del, Velling	3k	Den nordlige Del, Velling	7h	Nørby By, Velling	6f	Nørby By, Velling	8e	Nørby By, Velling
133	Velling Mærsk, Velling																								
129	Velling Mærsk, Velling																								
6i	Nørby By, Velling																								
6h	Nørby By, Velling																								
6g	Nørby By, Velling																								
2a	Vennergård, Velling																								
4g	Nørby By, Velling																								
3d	Den nordlige Del, Velling																								
3k	Den nordlige Del, Velling																								
7h	Nørby By, Velling																								
6f	Nørby By, Velling																								
8e	Nørby By, Velling																								
Kommune	Ringkøbing-Skjern Kommune																								
CVR-nr. / P-nr. / CHR-nr.	17137999 / 1001230104 / 15112																								
Ejendomsnummer	7600021578																								
Bedriftens betegnelse	Husdyrbrug omfattet af § 12 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug																								

### Oplysninger om husdyrbruget:

	Nudrift		Ansøgt	
Dyrehold	Antal	DE	Antal	DE
Årsso, løbe og drægtighedsstald	1760	286,59	2250	366,47
Årsso, Farestald	1760	123,68	2250	158,15
Slagtesvin	1000	25,68	0	0,00
<b>I alt</b>		<b>435,95</b>		<b>524,62</b>
Arealer		Ha		Ha
Ejet/ Forpagtet		-		453,71
Forpagtet areal		-		
Aftaleareal		-		81,53
Aftaleareal				136,16
		-		
<b>Udbringningsareal i alt</b>				<b>671,4</b>
Bygningsmæssige forhold	Kapacitet m <sup>3</sup>	Areal (m <sup>2</sup> )	Kapacitet m <sup>3</sup>	Areal (m <sup>2</sup> )
Farestald		2400		2400
Farestald Drægtighedsstald		2100		2100
Drægtighedsstald		3800		3800
Gylte		850		850
Blanderi		480		480
Maskinhus		600		600
Gylletank	750	200	750	200
Gylletank	1600	400	1600	400
Gylletank	5000	1000	5000	1000
Lejet gylletank	1100	280	1100	280
<b>I alt</b>	<b>8450</b>	<b>12110</b>	<b>8450</b>	<b>12110</b>

Husdyrbruget på Holmager 2, 6940 Lem deler udbringningsarealer (ejede og forpagtede) med husdyrbruget på Lemvej 7, 6900 Skjern. Der er som følge heraf lavet en samlet vurdering af udbringningsarealerne.

Tabellen på næste side er en oversigt over fordelingen af dyreenheder på de to husdyrbrug samt antallet af dyreenheder til udbringning på ejede/forpagtede samt aftalearealer.

### Fordelingen af husdyrgødning/dyreenheder:

	Adresse	Antal DE
Producerede gødning	Holmager 2, 6940 Lem	524,62
		252,63
<b>I alt produceret</b>		777,25
Tilført gødning		152,00
Afsat til aftalearealer		114,10
		189,90
<b>I alt til aftalearealer</b>		304
<b>Til afsætning på ejede / forpagtede arealer</b>		625,25

### Staldanlæg med dyr, Ansøgt drift

Kategori	Staldsystem	Antal årsdyr	Antal DE	Antal sti-pladser Antal fravænnede gris / so	Foderkorrektion.
<b>Eksisterende stald. Fare- og løbe- / drægtighedsstald</b>					
Årsso, Løbe og drægtighedsstald	Løsgående, delvis spaltegulv	2250	366,47	1643 stipladser 30 gris / so	- 133 g råprotein/FE - 4,78 g P/FE - 1050 FE/Årsso
Årsso, Farestald	Kassestier, delvis spaltegulv	1694	119,07	457 stipladser 30 gris / so	- 133 g råprotein/FE - 4,78 g P/FE - 450 FE/kg tilvækst
Årsso, Farestald	Kassestier, fuldspaltegulv	556	39,08	150 stipladser 30 gris / so	- 133 g råprotein/FE - 4,78 g P/FE - 450 FE/årsso
<b>I alt</b>			524,62		

## INDHOLDSFORTEGNELSE:

STAMBLAD: .....	2
OPLYSNINGER OM HUSDYRBRUGET: .....	3
FORDELINGEN AF HUSDYRGØDNING/DYREENHEDER: .....	4
STALDANLÆG MED DYR, ANSØGT DRIFT .....	4
<b>1. MEDDELELSE AF MILJØGODKENDELSE .....</b>	<b>7</b>
1.1 BAGGRUND OG KORT RESUMÉ .....	7
1.2 AFGØRELSEN .....	11
<b>2. VILKÅR FOR MILJØGODKENDELSEN .....</b>	<b>12</b>
2.1 Generelt .....	12
2.2 Uheld og risici .....	12
2.3 Årsproduktion .....	12
2.4 Foder .....	13
2.5 Opbevaringsanlæg generelt .....	13
2.6 Gyllehåndtering .....	14
2.7 Transport .....	14
2.8 Spildevand .....	14
2.9 Oplag af olie og medicin .....	14
2.10 Affald .....	14
2.11 Skadedyr .....	14
2.12 Lugt .....	14
2.13 Støjkluder .....	15
2.14 Lys .....	15
2.15 Støv .....	15
2.16 Udbringningsarealer .....	15
2.17 Tilsyn, kontrol og egenkontrol .....	16
2.18 Ophør .....	17
<b>3. FORMALIA .....</b>	<b>18</b>
3.1 LOVGRUNDLAG .....	18
3.2 OFFENTLIGHED .....	18
3.3 KLAGEVEJLEDNING .....	18
3.4 UDNYTTELSE .....	19
<b>BILAG 1. MILJØREDEGØRELSE FOR MILJØGODKENDELSEN .....</b>	<b>21</b>
1.1 IKKE TEKNISK RESUMÉ .....	21
1.2 OPLYSNINGER OMKRING ANLÆGGET OG EJENDOMMEN .....	22
1.3 OPLYSNINGER OM STALDANLÆG OG BESÆTNING .....	27
1.4 OPLYSNINGER OM OPBEVARINGSANLÆG .....	28
1.5 BEREGNINGER PÅ ANLÆG .....	29
1.6 OPLYSNINGER OMKRING AREALER .....	30
1.7 OPLYSNINGER OM GØDNING .....	33
1.8 BEREGNINGER PÅ AREALER .....	35
1.9 OPBEVARINGSKAPACITET .....	37
2.0 BAT (BEDST TILGÆNGELIG TEKNIK/ RENERE TEKNOLOGI) .....	38
<b>BILAG 2. MILJØVURDERING FOR MILJØGODKENDELSEN .....</b>	<b>43</b>
2.1 BAGGRUND .....	43
2.2 BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD .....	43
2.2.1 Generelle afstandskrav .....	43
2.2.2 Beskyttelseslinjer .....	43
2.2.3 Kulturmiljø .....	44
2.2.4 Placering i landskabet .....	44
2.3 INDRETNING OG DRIFT .....	44
2.3.1 BAT – bedste tilgængelige teknik .....	44
2.3.2 Håndtering af regnvand og spildevand .....	46
2.3.3 Medicin, sprøjteudstyr, olie og brændstof .....	47
2.3.4 Håndtering og opbevaring af affald .....	47

2.3.5 Håndtering af unormale driftssituationer eller uheld.....	47
2.4 BEGRÆNSNING AF EVENTUELLE GENER FOR NABOER.....	47
2.4.1 Lugt.....	47
2.4.2 Støj.....	48
2.4.3 Lys.....	48
2.4.4 Fluer og skadedyr.....	48
2.4.5 Støv.....	48
2.4.6 Trafik, til- og frakørsel.....	48
2.4.7 Egenkontrol.....	49
2.5 ALTERNATIVE LØSNINGER.....	49
2.5.1 Andre muligheder.....	49
2.5.2 0-alternativ.....	49
2.6 OPHØR.....	49
2.7 NATUR OG VAND.....	50
2.7.1 International natur – beskrivelse.....	50
2.7.2 Vandmiljøet.....	55
2.7.3 Jordtype og eventuelle dræn.....	56
2.7.4 Sædskifte.....	57
2.7.5 Bilag IV-arter.....	57
2.7.6 Risikoarealer.....	58
2.7.7 Fosforbelastning til vandområde.....	58
2.7.8 Nitrat til overfladevand.....	59
2.7.9 Ammoniak.....	61
2.7.10 Grundvand:.....	64
2.8 PROJEKTETS SANDSYNLIGE MILJØPÅVIRKNING.....	65
2.9 KONKLUSION.....	65
<b>BILAG 3. KOMMENTARER TIL MILJØGODKENDELSEN:.....</b>	<b>66</b>
STØJ.....	66
<b>BILAG 4. SITUATIONSPLAN, SAMLEDE ANLÆG.....</b>	<b>67</b>
<b>BILAG 5A. OVERSIGTSKORT, SAMLEDE AREALER.....</b>	<b>69</b>
<b>BILAG 5B. TRANSPORTVEJE.....</b>	<b>70</b>
<b>Bilag 6a - 6e. Anlæg og Udbringningsareal, Natur</b>	
<b>Bilag 7a - 7b. Udbringningsareal, opland til Natura 2000 overbelastet med fosfor og okkerklassificering</b>	
<b>Bilag 8. Udbringningsarealer, Nitratklasser</b>	
<b>Bilag 9a - 9b. Udbringningsarealer, Grundvand</b>	
<b>Bilag 10a – 10c. Anlæg og Udbringningsarealer, Kulturmiljø</b>	
<b>Bilag 11. Ammoniakberegninger naturområder</b>	
<b>Bilag 12. Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier</b>	

#### Copyright

Kortmateriale er gengivet af Ringkøbing-Skjern Kommune med tilladelse fra Kort- og matrikelstyrelsen. Copyright Kort- og matrikelstyrelsen 1992 /KD.86.1033.

Luftfotos – Danmarks Digitale Ortofoto – er gengivet af Ringkøbing-Skjern Kommune med tilladelse fra Cowi. **DDO ©, Copyright COWI.**

# 1. Meddelelse af miljøgodkendelse

## 1.1 Baggrund og kort resumé

Ringkøbing-Skjern Kommune modtog den 15. december 2010 en ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Holmager 2, 6940 Lem. Ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter hele husdyrbruget med tilhørende arealer, en ændring fra 1760 søer og 1000 polte til 2250 søer. Ændringen af husdyrholdet sker i de eksisterende bygninger.

### Afstandskrav

De lovpligtige afstandskrav i §§6 og 8 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er ifølge ansøgningens oplysninger overholdt.

### Ammoniak

Husdyrbruget er omfattet af krav om reduktion af ammoniakemissionen fra stald og lager i forhold til bedste staldsystem med normtal 2005/2006 som udgangspunkt. Reduktionskravet for husdyrbruget er 25 % dog med visse modifikationer jf. lovgivningen.

Husdyrbruget taber ifølge ansøgningen 888,15 kg N mindre end det lovpligtige krav foreskriver.

Dvs., at det lovpligtige ammoniakreduktionskrav for husdyrbruget er opfyldt.

### Emissionsgrænseværdi for ammoniak

Ringkøbing-Skjern Kommune har med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier beregnet et BAT emissionsniveau for bedriften på 7178,4 kg NH<sub>3</sub>. Se bilag 12.

Ammoniakemissionsniveauet ved det ansøgte projekt er 7175,6 kg NH<sub>3</sub>, jf. ansøgningen. Det beregnede emissionsniveau for ammoniak jvf. Miljøstyrelsens vejledende standardvilkår er således overholdt.

### Lugt

Der er indsendt beregninger af lugtemissionen fra staldanlæg, hvilke er foretaget efter den nye lugtvejledning. Lugtgeneafstandene (afstande hvor der kan forventes væsentlig lugtgener) er ifølge ansøgningen som følgende:

Byzone:	640 m
Samlet bebyggelse:	461 m
Enkelt bolig:	173 m

Ifølge ansøgningen er de faktuelle afstande minimum 2129 m til samlet bebyggelse og 485 m til enkelt bolig. Afstanden til den nærmeste byzone (Lem) er 1876 m.

Ifølge ansøgningen er genekriterierne for byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig overholdt, idet de ligger længere væk end "1,2 gange geneafstanden" .

Beregningerne af lugtemissionen viser altså, at geneafstandene fra staldanlægget er mindre end de faktuelle afstande til byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig (uden landbrugspligt).

Der ligger endvidere ikke fremtidig byzone-, eller sommerhusområder inden for geneafstanden fra husdyrbruget.

### Fosfor

Ifølge ansøgningen afvander alle udbringningsarealerne til Natura 2000-området Ringkøbing Fjord. De ejede/forpagtede udbringningsarealer er ifølge ansøgningen beliggende på (JB1), (JB4), (JB10) og (JB11) jorde.

56,86 ha ligger i et område klassificeret som "P-klasse 2". Der er tale om drænedegrøftede lavbundsarealer udenfor okkerklasse 1. Indenfor P-klasse 2 må fosforoverskuddet på arealerne ikke stige, når man sammenholder med nutidig praksis. Derudover er 396,86 ha af udbringningsarealerne beliggende indenfor et område klassificeret som "P-klasse 0". Indenfor fosforklasse 0 er det de gældende harmoniregler, der er begrænsende.

Ifølge ansøgningen tilføres der via husdyrgødningen 34,2 kg P/ha/år til arealerne og der fraføres via afgrøderne 23,4 kg P/ha/år fra arealerne. Det giver et gennemsnitligt fosforoverskud på 10,8 kg P/ha/år. Ifølge ansøgningen overholdes husdyrlovens generelle fosforbeskyttelsesniveau, idet overskuddet på bedriftsniveau er 39,5 kg P mindre end det lovpligtige fosforoverskud.

Udbringningsarealerne skråner ikke 6 grader eller derover mod vandområder.

#### Emissionsgrænseværdi for fosfor

Ringkøbing-Skjern Kommune har med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier fastlagt et BAT emissionsniveau for bedriften på 23 kg P/DE ab lager for gylle fra Holmager 2, og 27,8 kg P/DE for gylle fra [REDACTED] Se bilag 12. Emissionsniveauet ved det ansøgte projekt er ifølge ansøgningen 22,75 kg P/DE ab lager for gylle fra Holmager 2 og 27,88 kg P/DE for gylle fra [REDACTED] jf. ansøgningen. Det beregnede emissionsniveau for fosfor jvf. Miljøstyrelsens vejledende standardvilkår er overholdt, fordi det gennemsnitlige fosforindhold fra ejendommen er lavere end det tilladte ved udbringning af husdyrgødning på ansøgerens samlede godkendte areal.

#### **Nitrat, overfladevand**

121,91 ha udbringningsarealerne ligger i nitratklasse II, og 101,47 ha af udbringningsarealerne ligger i nitratklasse III.

Størrelsen af det samlede ejede og forpagtede udbringningsareal, der er berørt, medfører, at husdyrbruget som udgangspunkt skal reducere husdyrtrykket svarende til 79,41 % af fuldt husdyrtryk på de ejede og forpagtede arealer. Det reducerede husdyrtryk svarer til 1,11 DE/ha og en udvaskning til overfladevandet på 70,1 kg N/ha/år. Det ansøgte husdyrtryk er 1,38 DE/ha.

I kraft af at ansøger anvender et virkemiddel i form af 2,1% ekstra efterafgrøder, vil den reelle udvaskning til overfladevandet (DEreel) reduceres til 70,1 kg N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau for nitratudvaskning til overfladevandet er dermed overholdt ifølge beregning foretaget i ansøgningsystemet.

Ca. 2/3 del af oplandet til Ringkøbing Fjord er landbrugsareal, hvilket svarer til ca. 230.073 ha landbrugsareal i oplandet til Ringkøbing Fjord. Udbringningsarealet udgør ca. 0,19 % af det samlede landbrugsareal i oplandet til Ringkøbing Fjord. Den årlige tilførsel af kvælstof fra landbruget til Ringkøbing Fjord er ifølge basisanalysen "Ringkøbing Fjord" anslået til 2752 tons/år.

Ifølge ansøgningen vil der være en total (handelsgødnings- og husdyrgødningsbetinget udvaskning) udvaskning til overfladevandet (DEreel) på 70,1 kg N/ha/år.

Udbringningsarealerne ligger i områderne med forskellige reduktionspotentialer, nl.:

76-100, 51-75 og 0-50 %, fordelt som følgende:

101,47 ha. ligger i 0 - 50%

121,9 ha ligger i 51 - 75%

230,33 ha ligger i 76 - 100%.

Nitratudvaskningen fra samtlige arealer beregnes til at være

$(1,0 \cdot 70,1 \cdot 101,47) + (0,49 \cdot 70,1 \cdot 121,9) + (0,24 \cdot 70,1 \cdot 230,33) = 15175 \text{ kg kvælstof/år}$ .

Nitratudvaskningen fra den udbragte gødning svarer derved til 0,55 procent af den samlede landbrugsrelaterede nitratudvaskning til Ringkøbing Fjord.



### **Nitrat, grundvand**

Udbringningsarealerne ligger i område med almindelige, begrænsede og særlige drikkevandsinteresser. Nogle af udbringningsarealerne ligger i indvindingsområde til Vandværk Øst.

Ifølge ansøgningen ligger ca. 8 ha af husdyrbrugets ejede/forpagtede udbringningsarealer helt eller delvist inden for zoner, som Naturstyrelsen ved deres seneste kortlægning har fundet ud af, er nitratfølsomme indvindingsområder.

Husdyrbruget er derfor omfattet af et skærpet beskyttelsesniveau for nitratudvaskningen fra rodzonen. For de arealer, som ligger inden for det nitratfølsomme indvindingsområde, og hvor udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat/l i eftersituationen, er der stillet vilkår om, at der ikke må ske en merbelastning med nitrat.

Beregningerne i ansøgningen viser, at nitratudvaskningen vil være 63 mg nitrat/l på alle ejede/forpagtede udbringningsarealer i det nitratfølsomme indvindingsområde, og merbelastningen vil være -3 mg nitrat/l. Beskyttelsesniveauet for det nitratfølsomme indvindingsområde er således overholdt.

### **Natur**

#### *Ringkøbing Fjord*

Husdyrbruget og alle udbringningsarealer ligger i oplandet til Ringkøbing Fjord. Størstedelen af Ringkøbing Fjord, nærmere bestemt området syd for en linje mellem Ringkøbing og Hvide Sande inkl. den yderste del af Skjern Å, er udpeget til EF-habitatområde (H61, H62), EF-fuglebeskyttelsesområde (F43) og Ramsarområde, (R2).

#### *Skjern Å*

84 ha af husdyrbrugets udbringningsarealer ligger inden for fra EF-habitatområdet Skjern Å (H61).

#### *Vandløb*

En del af husdyrbrugets arealer ligger ved eller i oplandet til de målsatte vandløb Venner Å-udløb Boling Bæk, Nørby Landkanal, Vibkær bæk og Ganer Afvandingskanal. Ifølge Kommuneplan 2009 til 2021 må vandløbene ikke anvendes til formål, der hindrer opfyldelse af de fastsatte målsætninger i Kommuneplanen.

Ifølge Kommuneplan 2009 til 2021 er:

- Venner Å – udløb Boling Bæk B3 målsat. Målsætningen er opfyldt.
- Nørby Landkanal B2 målsat. Målsætningen er ikke opfyldt hvilket skyldes dårlige fysiske forhold og spildevand fra renseanlæg eller regnvandsbetingede udledninger.
- Vibkær bæk B1 målsat. Målsætningen er ikke opfyldt hvilket skyldes spildevand fra renseanlæg eller regnvandsbetingede udledninger
- Ganer Afvandingskanal vandløb C-målsat. Målsætningen er opfyldt.

#### *Bilag IV-arter*

Ringkøbing-Skjern Kommune har ingen aktuelle registreringer af plantearter, der står på Habitatdirektivets Bilag IV, på ejendommens udbringningsarealer.

Følgende dyrearter kan tænkes at forekomme i Ringkøbing-Skjern kommune: Småflagermus, Markfirben, Odder, Spidssnudet frø og Strandtudse samt visse vandtilknyttede insekter. Arterne er næppe tilknyttet driftsbygningerne, men arterne kan muligvis have levested, fødesøgningsområde eller opholdssted i habitater tilknyttet eller i nærheden af udbringningsarealerne.

Ringkøbing-Skjern Kommune har ingen registreringer af vandhuller på udbringningsarealerne.

### § 7-naturområder

Husdyrbrugets stald og lager ligger 4,3 km fra et naturområde, der er omfattet af lovens § 7.

Nogle af udbringningsarealerne ligger mindre end 300 m fra naturområder omfattet af lovens § 7.

### Natur i forhold til anlægget

Inden for 1200 m fra staldanlægget er der registrerede naturområder omfattet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven:

Naturtype	Afstand fra anlæg	retning	N-dep beregning
§3 mose	530 m	Nord-Øst	Ja
§3 mose	470 m	Nord-Vest	Ja
§3 mose	1200 m	Syd-Vest	Ja

§3 moserne Nord-Øst og Syd-Vest for ejendommen er blandede mose-områder med søer. Alle §3 moser er C-målsat. For C-målsatte områder er målet at arbejde for at bevare en god biologisk tilstand.

Tålegrænsen for moser er mellem 10-25 kg N /ha. Baggrundsbelastningen for området er målt til ca. 15 kg N/ha ( DMU, 2008)

Der er foretaget beregninger af mer- og totaldepositionen til de nærmeste §3 områder (se bilag 8). Den højeste totalbelastning er på 2,6 kg N/ha/år, men der er ingen merbelastning fra projektet. Det er vurderet at projektet ikke vil medføre en væsentlig virkning på de naturområder, der er i området omkring husdyrbrugets anlæg.

### Natur i forhold til udbringningsarealerne

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer er registeret som beskyttede naturtyper.

Flere af udbringningsarealerne grænser op til § 3-beskyttede naturområder (se bilag 6a – 6e). Der er tale om § 3 eng, mose og sø. Ingen af udbringningsarealerne skrånede mere end 6 grader ned mod § 3-beskyttet natur.

### Arealer

Husdyrbruget på Holmager 2, 6940 Lem deler udbringningsarealer (ejede og forpagtede) med husdyrbruget på Lemvej 7, 6900 Skjern, Der er som følge heraf lavet en samlet vurdering af de ejede og forpagtede udbringningsarealer i miljøgodkendelsen for Holmager 2.

men skal i stedet godkendes efter § 16 i samme lov. Der er derfor udarbejdet særskilte § 16-arealgodkendelser af samtlige arealer, som hører under ejendommen [redacted] og [redacted]

## 1.2 Afgørelsen

Ringkøbing-Skjern Kommune meddeler hermed miljøgodkendelse af husdyrbruget på ejendommen matr. nr. 2a Vennergård, Velling m.fl. beliggende på adressen Holmager 2, 6940 Lem. Afgørelsen meddeles i medfør af §12 stk. 2 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og på de angivne vilkår.

Miljøgodkendelsen gælder hele husdyrbruget med tilhørende ejede/forpagtede arealer og omfatter en ændring i husdyrholdet fra 1760 søer og 1000 polte (30-102 kg) i alt svarende til 435,95 DE til 2250 søer svarende til 524,26 DE. Ændringen af husdyrholdet sker i eksisterende bygninger. Miljøgodkendelsen omfatter alle arealer drevet under ejendommens CVR-nummer, hvoraf 453,71 ha er udbringningsarealer.

Arealdelen i miljøgodkendelsen dækker over samtlige ejede/forpagtede arealer under husdyrbruget på Holmager 2, 6940 Lem samt husdyrbruget på Lemvej 7, 6900 Skjern.

Afgørelse om miljøgodkendelse sker på baggrund af ansøgningskema nr. 17417, version 5 med beregningsgrundlag 01-2009-A.

Afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Holmager 2, 6940 Lem meddeles på baggrund af, at Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til naboer, landskab, natur og miljø.

Husdyrbruget skal indrettes og drives som beskrevet i ansøgningen og supplerende oplysninger indkommet til Ringkøbing-Skjern Kommune i forbindelse med sagsbehandlingen, med mindre vilkårene i denne miljøgodkendelse og generel lovgivning stiller skærpede krav.

Der gøres hermed opmærksom på, at miljøgodkendelsen ikke fritager fra krav om tilladelse, godkendelse, eller dispensation efter anden lovgivning, herunder Museumsloven. Eventuelt byggeri må først påbegyndes, når der ligger en særskilt tilladelse til igangsættelse af byggeriet.

Der gøres endvidere opmærksom på, at forinden etablering af forsinkelsesbassin, skal der søges om tilladelse dette.

**Vi anmoder om, at Ringkøbing-Skjern Kommune bliver orienteret, såfremt der sker ændringer i ejerforhold eller af driftsansvarlig.**

## 2. Vilkår for miljøgodkendelsen

Konkrete bestemmelser i lovgivningen, som er generelt gældende for landbrug, er som hovedregel ikke nævnt i denne miljøgodkendelse. Miljøgodkendelsen meddeles på de nedenstående vilkår.

### 2.1 Generelt

- 1) Husdyrbruget skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningen og med de eventuelle ændringer, der fremgår af miljøgodkendelsen.
- 2) Miljøgodkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra meddelelsen af miljøgodkendelsen. Med "udnyttelse" menes, at planlagt byggeri- og anlægsarbejde er iværksat og at arbejdet fortsætter og færdiggøres i et rimeligt tempo og skal være afsluttet indenfor 1 år efter fristens udløb.
- 3) De vilkår der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 4) Drifts-, indretnings-, eller bygningsmæssige ændringer, skal anmeldes til kommunen inden de påbegyndes. Kommunen vurderer, om de aktuelle planer for ændring/udvidelse/reovering kan ske indenfor rammerne af denne miljøgodkendelse.

### 2.2 Uheld og risici

- 5) Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til at anmelde dette til tilsynsmyndigheden, Ringkøbing-Skjern Kommune den først kommende hverdag. Er der behov for øjeblikkelig indsats ringes 112.

Senest 14 dage efter driftsuheld skal driftsansvarlig fremsende en skriftlig orientering, der beskriver uheldets omfang og indsatsen mod miljømæssige skader, samt beskriver forebyggende foranstaltninger, der begrænser risiko for nye uheld.

- 6) Ejendommens beredskabsplan/driftsforskrift skal til en hver tid være ajourført.

### 2.3 Årsproduktion

- 7) Den godkendte husdyrproduktion skal være jævnt fordelt over året.
- 8) Miljøgodkendelsen omfatter et dyrehold bestående af 2250 årssøer i alt svarende til 524,26 DE. (I tilfælde af kommende ændringer af dyreenhedsdefinitionerne skal det påpeges, at der ved fortolkning af en afgørelse skal anvendes den dyreenhedsdefinition, der var gældende på det tidspunkt, hvor godkendelsen blev givet).
- 9) Der må ikke på noget tidspunkt være flere end 1643 søer i løbe- og drægtighedsstalden, og 607 søer i farestalden.

## 2.4 Foder

- 10) Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som N ab dyr pr. årssø x antallet af årssøer skal være mindre eller lig med 54.877,5 kg N pr. år.

"N ab dyr pr. årssø" beregnes ud fra følgende ligning:

$$N \text{ ab dyr pr. årssø} = ((\text{Feso pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. Feso})/6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257)$$
. Ligningen bliver i dette tilfælde  $((1500 \times 133)/6250) - 1,98 - (30 \times 7,2 \times 0,0257) = 24,39$

- 11) Den totale mængde P ab dyr pr. år beregnet som P ab dyr pr. årssø x antallet af årssøer skal være mindre eller lig med 11.902,50 kg P pr. år.

"P ab dyr pr. årssø" beregnes ud fra følgende ligning:

$$P \text{ ab dyr pr. årssø} = (\text{FE pr. årssø} \times \text{gram fosfor pr. FE})/1000 - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst})$$
. Ligningen bliver i dette tilfælde  $(1500 \times 4,78)/1000 - 0,58 - (30 \times 7,2 \times 0,006) = 5,29$

- 12) Samtlige af husdyrbrugets årssøer skal leve op til ovennævnte krav til fodring. Dokumentation for indholdet af N og P ab dyr pr år skal mindst dække en sammenhængende periode på 12 mdr. i perioden 15. september til 15. februar det efterfølgende år. Dokumentationen kan være i form af effektivitetskontrol og logbog over de anvendte foderblandinger.

## 2.5 Opbevaringsanlæg generelt

### Fast gødning

- 13) På udbringningsarealer inden for 300 m fra de i §7 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug §7 beskyttede naturområder (se bilag 6a – 6e) må der ikke placeres markstakke.

### Beholdere til flydende husdyrgødning

- 14) Ejendommens 3 gyllebeholdere på henholdsvis 5000, 1600 og 750 m<sup>3</sup> skal have fast overdækning i form af teltoverdækning. Umiddelbart efter endt omrøring og udkørsel skal teltoverdækningen lukkes.
- 15) Pumpning af gylle til gyllebeholder med teltoverdækning skal ske via et dyknet indløb eller lignende, således at gyllen ikke "plaskes" ned i beholderen. Indløbet skal sikres mod tilbageløb.
- 16) Opbevaringskapaciteten skal være mindst 9 mdr.
- 17) Gyllebeholderne må ikke uden kommunens tilladelse tages i brug til andet formål end det ansøgte.
- 18) Gyllebeholderne skal fjernes uden udgift for kommunen, når de ikke længere er i brug til det formål, hvortil den er tilladt.

## 2.6 Gyllehåndtering

- 19) Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, og eventuelt spild skal straks opsamles.

## 2.7 Transport

- 20) Transport af husdyrgødning skal som udgangspunkt forgå af de på bilag 5b angivne veje.

## 2.8 Spildevand

- 21) Vask af landbrugsmaskiner og redskaber skal ske på fast vaskeplads indrettet efter landbrugets byggeblad med bortledning af vaskevandet til opsamlingsbeholder. Alternativt kan vask af landbrugsmaskiner ske på udbringningsarealerne.

## 2.9 Oplag af olie og medicin

- 22) Eventuelt spild af olie skal straks opsamles af velegnet absorptionsmateriale – f. eks. kattegrus.
- 23) Spildolie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
- 24) Medicin skal opbevares forsvarligt og utilgængeligt for uvedkommende.

## 2.10 Affald

- 25) Affald skal opbevares og bortskaffes efter kommunens til en hver tid gældende affaldsregulativer.

## 2.11 Skadedyr

- 26) Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse - som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinier fra Statens Skadedyrlaboratorium.
- 27) Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). På forlangende skal indgås kontrakt med autoriseret rottebekæmpelsesfirma.

## 2.12 Lugt

- 28) Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at der opstår væsentlige lugtgener, der vurderes at være væsentlig større end grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen kræve om, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger.

## 2.13 Støjklider

- 29) Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige værdier angivet i nedenstående tabel (se bilag 3 ved dokumentation), målt ved nabobeboelser, eller deres opholdsarealer:

Mandag-fredag kl. 7-18 Lørdag kl. 7-14	Alle dage kl. 18-22 Lørdag kl. 14-18 Søn- og helligdag kl. 7-18	Alle dage kl. 22-7	Alle dage kl. 22-7 Maksimal værdi
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

- 30) Husdyrbruget skal for egen regning dokumentere, at støjvilkår overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at støjvilkår ikke kan overholdes.
- 31) Viser kontrolmålingen en overskridelse af de fastsatte støjgrænser, kan tilsynsmyndigheden kræve, at der iværksættes støjreducerende tiltag.

## 2.14 Lys

- 32) Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for de omkringboende.
- 33) Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til væsentlige lysgener, skal bedriften lade udarbejde en handlingsplan og derefter gennemføre denne. Handlingsplanen skal godkendes af tilsynsmyndigheden.

## 2.15 Støv

- 34) Driften må ikke medføre støvgener uden for ejendommens eget areal, som af tilsynsmyndigheden skønnes at være væsentlige.
- 35) Fodersiloer skal indrettes således, at støvgener i forbindelse med indblæsning af foder undgås, f.eks. med melcykloner, eller anden støvbegrænsende foranstaltninger.

## 2.16 Udbringningsarealer

- 36) Husdyrbrugets husdyrgødning må udbringes på de udbringningsarealer, der er angivet på bilagene 6 til 10.
- 37) På husdyrbrugets udbringningsarealer må der i alt udbringes gylle med maksimalt 15516,06 kg P/år og 65277,50 kg N/år i alt svarende til 1,38 DE/ha. Ønskes der udbragt husdyrgødning med et samlet større indhold af fosfor, og/eller kvælstof, skal kommunen godkende det.
- 38) Ønskes udbringningsarealet ændret, skal det anmeldes til kommunen inden 1. august jf. kapitel 5 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af

husdyrbrug (BEK. nr. 294 af 31. marts 2009). Kommunen vurderer herefter, hvorvidt de nye arealer er mere sårbare.

- 39) Beregnet ud fra efterafgrødegrundarealet i markplanen skal der årligt etableres 2,1 % ekstra efterafgrøder (udover Plantedirektoratets til hver tid gældende krav om efterafgrøder).
- 40) Udbringning af husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med god landmandspraksis, således at lugtgener begrænses. Såfremt god landmandspraksis ikke efterleves, kan tilsynsmyndigheden meddele påbud med henblik på at sikre, at god landmandspraksis overholdes.
- 41) Udbringning af husdyrgødning må ikke foretages, når jorden er mættet med vand, oversvømmet, frossen eller dækket af sne eller forud for varslede kraftige regnskyl/store nedbørsmængder, hvor der er risiko for afstrømning til søer, vandløb, herunder dræn, eller andet overfladevand.

## 2.17 Tilsyn, kontrol og egenkontrol

- 42) Dokumentation i form af kvitteringer, sædskifte- og gødningsplaner, opbevaringsaftaler, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) opbevares i mindst 5 år og forevises tilsynsmyndighed efter anmodning.
- 43) Efter tilsynsmyndighedens anmodning skal der forevises beregninger for, at de niveauer for ammoniakemission fra stald og lager, ammoniakdeposition, nitratudvaskning til overfladevand, nitratudvaskning til grundvand, fosforoverskud fra bedriften og lugtgeneafstande fra staldanlæg, der ligger til grund for miljøgodkendelsen, er overholdt.

Hvis forudsætningerne for miljøgodkendelsen ændres, skal der foretages nye beregninger af gene- og miljøpåvirkningen.

- 44) Egenkontrol ifm råprotein og fosfor i foder:
  - Der skal føres en logbog, der skal indeholde følgende oplysninger:
    - antal årsøer
    - antal fravænnede pr. årssø
    - fravænningsalder og -vægt
    - foderforbrug pr. årssø
    - det gennemsnitlige indhold af fosfor og råprotein pr. Feso i foderblandingerne i henholdsvis drægtigheds- og diegivningsperioden.

Alternativt skal ovennævnte oplysninger kunne dokumenteres i form af effektivitets eller produktionskontrol og indlægssedler med oplysninger om det aktuelle foder.

  - Såfremt der anvendes hjemmeblandet foder skal der udarbejdes en blandeforskrift som kan forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
  - Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.



## **2.18 Ophør**

- 45) Ved ophør af driften skal der træffes de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand. Blandt andet skal stoffer, der kan forurene jord, grundvand og overfladevand, samt affald bortskaffes efter gældende regler. Kommunen kan kræve, at tiloversblevne bygninger, gyllebeholdere m.v. skal nedrives, såfremt de ikke efterfølgende skal anvendes til andet formål, og såfremt de ved syn og skøn vurderes misligholdt.

### 3. Formalia

#### 3.1 Lovgrundlag

Miljøgodkendelsen er givet på nedenstående lovgrundlag fra Miljøministeriet (inklusive eventuelle ændringer til den anførte lovgivning, der gælder på godkendelsestidspunktet). Der gøres opmærksom på, at ansøger selv har ansvar for at indhente nødvendige godkendelser/tilladelser i henhold til anden lovgivning.

- Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 1486 af 4. december 2009.
- Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 294 af 31. marts 2009.
- Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., nr. 1695 af 19. december 2006.
- Bekendtgørelse om lov om naturbeskyttelse, nr. 933 af 24. september 2009
- Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nr. 408 af 1. maj 2007.
- Bekendtgørelse om affald, nr. 224 af 7. marts 2011.
- Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines (Olietankbekendtgørelsen), nr. 259 af 23. marts 2010.

#### 3.2 Offentlighed

Udkastet til miljøgodkendelsen har været i 6 ugers høring hos ansøger, konsulent, naboer og klageberettigede organisationer fra den 26. august 2011 til den 10. oktober 2011 (ved kontortidens ophør), hvor der ikke er indkommet bemærkninger til det ansøgte.

Afgørelse om miljøgodkendelse vil blive offentliggjort tirsdag og onsdag den 25. og 26. oktober 2011 ved annoncering i Ugeaviserne i Ringkøbing-Skjern Kommune.

#### 3.3 Klagevejledning

I henhold til Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug kapitel 7, kan der klages over miljøgodkendelsen af ansøgeren, Miljøministeriet, samt enhver, der må antages at have en individuel væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse myndigheder og organisationer, der angivet i lovens § 85-87.

Ved klage kan Natur- og Miljøklagenævnet bestemme, at klagen har opsættende virkning på udnyttelsen. Udnyttelse af miljøgodkendelsen i klageperioden og imens eventuel klage behandles sker på eget ansvar.

Eventuel klage skal sendes til Ringkøbing-Skjern Kommune, Miljø og Natur, Kjærgaardsvej 8, Rindum, 6950 Ringkøbing. Klagen vil herfra blive sendt videre til Natur- og Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, der er klagemyndighed.

Ansøgeren vil få besked, hvis andre klager over afgørelsen. Klagefristen er 4 uger og regnes fra datoen for offentliggørelsen og udløber den 23. november 2011, ved kontortids ophør.

Ønskes afgørelsen prøvet ved domstolene, skal søgsmål ifølge § 90 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug være anlagt inden 6 måneder efter, at sagen er offentliggjort.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af Deres klage, at De indbetaler et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. for privatpersoner og 3.000 kr. for alle andre klagere, herunder virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

Nævnet vil efter modtagelsen af klagen fra Ringkøbing-Skjern Kommune sende dig en opkrævning på gebyret. De skal benytte denne opkrævning ved indbetaling, idet Natur- og Miljøklagenævnet ikke modtager check, eller kontanter. Klagenævnet påbegynder først behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside [www.nmkn.dk](http://www.nmkn.dk).

Gebyret tilbagebetales hvis du får helt eller delvis medhold i din klage, hvis den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller klagen afvises som følge af overskredet frist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af klagenævnets kompetence.

### 3.4 Udnyttelse

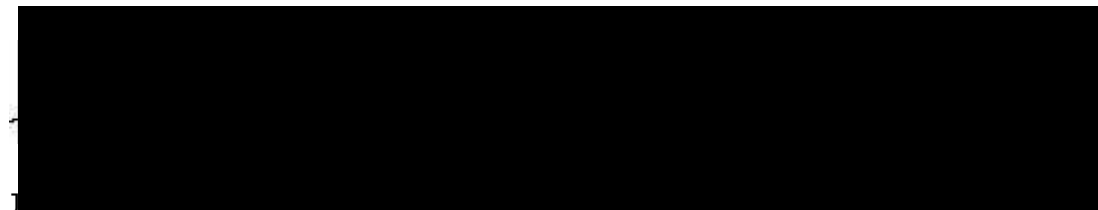
Miljøgodkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra meddelelse af miljøgodkendelsen, jævnfør vilkår 2.

Hvis miljøgodkendelsen ikke har været helt, eller delvis udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, som ikke har været udnyttet i de seneste 3 år.

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Vilkårene kan dog til enhver tid ændres efter reglerne i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 40, stk. 2.

Husdyrbrugets miljøgodkendelse skal, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første revurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år. Første revurdering vil derfor blive påbegyndt i 2019.

På vegne af Teknik- og Miljøudvalget



Fagchef  
Miljø og Natur, Landbrug  
Ringkøbing-Skjern Kommune

Faglig Koordinator  
Miljø og Natur, Landbrug  
Ringkøbing-Skjern Kommune

**Kopi af udkast til miljøgodkendelse er sendt til:**

Ansøger / Konsulent:

- 
- 

Ejer af forpagtede arealer/ aftalearealer

- 
- 
- 
- 
- 
- 
- 
- 

Ejere af nærmeste ejendomme/arealer:

- 
- 
- 
- 
- 

**Udkast af miljøgodkendelsen / Kopi af miljøgodkendelsen er sendt til:**

- [Redacted]
- Ringkøbing-Skjern museum, Arkæologisk Afdeling v/Torben Egebjerg, e-mail: arkaeologi@levendehistorie.dk
- Det økologiske Råd, 2200 København N, e-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, e-mail: natur@dof.dk, ringkoebing@dof.dk
- Sundhedsstyrelsen, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg, e-mail: midt@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia, e-mail: mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup, e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 3, Postboks 2188, 1017 København K, e-mail: fbr@fbr.dk
- Danmarks Naturfredning, Masedøgade 20, 2100 København Ø, e-mail: dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomiteé for Ringkøbing-Skjern Kommune, e-mail: ringkoebing-skjern@dn.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten, e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- Naturstyrelsen Vestjylland, Holstebrovej 31, Rindum, 6950 Ringkøbing, e-mail: VES@nst.dk
- Friluftsrådet Midt-Vest, e-mail: midtvestjylland@friluftsradaet.dk

## Bilag 1. Miljøredegørelse for miljøgodkendelsen

Oplysninger om husdyrbrugets indretning og drift stammer fra ansøgningen om miljøgodkendelse samt fra supplerende oplysninger indhentet efter modtagelsen af ansøgningen.

Der er ifølge ansøgningen anvendt beregningsgrundlaget 01-2009-A, ansøgningskema nr. 17417, version nr. 5.

### 1.1 Ikke teknisk resumé

#### Ikke teknisk resume af de miljømæssige konsekvenser

##### Beregninger på arealer:

Totalt areal: 453,71 ha.

##### Fosfor:

396,86 ha ligger udenfor områder med krav til fosforoverskud ud over det generelle harmonikkrav.

56,86 ha er beliggende indenfor lavbundsarealer udenfor okkerklasse 1. Arealerne er drænedede eller afgrøftede og placeres dermed i P-klasse 2.

Fosforoverskuddet på disse arealer må ikke stige (set i forhold til nudriften).

Krav om P-overskud overholdt: Ja

Evt. yderligere reduktion nødvendig for at overholde kravet: -39,5 kg P.

Maksimalt tilladt P-overskud/ha/år i gennemsnit for hele bedriften (ifølge tabel) : 10,9 kg P/ha/år.

P tilført pr. ha/år i ansøgt drift: 34,2 kg P/ha/år.

P-fracørsel per ha/år i ansøgt drift (arealvægtet gennemsnit): 23,4 kg P/ha/år.

P-overskud/ha/år for ansøgt projekt: 10,8 kg P/ha/år.

##### Nitratberegning (Overfladevand):

230,33 ha ligger i nitratklasse 0.

121,91 ha ligger indenfor nitratklasse 2.

101,47 ha ligger indenfor nitratklasse 3.

Det betyder, at udvaskningen på arealerne ikke må overstige den udvaskning udbringning af 1,1118 DE/ha ville afstedkomme.

DE reduktionsprocent: 79,41%.

Beregning af det maksimale dyretryk  $DE_{max}$  og det reelle dyretryk  $DE_{reel}$  for ansøgt drift:  $DE_{max}$ : 1,1118 DE/ha.

$DE_{reel}$ : 1,38 DE/ha.

Beregning af udvaskning af N via FarmN (kg N/ha  $DE_{max}$  uden virkemidler og kg N/ha  $DE_{reel}$  med virkemidler):

KgN/ha  $DE_{max}$ : 70,1 kgN/ha.

KgN/ha  $DE_{reel}$ : 70,1 kgN/ha.

##### Nitrat ("Grundvand")

Beregning af N-udvaskning for arealer med nitratfølsomme indvindingsområder via FarmN. Der er ikke nitratfølsomme områder.

For at overholde niveauet for maksimalt tilladte udvaskning / ha stilles der vilkår om etablering af 2,1% ekstra efterafgrøder ud over kravene jf. Plantedirektoratets vejledning og skemaer 2010/11.

Ovenstående niveauer kan overholdes ved udbringning af maksimalt 65.277,5 kg N og 15.516,06 kg P i husdyrgødning, i alt 625,25 DE på de arealer godkendelsen omhandler.

#### **Biaktiviteter**

Ingen

## 1.2 Oplysninger omkring anlægget og ejendommen

### Lokalisering og Landskab

#### Generelle afstandskrav

Der er ingen nybyggeri i ansøgningen. Der er udelukkende tale om ændring af produktionen indenfor eksisterende byggeri.

#### Landskabelige hensyn

Der er ingen nybyggeri i ansøgningen. Der er udelukkende tale om ændring af produktionen indenfor eksisterende byggeri.

#### Energi

Elforbrug:

Nudrift: 500.000 kwh

Fremtid: 600.000 kwh

Diesel:

Nudrift: 50.000 liter

Fremtid: 60.000 liter

Der er en halmfyr på ejendommen. Det sørger for 100% af opvarmningen både før og efter udvidelsen.

#### Energibesparende foranstaltninger

I det omfang det er muligt blandes der foder om natten og i weekenden. Det flytter belastningen af nettet og bruger strøm på et tidspunkt, hvor forbruget ellers er lavt. Efter hvert hold søer i farestaldene vaskes ventilatoren i staldafsnittene sammen med det øvrige staldinventar. Herved fjernes snavs mv. der kan yde modstand og forøge strømforbruget.

Al ventilation er styret af et temperatur- og fugtighedsreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.

Der anvendes lavenergipærer i varmelamperne.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (delvis lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).

#### Vand

Ejendommen forsynes med vand fra vandværk.

Der forbruges i nudrift ca. 10.000 m<sup>3</sup> vand.

Vandmængderne fordeler sig på følgende poster:

forbrug af drikkevand: 8600 m<sup>3</sup>

rengøring af stalde: 1400 m<sup>3</sup>

I den ansøgte drift forventes det årlige vandforbrug at falde til 15.000 m<sup>3</sup>, hvor

vandmængderne fordeler sig på følgende poster:

forbrug af drikkevand: 13.200 m<sup>3</sup>

rengøring af stalde: 1800 m<sup>3</sup>

#### Vandbesparende foranstaltninger

Med henblik på reduktion af vandforbruget er det ifølge BREF BAT at rengøre stald og inventar med højtryksrensere efter hver produktionscyklus, at foretage regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlæg for at undgå spild, at registrere vandforbrug samt at finde og reparere evt. lækager.

Vedrørende anvendelse af drikkevandssystemer (vandnipler (i trug eller kop), vandtrug

og bidenipler noteres det i BREF, at der er såvel fordele som ulemper ved alle systemer, samt at der ikke var tilstrækkelig data til at nå en BAT-konklusion.

Der er drikkeopper i stedet for drikkenipler i alle stalde, hvorved vandspild undgås.

Ved rengøring af staldene bliver de sat i blød ved hjælp af iblødsætningsanlæg, hvorved der kan spares vand ved efterfølgende højtryksrensning.

Der er monteret vandur på vandet, hvilket sikrer minimalt vandspild.

### **Døde dyr**

De døde søer opbevares under kadaverkappe og smågrisene i kølecontainer.

De afhentes af DAKA.

### **Fast affald**

Årlige mængder:

Forbrændingseget:

Nu: 400 kg

Efter: 500 kg

Opbevares i container. Køres på kommunens genbrugsplads.

Ikke forbrændingseget:

Nu: 1000 kg

Efter: 2000 kg

Opbevares i container. Køres på kommunens genbrugsplads.

Papir/pap:

Nu: 2000 kg

Efter: 3000 kg

Opbevares i container. Køres på kommunens genbrugsplads.

Plast:

Nu: 800 kg

Efter: 1600 kg

Opbevares i container. Køres på kommunens genbrugsplads.

Heraf PVC:

Nu: 100kg

Efter: 200 kg

Opbevares i container. Køres på kommunens genbrugsplads.

### **Olje- og kemikalieaffald**

#### Beskrivelse af pesticider

Pesticider for Ejendom Vennergaard:

Sprøjteudstyr:

Påfyldning og rengøring af marksprøjte foregår på dertil indrettet vaskeplads (3 på bilag 2-0). Rengøring af sprøjten foregår ligeledes i marken.

Pesticider/kemikalier opbevares i bygning 1 (blanderi). De opbevares så de er utilgængelige for uvedkommende.

#### Beskrivelse af olie-kemikalier

Affald fra veterinære lægemidler: 05.13 Affald af lægemidler (Z): opbevares i plastikbeholdere i maskinhuset (2). Afhentes af Marius Pedersen.

Spildolie:

Nu: 50 l/år

Efter: 80 l/år

Afleveres på kommunens genbrugsplads.

#### Beskrivelse af øvrige kemikalier

Øvrige kemikalier for Ejendom Vennergaard:

Der er en 4000 liters stål dieseltank i den østlige ende af maskinhuset (bygning 2). Traktorerne tankes derfra. Tanken er fra 1997.

### **Management**

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På bedriften er der taget følgende forholdsregler: Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning. Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Der er lavet beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet. Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.

De ansatte efteruddannes og deltager i ERFA-sammenhænge, der er relevante for netop deres jobfunktion (BAT). På baggrund af ovenstående vurderes det, at ansøger bruger BAT indenfor management.

Staldafsnittene er tilkoblet alarmanlæg.

### **Egenkontrol**

Medicinforbrug registreres efter gældende love.

Kontrol med gødningsmængder, gødningsanvendelse, antal dyr etc. udføres efter gældende lovkrav (gødningsregnskab og husdyrindberetning) og kontrolleres af Plantedirektoratet.

Anvendelse og udarbejdelse af mark-/gødningsplaner er et af hovedpunkterne i BAT-kravene. Det opfyldes til fulde. Det er et styringsredskab der sikrer, at afgrøderne gødes efter behov, at gødning tilføres markerne når vejret tillader det så næringsstoffudledningen til det omgivende miljø minimeres.

Ventilationsanlæg i staldene rengøres og efterses i forbindelse med vask af staldene (BAT).

Afskærmninger på ejendommens forskellige maskiner efterses med jævne mellemrum (BAT). Der føres logbog over flydelag på uoverdækkede gylletanke.

Der er udarbejdet APV.

### **Spildevand**

#### Beskrivelse af spildevandsmængde

Spildevandsmængde for Ejendom Vennergaard:

Kendes ikke. Spildevandsmængden fremgår af opbevaringskapacitetsberegningen og er beskrevet under punktet der beskriver vandforbruget i driften.

Der bruges ca. 100 m<sup>3</sup> vand/år på vaskepladsen.

#### Beskrivelse af spildevandstilledning

Tilledning af spildevand for

Ejendom Vennergaard: Al

spildevand tilledes

gyllebeholdere.

#### Beskrivelse af spildevandsafledning

Afledning af spildevand for Ejendom Vennergaard:

Andet spildevand:

Spildevand fra virksomhedens toilet og bad bliver ført til godkendt bundfældningstank og nedsivningsanlæg. Bundfældningstank tømmes via den kommunale tømningssordning.



## Transport

Transporter til og fra Holmager 2, 6900 Skjern.

Type	Nudrift	Ansøgt
Husdyrgødning		
- Hjemme, egne mm. (ikke offentlig vej)	205 læs/år	205 læs/år
- Hjemme, egne mm. (offentlig vej)	50 læs/år	50 læs/år
- Gylleaftale	50 læs/år	50 læs/år
- Lastbiltransport	66 læs/år	66 læs/år
Handelsgødning	Ingen	Ingen
Foder fra foderstof	28 transporter/år	36 transporter/år
Diesel	13 transporter/år	17 transporter/år
Husdyr til og fra ejendommen	104 transporter/år	156 transporter/år
Dyrlæge	12 gange/år	12 gange/år
DAKA	78 gange/år	104 gange/år

Der anvendes maskinstation til udførelse af ca. 5% af markarbejdet. Det vil være uforandret efter udvidelsen.

## Risici

### Beskrivelse af mulige uheld

Risici mulige uheld for Ejendom Vennergaard:

Driftsforstyrrelser:

Der forekommer sjældent driftsforstyrrelser, som kan medføre forøget forurening. De normale driftsforstyrrelser vil være manglende energi, varme eller foder, samt "slagteristrejke". Disse situationer afhjælpes i staldene, som er et lukket system. Ved manglende elforsyning kan generator hurtigt rekvireres.

Brud på gyllebeholder:

Brud på gyllebeholderne må ikke kunne medføre risiko for en større forurening herunder forurening af vandløb eller vådområde. For at minimere denne risiko har ansøger og konsulent udarbejdet en beredskabsplan som skal følges i forbindelse med et evt. uheld/uslip af gylle.

Gyllebeholderne er placeret i et område, hvor der er langt til vandløb.

Der er ingen stationær pumpe i gylletanken.

### Beskrivelse af risikominimering

Minimering af risiko for Ejendom Vennergaard:

Ved gældende lovgivning og vilkår i godkendelsen vurderes det, at der ikke er væsentlige driftsrisici i forbindelse med produktionen.

### Beskrivelse af gener i forbindelse med uheld

Minimering af gene for Ejendom Vennergaard: Se beredskabsplanen bilag 5-0.

## Støj

### Støjkilder

Støjkilder for Ejendom Vennergaard:

Støjkilder fra bedriften er støj fra husdyr, kørsel med landbrugsmaskiner samt til- og frakørsel af foder, produkter og grise til ejendommen.

Derudover er der støj fra ventilationsanlæg, som er placeret i taget, en kompressor i bygning 1 og 2 samt foder/blandeanlæg i bygning 1.

### Beskrivelse af driftsperiode

Driftsperiode for

Ejendom Vennergaard:

Ventilationsanlæg: 24

timer i døgnet

Kompressorer:

6.00-24.00

Foder/blandeanlæg: 24 timer/døgn

### Beskrivelse af støjildetiltag

Støjildetiltage for Ejendom Vennergaard:

Ventilationsanlægget renholdes, så det kører mindst muligt og bruger mindst mulig strøm.

Traktorkørsel er især sæsonbetonet - forår og høst.

Der har ikke tidligere være klager over støj fra bedriften. Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er, eller forventes at blive et problem for de omkringboende.

### **Skadedyr**

#### Generel beskrivelse skadedyr

Skadedyr generelt for Ejendom Vennergaard:

Tilstedeværelse af skadegørere forebygges ved god orden og hygiejne i og omkring staldene, og eventuelle problemer bekæmpes omgående.

#### Beskrivelse af gener fra fluer

Gener fra fluer for Ejendom Vennergaard:

Fluebekæmpelse er omfattet af BAT-krav. Dette imødekommes ved anvendelse af miljøfluer i stalde til bekæmpelse af fluer. Flueplage forebygges desuden ved at holde en god hygiejne i staldene og omkring foderopbevaring og ved jævnlig udslusning af gyllen.

#### Beskrivelse af rottebekæmpelse

Rotte bekæmpelse for Ejendom Vennergaard:

Forekomster af rotter skal anmeldes til bekæmpelse efter gældende regler.

Der er tegnet kontrakt med Mortalin om udlægning og udskiftning afgift i dertil indrettede kasser.

### **Foderopbevaring**

Opbevaring af ensilage for Ejendom Vennergaard:

Udendørs siloer:

3 stk stålsiloer 573 m<sup>3</sup>

2 stk stålsiloer 1387 m<sup>3</sup>. Opført i 2006.

Der kan opbevares ca. 37.000 hkg korn i disse siloer.

Der er blanderi i bygning 1. der er støvfilter på, så der er ingen støvgener.

### **Lysforhold**

Beskrivelse af belysningen for Ejendom Vennergaard:

Lyset er tændt i staldene i tidsrummet 06.00 - 24.00. Der kan dog være lys tidligere om morgenen, hvis der skal læsses søer.

### **Foranstaltninger ved ophør af produktion**

Anlægophør for Ejendom Vennergaard:

Det påregnes ikke at produktionen ophører. Hvis det alligevel blev tilfældet fjernes kilder til mulig forurening af omgivelserne. 0-alternativ:

### 1.3 Oplysninger om staldanlæg og besætning

#### Stald anlæg med dyr, Nudrift

Kategori	Staldsystem	Antal årsdyr	Antal DE	Antal sti-pladser Antal fravænnede grise / so	Vægt
<b>Eksisterende stald. Fare- og løbe- / drægtighedsstald</b>					
Årsso, Løbe og drægtighedsstald	Løsgående, delvis spaltegulv	1760	286,59	1320 stipladser	
Årsso, Farestald	Kassestier, delvis spaltegulv	1160	81,52	290 stipladser	
Årsso, Farestald	Kassestier, fuldspaltegulv	600	42,16	150 stipladser	
Slagtesvin	Delvis spaltegulv 25-49% fast gulv	1000	25,68	250 stipladser	30 - 120 kg.
<b>I alt</b>			435,95	-	-

#### Staldanlæg med dyr, Ansøgt drift

Kategori	Staldsystem	Antal årsdyr	Antal DE	Antal sti-pladser Antal fravænnede grise / so	Foderkorrektion.
<b>Eksisterende stald. Fare- og løbe- / drægtighedsstald</b>					
Årsso, Løbe og drægtighedsstald	Løsgående, delvis spaltegulv	2250	366,47	1643 stipladser 30 grise / so	- 133 g råprotein/FE - 4,78 g P/FE - 1050 FE/Årsso
Årsso, Farestald	Kassestier, delvis spaltegulv	1694	119,07	457 stipladser 30 grise / so	- 133 g råprotein/FE - 4,78 g P/FE - 450 FE/kg tilvækst
Årsso, Farestald	Kassestier, fuldspaltegulv	556	39,08	150 stipladser	- 133 g råprotein/FE - 4,78 g P/FE - 450 FE/årsso
<b>I alt</b>			524,62	-	-

## 1.4 Oplysninger om opbevaringsanlæg

	Gyllebeholder 1		Gyllebeholder 2		Gyllebeholder 3	
	Nudrift	Ansøgt	Nudrift	Ansøgt	Nudrift	Ansøgt
Dimension (dybde x diameter)	4 x 15,45	4 x 15,45	4 x 22,57	4 x 22,57	4 x 35,68	4 x 35,68
Lagerandel flydende i procent	9	9	19	19	59	59
Lagerandel fast i procent	-	-	-	-	-	-
Opbevaringskapacitet	750 tons	750 tons	1600 tons	1600 tons	5000 tons	5000 tons
Fast overdækning	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja

Gylleproduktionen fra den ansøgte produktion incl. vaskevand og øvrigt vand til ledt beholderne er beregnet til 14.000 m<sup>3</sup> årligt fra Holmager 2 og 8.640 m<sup>3</sup> fra Lemvej 7. Det giver en månedlig tilførsel på ca. 1887 m<sup>3</sup> til lagrene. Der er 3 eksisterende gylletanke på henholdsvis 5000, 1600 og 755 m<sup>3</sup> på Holmager 2 og 2 tanke på henholdsvis 3200 og 5000 m<sup>3</sup> på Lemvej 7. På Lemvej 7 er der medregnet 1000 m<sup>3</sup> under spalterne. Der er plads til 2125 m<sup>3</sup> under spalterne på Holmager 2, men disse indgår ikke i beregningen. Der er teltoverdækning på gylletankene. Derudover er der en lejet gylletank på 1100 m<sup>3</sup>. Tanken er placeret på adressen Vennervej 12, 6940 Lem. Det giver i alt 17.650 m<sup>3</sup> opbevaringskapacitet og med en månedlig produktion på 1887 m<sup>3</sup> svarer det til en opbevaringskapacitet på 9,4 mdr. Der flyttes gylle fra Holmager 2 til Lemvej 7 i visse perioder – især i vintermånederne.

## 1.5 Beregninger på anlæg

### Ammoniak

#### Resultat af beregninger på generelt ammoniakreduktionskrav

Er det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt?	Ja
Eventuel yderligere reduktion nødvendig for at opfylde kravet	-888,15 kgN/år

#### Ammoniaktab i nudift og ansøgt drift fordelt på staldsystemer og opbevaringslagre

	Ansøgt(kgN/år)
Ammoniaktab fra staldsystemer mv. ikke omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav:	0
Ammoniaktab fra staldafsnit og lagre omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav, men eksisterende uændret produktion:	5237,79
Ammoniaktab fra husdyrproduktion omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav (etableringer udvidelser, ændringer):	1387,92
Ammoniaktab fra lagre af flydende husdyrgødning:	423,37
Ammoniaktab fra lagre af fast husdyrgødning:	0,00

### Lugt

#### Lugtgeneregning

##### Byzone

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (ja/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (ja/nej)
ST-50568	1876,40	Ja	Nej

##### Samlet bebyggelse

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (ja/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (ja/nej)
ST-50568	2128,73	Nej	Nej

##### Enkelt bolig

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (ja/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (ja/nej)
ST-50568	484,71	Nej	Nej

#### Resultat af lugtgeneregning

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE(antal)	Beregnings model	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende	0	Ny	640,47	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen
eller fremtidig byzone							nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	461,43	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	Ny	173,52	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

## 1.6 Oplysninger omkring arealer

### Grundlæggende arealinformationer

Antal DE kvæg, får og geder på bedriften inkl. DE på andre bedrifter, der afsættes grovfoder til beregnet ud fra 3000 FE/DE: **0,00 DE**

Er antal af andre DE udbragt på bedriften større end det før angivne antal DE kvæg, får og geder: **Ja**

Anvender og efterlever bedriften husdyrgødningsbek. bilag 2 jf. § 28 stk. 3 om forhøjet harmonital på 2,3 for visse kvægbedrifter: **Nej**

Er bedriften et økologisk landbrug: **Nej**

% af samlet areal med efterafgrøder udover PD-krav: **2,10 %**

Reduceret kvælstofnorm: **0,00 %**

### Egne og forpagtede udbringingsarealer

Navn	ha	Drænet	Jb.Type	Vandet	Sædskifte	N-kl. 0(ha)	N-kl. 1 (ha)	N-kl. 2(ha)	N-kl. 3(ha)	G.vand (ha)	P-kl. 0(ha)	P-kl. 1 (ha)	P-kl. 2(ha)	P-kl. 3 (ha)
1-0	2,76	Ja	JB11	Nej	S2	2,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,76	0,00
5-0	2,56	Ja	JB11	Nej	S2	2,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,56	0,00
12-0	11,49	Ja	JB1	Nej	S4	11,49	0,00	0,00	0,00	0,00	3,93	0,00	7,56	0,00
25-0	0,50	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00
32-0	1,03	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	1,03	0,00	1,03	0,00	0,00	0,00
40-0	3,48	Ja	JB11	Nej	S2	3,48	0,00	0,00	0,00	0,00	3,48	0,00	0,00	0,00
41-0	9,40	Ja	JB11	Nej	S2	4,34	0,00	0,00	5,06	0,00	9,40	0,00	0,00	0,00
42-0	11,01	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	11,01	0,00	11,01	0,00	0,00	0,00
55-0	2,01	Ja	JB4	Nej	S4	2,01	0,00	0,00	0,00	0,00	1,91	0,00	0,09	0,00
60-0	9,49	Nej	JB4	Nej	S4	9,49	0,00	0,00	0,00	0,00	9,49	0,00	0,00	0,00
61-0	16,78	Nej	JB4	Nej	S4	9,28	0,00	0,00	7,50	0,00	16,78	0,00	0,00	0,00
65-0	12,49	Nej	JB4	Nej	S4	12,49	0,00	0,00	0,00	0,00	12,49	0,00	0,00	0,00
66-0	3,13	Nej	JB4	Nej	S4	3,13	0,00	0,00	0,00	0,00	3,13	0,00	0,00	0,00
85-0	17,55	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	17,55	0,00	0,00	17,55	0,00	0,00	0,00
86-0	7,91	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	7,91	0,00	0,00	7,91	0,00	0,00	0,00
87-0	3,83	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	3,83	0,00	0,00	3,83	0,00	0,00	0,00
89-0	17,49	Ja	JB1	Nej	S4	0,00	0,00	17,49	0,00	0,00	17,44	0,00	0,04	0,00
91-0	0,49	Nej	JB1	Nej	S4	0,00	0,00	0,49	0,00	0,00	0,49	0,00	0,00	0,00
10-0a	5,01	Nej	JB1	Nej	S4	5,01	0,00	0,00	0,00	0,00	5,01	0,00	0,00	0,00
10-0b	8,93	Nej	JB1	Nej	S4	8,93	0,00	0,00	0,00	0,00	8,93	0,00	0,00	0,00

Miljøgodkendelse af husdyrbruget på adressen Holmager 2, 6940 Lem  
24-10-2011

10-0c	7,46	Ja	JB1	Nej	S4	7,46	0,00	0,00	0,00	0,00	7,11	0,00	0,35	0,00
10-0d	4,11	Ja	JB1	Nej	S4	4,11	0,00	0,00	0,00	0,00	3,73	0,00	0,38	0,00
11-0a	13,85	Ja	JB1	Nej	S4	13,85	0,00	0,00	0,00	0,00	4,58	0,00	9,27	0,00
11-0b	1,84	Ja	JB1	Nej	S4	1,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,84	0,00
11-0c	3,18	Ja	JB1	Nej	S4	3,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	2,92	0,00
11-0d	5,04	Ja	JB1	Nej	S4	5,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,83	0,00	4,21	0,00
15-0a	16,09	Ja	JB1	Nej	S4	16,09	0,00	0,00	0,00	0,00	16,05	0,00	0,04	0,00
15-0b	4,84	Nej	JB1	Nej	S4	4,84	0,00	0,00	0,00	0,00	4,84	0,00	0,00	0,00
15-0c	2,39	Nej	JB1	Nej	S4	2,39	0,00	0,00	0,00	0,00	2,39	0,00	0,00	0,00
17-0a	5,96	Nej	JB1	Nej	S4	0,71	0,00	0,00	5,25	0,00	5,96	0,00	0,00	0,00
17-0b	10,84	Nej	JB1	Nej	S4	7,63	0,00	0,00	3,21	0,00	10,84	0,00	0,00	0,00
17-0c	7,34	Nej	JB1	Nej	S4	4,53	0,00	0,00	2,81	0,00	7,34	0,00	0,00	0,00
18-0a	4,30	Ja	JB1	Nej	S4	4,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,28	0,00	4,02	0,00
18-0b	3,05	Ja	JB1	Nej	S4	3,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,05	0,00
18-0c	4,19	Nej	JB1	Nej	S4	4,19	0,00	0,00	0,00	0,00	4,19	0,00	0,00	0,00
19-0a	3,92	Nej	JB1	Nej	S4	3,79	0,00	0,00	0,13	0,00	3,92	0,00	0,00	0,00
19-0b	6,04	Nej	JB1	Nej	S4	5,31	0,00	0,00	0,74	0,00	6,04	0,00	0,00	0,00
19-0c	3,38	Nej	JB1	Nej	S4	0,00	0,00	0,00	3,38	0,00	3,38	0,00	0,00	0,00
19-0d	3,40	Nej	JB1	Nej	S4	0,00	0,00	0,00	3,40	0,00	3,40	0,00	0,00	0,00
23-0a	1,42	Ja	JB11	Nej	S2	1,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,42	0,00
23-0b	0,31	Ja	JB11	Nej	S2	0,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,31	0,00
30-0a	2,62	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	2,62	0,00	2,62	0,00	0,00	0,00
30-0b	6,20	Ja	JD11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	6,20	0,00	6,20	0,00	0,00	0,00
30-0c	3,38	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	3,38	0,00	3,38	0,00	0,00	0,00
30-0d	2,31	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	2,31	0,00	2,31	0,00	0,00	0,00
30-0e	5,18	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	5,18	0,00	5,18	0,00	0,00	0,00
33-0a	1,14	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	1,14	0,00	1,14	0,00	0,00	0,00
33-0b	1,38	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	1,38	0,00	1,38	0,00	0,00	0,00
33-0c	4,54	Ja	JB10	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	4,54	0,00	4,54	0,00	0,00	0,00
33-0d	2,92	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	2,92	0,00	2,92	0,00	0,00	0,00
50-0a	2,33	Nej	JB1	Nej	S4	2,33	0,00	0,00	0,00	0,00	2,33	0,00	0,00	0,00
50-0b	1,18	Ja	JB1	Nej	S4	1,18	0,00	0,00	0,00	0,00	1,17	0,00	0,01	0,00
50-0c	3,82	Ja	JB1	Nej	S4	3,82	0,00	0,00	0,00	0,00	3,75	0,00	0,07	0,00
50-0d	1,46	Nej	JB1	Nej	S4	1,46	0,00	0,00	0,00	0,00	1,46	0,00	0,00	0,00
62-0a	11,60	Nej	JB4	Nej	S4	5,64	0,00	0,00	5,96	0,00	11,60	0,00	0,00	0,00
62-0b	1,26	Nej	JB4	Nej	S4	1,26	0,00	0,00	0,00	0,00	1,26	0,00	0,00	0,00
63-0a	12,28	Ja	JB4	Nej	S4	12,28	0,00	0,00	0,00	0,00	10,17	0,00	2,11	0,00
63-0b	3,59	Nej	JB4	Nej	S4	3,59	0,00	0,00	0,00	0,00	3,59	0,00	0,00	0,00
63-0c	6,27	Ja	JB4	Nej	S4	6,27	0,00	0,00	0,00	0,00	5,44	0,00	0,83	0,00
69-0a	1,27	Nej	JB1	Nej	S4	1,27	0,00	0,00	0,00	0,00	1,27	0,00	0,00	0,00
69-0b	3,74	Nej	JB1	Nej	S4	3,61	0,00	0,00	0,12	0,00	3,74	0,00	0,00	0,00
80-0a	3,77	Nej	JB1	Nej	S4	0,00	0,00	3,77	0,00	0,00	3,77	0,00	0,00	0,00
80-0b	4,68	Nej	JB1	Nej	S4	0,00	0,00	4,68	0,00	0,00	4,68	0,00	0,00	0,00
81-0a	7,33	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	7,33	0,00	0,00	7,33	0,00	0,00	0,00
81-0b	5,75	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	5,75	0,00	0,00	5,75	0,00	0,00	0,00
82-0a	12,18	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	12,18	0,00	0,00	12,18	0,00	0,00	0,00
82-0b	3,16	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	3,16	0,00	0,00	3,16	0,00	0,00	0,00
82-1a	10,89	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	10,89	0,00	0,00	10,89	0,00	0,00	0,00
82-1b	3,02	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	3,02	0,00	0,00	3,02	0,00	0,00	0,00
84-0a	3,37	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	3,37	0,00	0,00	3,37	0,00	0,00	0,00
84-0b	4,24	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	4,24	0,00	0,00	4,24	0,00	0,00	0,00
84-0c	5,76	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	5,76	0,00	0,00	5,76	0,00	0,00	0,00
90-0a	8,07	Nej	JB1	Nej	S4	0,00	0,00	8,07	0,00	8,07*	8,07	0,00	0,00	0,00
90-0b	2,42	Nej	JB1	Nej	S4	0,00	0,00	2,42	0,00	0,00	2,42	0,00	0,00	0,00
13-0	12,99	Ja	JB11	Nej	S2	12,99	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12,99	0,00
20-0	0,62	Ja	JB1	Nej	S4	0,62	0,00	0,00	0,00	0,00	0,61	0,00	0,00	0,00

Miljøgodkendelse af husdyrbruget på adressen Holmager 2, 6940 Lem  
24-10-2011

68-0	2,45	Nej	JB4	Nej	S4	2,45	0,00	0,00	0,00	0,00	2,45	0,00	0,00	0,00
32-0a	1,04	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	1,04	0,00	1,04	0,00	0,00	0,00
34-0	7,16	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	7,16	0,00	7,16	0,00	0,00	0,00
35-0	6,68	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	6,68	0,00	6,68	0,00	0,00	0,00
36-0	1,92	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	1,92	0,00	1,92	0,00	0,00	0,00
37-0	3,75	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	3,75	0,00	3,75	0,00	0,00	0,00
38-0	1,08	Ja	JB11	Nej	S2	0,00	0,00	0,00	1,08	0,00	1,08	0,00	0,00	0,00
67-0	2,54	Nej	JB4	Nej	S4	2,54	0,00	0,00	0,00	0,00	2,54	0,00	0,00	0,00
<b>Total</b>	<b>453,71</b>					<b>230,33</b>	<b>0,00</b>	<b>121,91</b>	<b>101,47</b>	<b>8,07</b>	<b>396,86</b>	<b>0,00</b>	<b>56,86</b>	<b>0,00</b>

De stjernemarkerede (\*) arealer er manuelt redigerede af ansøger til at være beliggende i andre beskyttelsesområder for fosfor, nitrat og grundvand end det fremgår af kortværket til husdyrgodkendelse.dk.  
Arealerne kan også redigeres manuelt til at ligge udenfor beskyttelsesområderne.

I de efterfølgende beregninger bliver arealerne som er markeret med \* behandlet efter de manuelt indtastede oplysninger i arealtabellen.

**Areal noter**

Navn	Areal note
90-0a	Der er tale om ialt 7 ha beliggende indenfor nitratfølsomt grundvandsområde. Programmet kan ikke medregne en del af en mark. Derfor er hele mark 90-0a medregnet og mark 90-0b undladt.



## 1.7 Oplysninger om gødning

### Gødningsregnskab (Nudrift)

#### Produceret gødningsmængde

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, kår, geder	DE - svin og andre dyr
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fjerkrægylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Svinegylle	44216,56	10638,20	0,00	435,95
Husdyrbrugets samlede anlæg	Kvæggylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Minkgylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Dybstrøelse	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fast gødning	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Ajle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Afsat ved græsning	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Svinegylle	24483,99	5662,06	0,00	201,92

#### Tilført gødningsmængde

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	Antal DE
Husdyrbrugets samlede anlæg	Forarbejdet husdyrgødning	19231,20	1837,23	160,26
Husdyrbrugets samlede anlæg	Svinegylle	17170,00	3949,10	171,70

#### Afsat gødningsmængde

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Husdyrbrugets samlede anlæg	Svinegylle	33522,30	7978,65	0,00	326,24

#### Total sum af gødningsmængder

Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Svinegylle	52348,25	12270,71	0	483,33
Forarbejdet husdyrgødning	19231,20	1837,23	0	160,26
<b>Total</b>	<b>71579,45</b>	<b>14107,94</b>	<b>0</b>	<b>643,59</b>

#### Harmonital

1,4 DE/ha

## Gødningsregnskab (ansøgt)

### Produceret gødningsmængde

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, kår, geder	DE - svin og andre dyr
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fjerkrægylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Svinegylle	49660,15	11936,02	0,00	524,62
Husdyrbrugets samlede anlæg	Kvæggylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Minkgylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Dybstrøelse	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fast gødning	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Ajle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Afsat ved græsning	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Svinegylle	30238,69	7045,06	0,00	252,63
Husdyrbrugets samlede anlæg	Svinegylle	14762,90	3485,00	0,00	152,00

### Tilført gødningsmængde

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	Antal DE
Ingen data				

### Afsat gødningsmængde

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Husdyrbrugets samlede anlæg	Svinegylle	11028,74	2602,70	0,00	114,10
Husdyrbrugets samlede anlæg	Svinegylle	18355,50	4347,32	0,00	189,90

### Total sum af gødningsmængder

Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Svinegylle	65277,50	15516,06	0	625,25
<b>Total</b>	<b>65277,50</b>	<b>15516,06</b>	<b>0</b>	<b>625,25</b>

**Harmonital**  
1,4 DE/ha

## 1.8 Beregninger på arealer

### Fosforberegning

Klasser vedrørende fosforophobning	Antal ha	Før-situation	Efter-situation = krav
Pt < 4,0 eller udrænnet eller ikke afvander til Natura 2000 eller afvander til Natura 2000, der ikke er overbelastet med fosfor	396,86 ha	7,3 kg P/ha/år	11,3 kg P/ha/år
Pt 4,0 - 6,0 og drænnet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	7,3 kg P/ha/år	11,3 kg P/ha/år
Lavbundsjerne og drænnet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	56,86 ha	7,3 kg P/ha/år	7,7 kg P/ha/år
Pt > 6,0 og drænnet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	7,3 kg P/ha/år	0,0 kg P/ha/år

Krav om P-overskud overholdt: **Ja**

Evt. yderligere reduktion nødvendig for at overholde kravet: **-39,5 kg P.**

Maksimalt tilladt P-overskud/ha/år i gennemsnit for hele bedriften (ifølge tabel) : **10,9 kg P/ha/år.** P tilført pr. ha/år i ansøgt drift: **34,2 kg P/ha/år.**

P-fracførsel per ha/år i ansøgt drift (arealvægtet gennemsnit): **23,4 kg P/ha/år.**

P-overskud/ha/år for ansøgt projekt: **10,8 kg P/ha/år.**

### Kommentar fosfor

Forklaring til husdyrgødningen i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse på ejendommene Holmager 2, 6940 Lem og Lemvej 7, 6900 Skjern.

Jf. screeningen af 31-8-2006 separeres min. 75% af gyllen fra ejendommen og fiberfraktionen afsættes fra ejendommen.

I ansøgningen (§16 arealgodkendelse skema 20.633) fremgår det af nudriften, at der afsættes 326,24 DE (33.522,3 kg N og 7978,65 kg P) til separation. Væskefraktionen (160,26 DE, 19231,2 kg N og 1837,23 kg P) udbringes på arealerne i godkendelsen. Mængden af bortsepareret fosfor er beregnet ud fra, at der i screeningsafgørelsen af 2006 er beregnet et fosforoverskud på arealerne på -0,3 kg N/ha på 192,1 ha. (Se screeningsafgørelse).

På de resterende arealer er der regnet til harmonigrænsen (1,4 DE/ha). Det giver så en tildeling på gennemsnitligt 21,92 kg P/DE.

Der er regnet med en fosforbortførsel jf. sædskiftenotatet (S4) på 21,1 kg P/ha.

I ansøgt drift er separationsanlægget fjernet. Ansøger ønsker ikke længere at separere gyllen, da det er omkostningstungt at gøre det. Der er fundet tilstrækkelige udspretningsarealer i stedet.

### Nitratberegning (Overfladevand)

Beregning af det maksimale dyretryk og det reelle dyretryk for ansøgt drift

DE reduktionsprocent: 79,41%.

Beregning af det maksimale dyretryk  $DE_{max}$  og det reelle dyretryk  $DE_{reel}$  for ansøgt drift:

$DE_{max}$ : 1,1118 DE/ha.

$DE_{reel}$ : 1,38 DE/ha.

Beregning af udvaskning af N via Farm-N

Beregning af udvaskning af N via FarmN (kg N/ha  $DE_{max}$  uden virkemidler og kg N/ha  $DE_{reel}$  med virkemidler):

KgN/ha  $DE_{max}$ : 70,1 kgN/ha.

KgN/ha  $DE_{reel}$ : 70,1 kgN/ha.

### **Nitratberegning (Grundvand)**

#### Beregning af N-udvaskning for arealer med nitratfølsomme indvindingsområder

##### **Ansøgt:**

- 90-0a: 63 mg nitrat pr. liter

##### **Merbelastning (Ansøgt – Nudrift)**

- 90-0a: -3 mg nitrat pr. liter

## 1.9 Opbevaringskapacitet

Ringkøbing-Skjern Kommune  
Kærgårdsvej 8  
6950 Ringkøbing

Bilag 3.

Herning den  
15-12-2010

Opgørelse af tilstrækkelig opbevaringskapacitet for husdyrgødning hos:



Antal dyreenheder i kvæg	
Antal dyreenheder i svin	523,3
Antal dyreenheder i andet	
I alt antal dyreenheder	523,3

### Ejendommens opbevaringskapacitet

Gylle	14.000 tons	svarende til	9,0	måneders kapacitet
Ajle		svarende til		måneders kapacitet
Fast staldgødning		svarende til		måneders kapacitet
Andet		svarende til		måneders kapacitet

På grundlag af beregnet årlig husdyrgødningsproduktion samt gødningslagrenes kapacitet, kan husdyrgødningen udbringes på lovlige tidspunkter.

Udbringningen af husdyrgødningen på bedriftens marker kan udføres, således at bedriften opfylder kravet om udnyttelse af kvælstoffet set i forhold til reglerne omtalt i Plantedirektoratets hæfte: Vejledning og skemaer 20010/11.

PS: Kapaciteten i kanalerne er medregnet i de 9,0 mdr.

Venlig hilsen



## **2.0 BAT (Bedst tilgængelig teknik/ renere teknologi)**

### **BAT renere teknologi og ressourcebesparende tiltag på svinebruget på adressen Holmager 2, 6940 Lem. (tekst fra ansøger)**

Beregning af BAT-niveau for ammoniak ud fra Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af BAT (9. juli 2010): (Se bilag 12).

#### Hensigtsmæssig drift og renere teknologi

Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse. Medarbejdere er orienteret om, at ejendommen er miljøgodkendt, og hvilket ansvar der dermed følger.

I bedriftens driftsregnskab registreres forbrug af vand, energi, indkøbt foder, pesticider og handelsgødning.

Bedriftens bortskaffelse af farligt affald registreres vha. kvitteringer.

Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug.

Der udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskab på bedriften, hvor såvel forbrug af handelsgødning som husdyrgødning dokumenteres.

Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold.

#### Vandforbrug

Til aktiviteter, hvor der bruges vand, er det BAT at reducere vandforbruget ved at udføre følgende:

Rengøring af dyrestalde og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus eller hvert batch. Udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.

Detektering og reparation af lækager.

Der rengøres ugentligt i staldene. Der desinficeres 12 gange årligt. Gangarealerne rengøres hver uge. Stierne iblødsættes via computerstyret iblødsætningsanlæg, og den efterfølgende rengøring bliver derved med et lavere vandforbrug. Der køres med effektive højtryksrensere og derved får man igen lavere vandforbrug.

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.

Eventuelle lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

#### Energiforbrug

Udendørs belysning er dagslysstyret eller med bevægelsessensorer

I det omfang det er muligt blandes der foder om natten og i weekenden. Det flytter belastningen af nettet og bruger støj på et tidspunkt, hvor forbruget ellers er lavt.

Efter hvert hold søer i farestaldene vaskes ventilatoren i staldafsnittene sammen med det øvrige staldinventar. Herved fjernes snavs mv. der kan yde modstand og forøge strømforbruget.

Al ventilation er styret af et temperatur- og fugtighedsreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og elforbruget.

Der anvendes lavenergipærer i varmelamperne.

### Opbevaring af gødning

Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle.

Der er tale om stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger

Beholdernes bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring

Der er teltoverdækning på gylletankene, hvorved ammoniakfordampningen fra lageret reduceres med 50% i forhold til uoverdækket tank med tæt flydelag.

Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene.

Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tankene hvert 10 år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Det er BAT at dække gyllebeholderne ved at bruge et af følgende:

- et fast låg, tag eller en teltstruktur, eller
- et flydelag, såsom snittet halm, naturlig udtørringsskorpe, lærred, folie, tørv, ekspanderet ler (LECA) eller ekspanderet polystyren (EPS).

### Udbringning af husdyrgødning

Udbringning af husdyrgødningen afpasses afgrødernes behov samt eventuel tilførsel af handelsgødning.

Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.

Husdyrgødning udbringes under hensyn til de generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandsskab (BAT), hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.

Gyllen nedfældes under normale omstændigheder på sort jord.

Gyllen udbringes med slæbeslanger til vintersæd og græs, og skulle det foregå på sort jord nedharves den indenfor 2 timer.

### Fodring

Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor svinefodring

Der anvendes fasefodring ved fodring af søerne, hvilket lever op til BAT-kravene. Det betyder, at grisenes behov på det enkelte vækststadium tilgodeses, og at der samtidig ikke sker en overdosering med enkelte næringsstoffer. Dette er med til at sikre, at der ikke sker en unødigt stor udledning af næringsstoffer i gødningen, som derefter ender i naturen.

Det generelle ammoniakkrav om 25% ammoniakreduktion, Miljøstyrelsens vejledende ammoniakgrænseværdi samt kommunens BAT-krav opfyldes via teltoverdækninger på gylletankene og delvis spaltegulv samt type 2 foderkorrektur for kvælstof (råprotein).

*Der anvendes en type 2 foderkorrektur for kvælstof i den fremtidige produktion.*

*Forudsætninger:*

*FE/årssø: 1500 FE*

*Råprotein/FE: 133 g*

*Antal fravænnede grise/årssø: 30*

*Fravænningsvægt: 7,2 kg*

*2005/06 formlen:*

*$$\left(\left(\frac{FE \text{ pr. årssø} \times g \text{ råprotein pr. FE}}{6250}\right) - 1,50 - \left(\frac{\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,024 \text{ kg N pr. kg tilvækst}}{27,2}\right)\right)$$*

*$$\left(\left(\frac{1500 \text{ FE} \times 133 \text{ g}}{6250}\right) - 1,50 - \left(\frac{30 \times 7,2 \text{ kg} \times 0,024 \text{ kg N pr. kg tilvækst}}{27,2}\right)\right) = 0,93$$*

*Korrektionsfaktoren for kvælstof må ikke overstige 0,94 (beregnet ud fra 2005/06 formelen).*

#### Staldteknologier

Med henblik på at reducere NH<sub>3</sub>-emissionen fra staldanlægget er det i henhold til BREF (2003) generelt BAT i svinestalde at reducere overfladearealet, hvorfra der kan ske NH<sub>3</sub>-fordampning, at fjerne gyllen hyppigt fra gyllekanaler, at afkøle gødningsoverfladen samt at bruge overflader, der er nemme at rengøre.

I BREF står der, at følgende staldsystemer er BAT:

- Et fuld- eller delspaltegulv med et vakuumsystem nedenunder til hyppig fjernelse af gylle
- et delspaltegulv og en reduceret gødningskanal
- et fuldspaltet gulv med et vakuumsystem til hyppig fjernelse, eller
- et delvist spaltet gulv med reducerede gødningskanaler, med hældende vægge og et vakuumsystem, eller
- et delvist spaltet gulv med et centralkonvekst fast gulv eller et hældende fast gulv foran stien, en gødningsrende med hældende sidevægge og en hældende gødningsbeholder.

I følge Dansk svineproduktion er de 2 sidstnævnte staldtyper hollandske typer, som ikke har fundet indpas herhjemme.

- Køling af gylle (Sv.St.01:v2.04-09)
- Forsuring af svinegylle (Sl.St.02:v2.04-09)
- Luftrensning med syre (Sl.St.02:v2.04-09)

Disse teknologibeskrivelser afløser de gamle Bat-byggeblade og Bat-kandidater ( gyllekøling 106.04-53 og 106.01-51), (forsuring 106.04-54 og 106.04-56) og (luftrensning med syre 106.04-57).

Derudover er der følgende gamle Bat-byggeblade, som ikke bliver revurderet:

- Slagtesvin: delvist spaltegulv med 1/3 spaltegulvsareal (106.04-52)

*I BAT-byggebladet står følgende omkring udformningen af det delvise spaltegulv:*

#### Beskrivelse:

En sti med delvist spaltegulv består af fast gulv i lejearealet og spaltegulv i gødearealet. Typisk vil spaltegulvet udgøre 30-67 % af stiens samlede bruttoareal og bør samtidig udgøre mindst 1,40 meter af stiens længde. Spaltegulvet er oftest af beton. Anbefalingerne med hensyn til spalte-åbning og bjælkebredde skal overholdes. Det faste gulv skal have en hældning på ca. 3 % ned mod gødearealet for, at gødning og urin afsat på det faste gulv kan glide ned i gødearealet.

*Overskriften på BAT-byggebladet stemmer altså ikke overens med beskrivelsen.*

*Dette BAT-blad er ydermere jf. vurderingsskemaet til slagtesvin kun betegnet som BAT-kandidat pga. den lave ammoniakreduktion.*

- Smågrise: to-klimastald med delvist spaltegulv (106.03-52)
- Diegivende søer: faresti med delvist spaltegulv (106.02-51).

Hvorvidt de gamle Bat-blade stadig beskriver en Bat-teknologi vides pt. ikke.

Da et fuldspaltet gulv til svin jf. BREF-dokumentet fra 2003 er at betragte som BAT vil de 3 ovennævnte gulvtyper til fulde opfylde Bat-kravet om anvendelse af teknologi med lavere NH<sub>3</sub>-fordampning.



*Der er delvis spaltegulv jf. Bat-byggebladet "faresti med delvist spaltegulv (106.02-51) i farestaldene. Der opføres ikke nye stalde.*

*Der er ligeledes delvis spaltegulv i drægtighedsstaldene, hvor søerne er løsgående.*

#### Renovering af stalde

Der er ingen stalde at renovere på.

Valg af teknologier til opfyldelse af BAT-krav for ammoniak samt det generelle reduktionskrav

Der er fast overdækning på gylletankene.

Der er delvis spaltegulv jf. Bat-byggebladet "faresti med delvist spaltegulv (106.02-51) i farestaldene. Der er ligeledes delvis spaltegulv i drægtighedsstaldene, hvor søerne er løsgående.

Der anvendes en type 2 foderkorrektionsfaktor for kvælstof i den fremtidige produktion. Korrektionsfaktoren for kvælstof må ikke overstige 0,94 (beregnet ud fra 2005/06 formlen).

#### Fravalg af staldteknologi – under hensyn til proportionalitetsprincippet

##### Forsuring

Forsuring af svinegylle er beskrevet i teknologibeskrivelsen (Sl.St.02:v2.04-09). Der er imidlertid rejst tvivl om en af hjørnestenene i BAT-begrebet, nemlig driftssikkerheden af systemet.

Af de anlæg vi hidtil har set i praksis er kun ca. halvdelen i drift, og de variable omkostninger overstiger langt de omkostninger beregningerne i teknologibeskrivelsen baserer sig på. Ud fra dette vil man ikke kunne betegne teknologien som BAT-teknologi.

Der er her tale om et soanlæg med linespil. Gylleforsuring kan ikke koblet på et anlæg med linespil.

Da udvidelsen bygger på gylleaftalearealer kommer fortjenesten i form af mere kvælstof i gyllen ikke den pågældende landmand til gode, og prisen pr. kg reduceret N vil være betydelig højere.

Staldene er ikke opført, så rørføringen er forberedt til gylleforsuring.

I Ringkøbing-Skjern kommune satser man stortilet på en fremtidig biogasproduktion. Så længe man ikke ønsker forsuret gylle i biogasanlæggene, vil det ikke være fornuftigt at investere i et sådant anlæg.

Det medfører at der ikke er tale om proportionalitet ved indførelse af denne teknologi på ejendommen, og teknologien kan derfor ikke betegnes som BAT på denne ejendom.

##### Luftrensning

I det nye Bat-blad (Sl.St.02:v2.04-09) står der, at kemisk luftrensning stadig er på forsøgsstadiet. Et anlæg, der ikke er længere fremme i udviklingen, kan ikke være BAT-teknologi.

Spærkonstruktionen på staldene er ikke udført, så den vil kunne bære luftrensere.

Der etableres ikke kemisk eller biologisk luftrensning i hverken nye eller gamle staldanlæg. Kemisk luftrensning af 60% af afgangsluften er omtalt i BAT-byggeblad 106.04-58 (arkiveret 2007) med en reduktion af ammoniakfordampningen på ca. 50% og en meromkostning på ca. 8 kr. pr. produceret slagtesvin.

Biologisk luftrensning har vist en bedre lugtreducerende effekt end kemisk luftrensning. Der er imidlertid en del problemer med tilstopning af filtre, ligesom der ikke er foretaget en økonomisk evaluering af biologisk luftrensning. Der arbejdes fortsat intenst på udviklingen af driftsikre anlæg til kemisk og biologisk luftrensning. Hverken kemisk eller biologisk luftrensning er beskrevet i BREF-dokumentet.

Gyllekøling:

Gyllekøling er beskrevet i teknologibeskrivelsen "Køling af gylle i svinestalde" af 19-5-2009. Det vil være ude af proportionalitet at begynde at brække de eksisterende gyllekanaler op for at nedstøbe køleslanger. Teknikken er fravalgt.

## Bilag 2. Miljøvurdering for miljøgodkendelsen

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer i det nedenstående miljø- og genepåvirkningen som følge af den ansøgte ændring af husdyrbruget, samt af det samlede husdyrbrug. Nedenstående belyser endvidere om de virkemidler til forebyggelse og begrænsning af forurening, som fremgår af ansøgningen, opfylder kravet om anvendelse af bedst tilgængelig teknik.

Der gøres hermed opmærksom på, at i de følgende afsnit anvendes forkortelsen "§ 7 i loven", hvilket henviser til § 7 i bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

### 2.1 Baggrund

Ringkøbing-Skjern Kommune modtog den 15. december 2010 en ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Holmager 2, 6940 Lem. Ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter hele husdyrbruget med tilhørende arealer, en ændring fra 1760 søer og 1000 polte til 2250 søer. Ændringen af husdyrholdet sker i de eksisterende bygninger.

Husdyrbruget på Holmager 2, 6940 Lem deler udbringningsarealer (ejede og forpagtede) med husdyrbruget på Lemvej 7, 6900 Skjern, Der er som følge heraf lavet en samlet vurdering af de ejede og forpagtede udbringningsarealer i miljøgodkendelsen for Holmager 2.

men skal i stedet godkendes efter § 16 i samme lov. Der er derfor udarbejdet særskilte § 16-arealgodkendelser af samtlige arealer, som hører under ejendommen Vesteragervej 1 og Vesteragervej 12.

### 2.2 Beliggenhed og planmæssige forhold

#### 2.2.1 Generelle afstandskrav

De lovpligtige afstandskrav i §§6 og 8 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er ifølge ansøgningens oplysninger overholdt.

På baggrund af at de lovpligtige afstandskrav er overholdt, vurderes anlægget derfor placeringsmæssigt ikke at give væsentlige gener for omgivelserne eller væsentlig risiko for forurening.

#### 2.2.2 Beskyttelseslinjer

Husdyrbrugets anlæg ligger uden for beskyttelseslinjer for klitfredede arealer, strand, søer, åer, skove, fortidsminder og kirker.

Anlægget ligger indenfor kystnærhedszone. Byggeri og anlæg i kystnærhedszonen kan kun ske når der er en særlig planlægningsmæssig begrundelse for kystnær placering. Undtaget er jordbrugs- og fiskerimæssig bebyggelse. Udvidelsen sker i eksisterende bygninger.

Nogle arealer ligger indenfor søbeskyttelseslinjen, åbeskyttelseslinjen eller skovbyggelinjen. Eftersom der ikke ændres væsentligt i anvendelsen og dyrkningen af arealerne indenfor nævnte beskyttelseslinjer, vil den fremtidige arealdrift ikke være i konflikt med ovennævnte beskyttelseslinjer.

Det er på baggrund af ovenstående Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at husdyrbrugets anlæg ikke er i modstrid med de hensyn, der skal tages i forhold til ovennævnte emner.

### **2.2.3 Kulturmiljø**

Området omkring anlægget indeholder iht. Kommuneplan 2009 til 2021 ikke et særligt værdifuldt kulturmiljø.

Nogle arealer ligger indenfor kulturmiljøet "Tørvegravningsområdet ml. Velling og Lem"

Nogle arealer ligger indenfor kulturmiljøet "Den gl. stuedrivervej Velling – Lem"

Nogle arealer ligger indenfor kulturmiljøet "Kaspar Hoddes Høj"

Et af arealerne krydser kulturmiljøet "Vej gennem Skjernå-delta".

Eftersom der ikke etableres bebyggelse eller ændres væsentligt i anvendelsen og dyrkningen af arealerne indenfor nævnte kulturmiljøer vil udvidelsen og den fremtidige drift af arealerne ikke påvirke kulturmiljøet væsentligt.

Der findes gravhøje på eller ved husdyrbrugets udbringningsarealer (se bilag 10a – 10c) og der gøres hermed opmærksom på, at der i henhold til § 29 f i Museumsloven ikke må foretages jordbehandling, gødes, eller plantes (herunder også juletræer og lignende) på gravhøje og inden for en afstand af 2 m fra dem. Jf. § 18 i Lov om naturbeskyttelse må der endvidere ikke etableres ny beplantning, eller foretages lignende ændringer i tilstanden af arealet inden for 100 m afstand fra gravhøje, medmindre Ringkøbing-Skjern Kommune meddeler dispensation hertil.

### **2.2.4. Placering i landskabet,**

Anlægget ligger udenfor geografiske, uforstyrrede landskaber interesseområde.

Nogle arealer ligger inden for det geologiske interesseområde Holmsland Klit. I dette område er det vigtigt, at de naturlige kyst- og vandløbsdynamiske processer i videst muligt omfang kan forløbe frit, og at de geologiske landskabsformer fremtræder åbent. I henhold til ansøgningen om miljøgodkendelse foretages der ikke ændringer i arealerne, der har negativ påvirkning på værdien af det geologiske interesseområde.

Det er på baggrund af ovenstående Ringkøbing-Skjern Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte husdyrbrug ikke er i modstrid med ønsket om at bevare det åbne landskab og beskytte de landskabelige hensyn, der er beskrevet i kommuneplanens retningslinjer for udviklingen af Ringkøbing-Skjern Kommune. Husdyrbruget vurderes således hverken skæmme landskabet, have synlige langtrækkende konsekvenser for landskabet eller på anden vis påvirke de landskabelige værdier væsentligt.

## **2.3 Indretning og drift**

Der er stillet vilkår om, at antallet af dyreenheder som gennemsnit per år maksimalt må være 524,62 DE.

### **2.3.1 BAT – bedste tilgængelige teknik**

Formålet med Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er, at medvirke til at værne om natur, miljø og landskab, så udviklingen af husdyrproduktionen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet. Forebyggelse og begrænsning af forurening skal først og fremmest ske ved anvendelse af bedst tilgængelig teknik herunder renere teknologi, dvs., eks. mindre forurenende anlæg, processer og råvarer. BAT er at betragte som en generel ikke stedbunden branchenorm. Dette betyder, at særlige følsomme eller for den sags skyld robuste omgivelser ikke har indflydelse på niveauet ved fastlæggelse af BAT.

Miljøstyrelsen har udarbejdet emissionsgrænseværdier for ammoniak og fosfor for såvel visse typer af eksisterende stalde samt nybyggeri/gennemgribende renoveringer. Disse grænseværdier tager udgangspunkt i hvad der for branchen anses for økonomisk opnåeligt. Ringkøbing-Skjern Kommune tager ved fastlæggelsen af BAT niveauet for husdyrbruget udgangspunkt i disse emissionsgrænseværdier.

#### Emissionsgrænseværdi for ammoniak

Ringkøbing-Skjern Kommune har med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier beregnet et BAT emissionsniveau for bedriften på 7178,4 kg NH<sub>3</sub>. Se bilag 12.

Ammoniakemissionsniveauet ved det ansøgte projekt er 7175,6 kg NH<sub>3</sub>, jf. ansøgningen. Det beregnede emissionsniveau for ammoniak jvf. Miljøstyrelsens vejledende standardvilkår er således overholdt.

#### Emissionsgrænseværdi for fosfor

Ringkøbing-Skjern Kommune har med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier fastlagt et BAT emissionsniveau for bedriften på 23 kg P/DE ab lager for gylle fra Holmager 2, og 27,8 kg P/DE for gylle fra Lemvej 7. Se bilag 12. Emissionsniveauet ved det ansøgte projekt er ifølge ansøgningen 22,75 kg P/DE ab lager for gylle fra Holmager 2 og 27,88 kg P/DE for gylle fra Lemvej 7. , jf. ansøgningen. Det beregnede emissionsniveau for fosfor jvf. Miljøstyrelsens vejledende standardvilkår er overholdt, fordi det gennemsnitlige fosforindhold fra ejendommen er lavere end det tilladte ved udbringning af husdyrgødning på ansøgerens samlede godkendte areal.

#### Staldindretning

Udvidelsen forgår i eksisterende stalde med delvis spaltegulv og fuld spaltegulv. Staldene renoveres ikke gennemgribende.

BAT-krav opfyldes ved overdækning af gyllebeholderne.

#### Management

Vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet. Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markene i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning. Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.

Staldene rengøres ugentligt og desinficeres 12 gange årligt. Der er lavtryksoverbrusnings- og iblødsætningsanlæg i alle stalde.

#### Foder

Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor svinefodring

Der anvendes fasefodring ved fodring af søerne, hvilket lever op til BAT-kravene. Det betyder, at grisenes behov på det enkelte vækststadiet tilgodeses, og at der samtidig ikke sker en overdosering med enkelte næringsstoffer. Dette er med til at sikre, at der ikke sker en unødigt stor udledning af næringsstoffer i gødningen, som derefter ender i naturen. Det generelle ammoniakkrav om 25% ammoniakreduktion, Miljøstyrelsens vejledende ammoniakgrænseværdi samt kommunens BAT-krav opfyldes via teltoverdækninger på gylletankene og delvis spaltegulv samt type 2 foderkorrektion for kvælstof (råprotein).

#### Forbrug af energi og vand

##### Vandforbrug

Stierne iblødsættes via computerstyret iblødsætningsanlæg, og den efterfølgende rengøring bliver derved med et lavere vandforbrug. Der køres med effektive højtryksrensere og derved får man igen lavere vandforbrug.

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.

Eventuelle lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

### Energiforbrug

Udendørs belysning er dagslysstyret eller med bevægelsessensorer

Efter hvert hold søer i farestaldene vaskes ventilatorene i staldafsnittene sammen med det øvrige staldinventar. Herved fjernes snavs mv. der kan yde modstand og forøge strømforbruget.

Al ventilation er styret af et temperatur- og fugtighedsreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.

### Opbevaring og behandling af husdyrgødning

Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle.

Der er tale om stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger

Beholdernes bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring

Der er teltoverdækning på gylletankene, hvorved ammoniakfordampningen fra lageret reduceres med 50% i forhold til uoverdækket tank med tæt flydelag.

Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene.

Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tankene hvert 10 år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

### Udbringning af husdyrgødning

Udbringning af husdyrgødningen afpasses afgrødernes behov samt eventuel tilførsel af handelsgødning. Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.

Husdyrgødning udbringes under hensyn til de generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandsskab (BAT), hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at de generelle regler i husdyr- og husdyrgødningsbekendtgørelsen for udbringning af husdyrgødning som værende tilstrækkelige til at opfylde kravene til BAT for udbringning.

Ringkøbing-Skjern Kommune anser det i øvrigt for værende BAT, at man tager højde for udbringningsarealernes fysiske karakter i forbindelse med udbringning af husdyrgødning. Dvs., eks. jordtype, struktur og hældning, samt forhold som regn, vanding og sædskifte. Der er stillet vilkår om, at udbringning af husdyrgødning ikke må foretages på frossen, vandmættet, oversvømmet, eller snedækket jord, samt forud for varsling om kraftig regn/nedbør, hvor der er risiko for afstrømning til søer, vandløb (herunder dræn) eller andet overfladevand. Vilkåret er stillet for at reducere unødigt forurening af vandmiljøet.

### Alternativer og fravalg BAT

Fravalget af forsuring, luftrensning og gyllekøling er velbegrundet, eftersom der ikke er proportionalitet mellem udgift og reduceret ammoniak vurderes tiltagene ikke til at være BAT for ansøgte husdyrbrug.

### Konkluderende vurdering af BAT

På baggrund af ovenstående redegørelse for BAT inden for management, staldteknologi, foder, energi- og vandforbrug, opbevaring og udbringning vurderes det, at den konkrete anvendelse af BAT lever op til det Ringkøbing-Skjern Kommune anser som værende BAT-standard for et husdyrbrug af denne størrelse og dyresammensætning. Samtidig vurderes det, at ansøger har redegjort i tilstrækkelig grad for de alternativer, som har været overvejet i ansøgningen, samt begrundet fravalg af BAT.

### **2.3.2 Håndtering af regnvand og spildevand**

Sanitært spildevand afledes til godkendt bundfældningstank og nedsivningsanlæg. Øvrig spildevand tilledes gyllebeholder.

Regnvand fra faste arealer og bygninger afledes til to brønd og efterfølgende til dræn. Det vurderes at drænsystemet og Norby landkanal (som modtager vand fra dræn) kan tåle større mængder vand på én gang, og der er derfor ikke stillet yderligere vilkår til forsinkelsesbassin eller lignende.

Der er stillet vilkår om, at vask af landbrugsmaskiner og redskaber skal ske på vaskeplads med afløb til opsamlingslager, eller alternativt ske i marken.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at generel lovgivning, samt vilkår i miljøgodkendelsen tager tilstrækkelig hånd om husdyrbruget håndtering af regnvand og spildevand, således det ikke påvirker omgivelserne væsentligt.

### **2.3.3 Medicin, sprøjteudstyr, olie og brændstof**

Der er stillet vilkår om opbevaring af brændstof, fyringsolie og medicin.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at de stillede vilkår samt generel lovgivning er tilstrækkelig til at beskytte omgivelserne mod væsentlige påvirkninger som følge af husdyrbrugets anvendelse af kemikalier, fyringsolie og brændstof.

### **2.3.4 Håndtering og opbevaring af affald**

Der er stillet vilkår om håndtering og opbevaring af affald. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at på baggrund af redegørelsen fra ansøger samt vilkår i miljøgodkendelsen vil håndteringen og opbevaring af affald fra husdyrbruget sker under hensyntagen til omgivelserne.

### **2.3.5 Håndtering af unormale driftssituationer eller uheld**

I forbindelse med denne miljøgodkendelse er der udarbejdet en beredskabsplan, der beskriver, hvorledes der skal reageres i unormale driftssituationer og i tilfælde af uheld med f.eks. gylle. Der er stillet vilkår om, at beredskabsplanen til en hver tid skal være ajourført.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at udarbejdelse af en beredskabsplan tilskynder ansøger i at gennemgå bedriften og foretage en risikovurdering af, om der skal ændres i drift eller indretning, således at risikoen for uheld minimeres samt at omfanget af skaden ved uheld reduceres.

## **2.4 Begrænsning af eventuelle gener for naboer**

### **2.4.1 Lugt**

Der er indsendt beregninger af lugtemissionen fra staldanlæg, hvilke er foretaget efter den nye lugtvejledning. Lugtgenæfstandene (afstande hvor der kan forventes væsentlig lugtgener) er ifølge ansøgningen som følgende:

Byzone:	640 m
Samlet bebyggelse:	461 m
Enkelt bolig:	173 m

Ifølge ansøgningen er de faktuelle afstande minimum 2129 m til samlet bebyggelse og 485 m til enkelt bolig. Afstanden til den nærmeste byzone (Lem) er 1876 m.

Ifølge ansøgningen er genekriterierne for byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig overholdt, idet de ligger længere væk end "1,2 gange genæfstanden" .

Beregningerne af lugtemissionen viser altså, at genæfstandene fra staldanlægget er mindre end de faktuelle afstande til byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig (uden landbrugspligt).

Der ligger endvidere ikke fremtidig byzone-, eller sommerhusområder inden for geneafstanden fra husdyrbruget.

Idet de lovpligtige beskyttelsesniveau for lugtgener er overholdt, vurderes det, at udvidelsen ikke vil medføre væsentlige lugtgener for naboer og andre omkringboende.

#### **2.4.2 Støj**

Støjkilder fra husdyrbruget udgøres primært af støj af husdyr, kørsel med landbrugsmaskiner samt til- og frakørsel af foder, produkter og grise til ejendommen. Derudover er der støj fra ventilationsanlæg, en kompressor samt foder/blandeanlæg.

Ansøger har oplyst, at støj fra husdyrbruget ikke er et problem for de omkringboende. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at støj fra husdyrbruget i fremtiden ikke forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjberegninger i forbindelse med udarbejdelsen af denne miljøgodkendelse.

Der er miljøgodkendelsen fastsat vilkår om, at såfremt der skulle opstå støjgener for de omkringboende og tilsynsmyndigheden finder det nødvendigt, skal der foretages støjmålinger. Der er endvidere fastsat vilkår om støjniveauer for husdyrbruget.

Herudover henvises der til, at det er god landmandpraksis, at transport til og fra husdyrbruget foregår ved hensynsfuld kørsel, for at begrænse bl.a. støjgener.

#### **2.4.3 Lys**

Lyset er tændt i staldene i tidsrummet 06.00 – 24.00.

Det vurderes, at lys fra ejendommen ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkringboende, idet der ikke ligger naboejendommen umiddelbart i nærheden af staldbygningen. Der er i øvrigt en afskærmning i form af et læhegn.

#### **2.4.4 Fluer og skadedyr**

Der er stillet vilkår om, at der skal foretages en effektiv fluebekæmpelse og at foder skal opbevares, så der ikke opstår risiko for tilhold af rotter m.v.. På forlangende skal bekæmpelse af rotter eller lign. foretages af et autoriseret rottebekæmpelsesfirma.

Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende til at forebygge og løse et eventuelt opstået problem med skadedyr.

#### **2.4.5 Støv**

Støvkilder på landbruget udgøres primært af kørsel med foder, gødning og dyr.

Det forventes ikke, at husdyrbruget vil give anledning til støvgener for de omkringboende. Der er fastsat vilkår til sikre de omkringboende mod støvgener fra husdyrbruget. Herudover henvises der til, at det er god landmandpraksis, at transport til og fra husdyrbruget foregår ved hensynsfuld kørsel, for at begrænse bl.a. støvgener.

#### **2.4.6 Trafik, til- og frakørsel**

Ansøgt projekt vil betyde en forøget transport til og fra husdyrbruget. Der er tale om at især antallet af transporter af foder og dyr vil stige.

Forøgelsen af transporter er efter Ringkøbing-Skjern Kommunes opfattelse ikke af et omfang, som vil indebære væsentlige forøgede gener for omkringboende med hensyn til støj, støv eller lugt.

Der er stillet vilkår om hvilken veje transport af husdyrgødning som udgangspunkt skal foregå af.



Ved tilsvining af det offentligt tilgængelige vejareal i forbindelse med arbejdskørsler, skal der opstilles skilte, der informerer andre trafikanter om forholdene. Ved arbejdskørslernes ophør skal det offentlige vejareal, jf. Færdselsloven § 14, rengøres. Det er Politiet, der er myndighed for færdsel på offentligt areal.

Ringkøbing-Skjern kommune vurderer, ved overholdelse af de generelle krav mht. til transport fastsat i den til enhver tid gældende Husdyrgødningsbekendtgørelse, at transport af husdyrgødning kan foregå uden væsentlige gener for omgivelserne. Der er stillet vilkår om, at eventuel transport af husdyrgødning i gennem Skjern by skal ske i lukket tank på lastbil eller på et overdækket påhængskøretøj.

#### **2.4.7 Egenkontrol**

Der er stillet vilkår om, at husdyrbruget for egen regning skal eftervise, at de stillede støjkrafter er overholdt, såfremt tilsynsmyndigheden skønner, at eventuelle klager vedrørende støj fra husdyrbruget er velbegrundede.

Der er tilsvarende stillet vilkår om, at tilsynsmyndigheden kan kræve, at husdyrbruget foretager undersøgelse af lugtkilder, hvis det skønnes, at eventuelle klager over lugt fra anlægget er velbegrundede.

Der er stillet vilkår til egenkontrol ifm råprotein og fosfor i foder

Endeligt er der stillet vilkår om, at tilsynsmyndigheden kan anmode om nye beregninger af nitratudvaskning til overfladevand og grundvand, fosforoverskud, ammoniakemission, ammoniakdeposition samt lugtgeneafstande.

## **2.5 Alternative løsninger**

### **2.5.1 Andre muligheder**

Udvidelsen sker i eksisterende bygninger, hvorfor alternative placeringer ikke er aktuelt.

Udnyttelse af eksisterende bygninger anses som værende mest hensigtsmæssig.

### **2.5.2 0-alternativ**

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning som følge af ansøgte projekt ikke vil påvirke omgivelserne væsentligt (se den øvrige del af miljøvurderingen).

Det er endvidere Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser af 0-alternativet (fastholdelse af konstant produktionsniveau) vil være en begyndende afvikling af produktionen. Samfundsmæssigt vil 0-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagterierne, men også i virksomheder såsom vognmænd, foderstoffer m.fl.. Det kan som følge af 0-alternativ forventes, at samfundets indkomstdannelse mindskes.

## **2.6 Ophør**

Der er stillet vilkår om ved ophør, at der skal der træffes de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage til tilfredsstillende tilstand. Der er endvidere stillet vilkår om, Kommunen kan kræve bygninger, gyllebeholdere m.v. fjernet ved ophør.

## 2.7 Natur og vand

### 2.7.1 International natur – beskrivelse

De internationale naturbeskyttelsesområder er en samlet betegnelse for EF-Habitatområder, EF-Fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder. Hvert internationalt naturbeskyttelsesområde består af et eller flere af disse udpegede områder.

Habitatområderne og Fuglebeskyttelsesområderne, der er udpeget på grundlag af EU's naturdirektiver, udgør tilsammen Natura 2000, der er et økologisk netværk af beskyttede områder i hele EU. Ramsarområderne er udpeget på grundlag af Ramsarkonventionen om beskyttelse af vigtige vådområder. Ramsarområderne ligger alle indenfor grænserne af fuglebeskyttelsesområder, og beskyttelsen er dækket ind af EU-beskyttelsen.

Direktiverne fastsætter et overordnet mål for at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for naturtyper og dyre- og planterarter inden for de internationale naturbeskyttelsesområder. Danmark er forpligtet til at sikre, at der ikke sker en forringelse af status i de udpegede områder og til at iværksætte, hvad der er nødvendigt for at opnå de fastsatte mål.

Habitatdirektivet rummer også regler om at beskytte særlige arter, både i og udenfor Natura 2000-områder. Det er de såkaldte bilag IV-arter. Disse arter (flere padder, markfirben, odder, hasselmus m.fl.) må ikke få beskadiget deres yngle- eller rasteområder.

Målsætningen for Habitat- og Fuglebeskyttelsesområderne er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, de er udpeget for. For Ramsarområder er målsætningen, at beskyttelsen fremmes.

En art anses for at have gunstig bevaringsstatus, når undersøgelser peger på, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv som levedygtig bestand, samt artens udbredelsesområder sandsynligvis ikke er i tilbagegang.

## Skjern Å:

84 ha af husdyrbrugets udbringningsarealer ligger inden for fra EF-habitatområdet Skjern Å (H61).

Udpegningen til habitatområde er foretaget på grundlag af følgende naturtyper og arter:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 61		
<b>Naturtyper:</b>	Søbred med småurter (3130)	Surt overdrev (6230) *
	Kransnålalge-sø (3140)	Tidvis våd eng (6410)
	Næringsrig sø (3150)	Hængesæk (7140)
	Brunvandet sø (3160)	Kildevæld (7220) *
	Vandløb (3260)	Rigkær (7230)
	Tør hede (4030)	Elle- og askeskov (91E0) *
	<b>Arter:</b>	Grøn kølleuldsmed (1037)
Havlampret (1095)		Damflagermus (1318)
Bæklampret (1096)		Odde (1355)
Flodlampret (1099)		Vandranke (1831)

Skjern Å ligger i en ca. 8 km bred ådal, som er blevet dannet efter sidste istid af smeltevand fra den østlige isbræ. Åen er Danmarks vandrigeste vandløb og afvander 11 % af Jylland og udmunder med delta i Ringkøbing Fjord.

På de stejle skrænter langs Skjern Å findes nogle fine forekomster af surt overdrev og tør hede. I de fugtige lavninger findes der rigkær, samt elle- og askeskov. Skjern Å er et område af stor betydning på grund af forekomsten af den nationalt sjældne og globalt truede planteart vandranke, og Skjern Å-laksen der er den sidste rest af den oprindelige population.

I forbindelse med genopretningsprojektet i 1999-2002, blev der langs den nederste del af åen, skabt en del store søer i tilknytning til åen. Området er sammen med de tilknyttede mose- og engarealer et meget vigtigt område for især vandfugle. I tilknytning til de nye søer har man endvidere fundet damflagermus, som benytter området til at søge føde.

Ifølge forhøringsmaterialet til "Forslag til Natura 2000 plan 2009-2015, Skjern Å" er arealreduktion eller fragmentering for tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng, hængesæk, kildevæld og rigkær en trussel. Naturtypernes tilknyttede plante- og dyrearter, har derved en øget risiko for at forsvinde, fordi de beskedne arealer ikke kan opretholde så mange og så store bestande af de pågældende arter. De isolerede forekomster forringer endvidere populationernes mulighed for genudveksling, samt arternes sprednings- og etableringsmuligheder på potentielle levesteder. Den Luftbårne kvælstofdeposition overskrider den laveste ende af tålegrænsen for naturtyperne søbred med småurter, kransnålalge-sø, brunvandet sø, tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng, hængesæk og rigkær. Den høje ende af tåle- grænseintervallet er overskredet i elle- og askeskov, hængesæk og på dele af tør hede, surt overdrev, samt på tidvis våd eng. På en række lysåbne naturtyper herunder tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng og rigkær er tilgroning med uønsket opvækst af træer og buske en trussel. I de lysåbne kilde-, mose- og engarealer forringer tætte bestande af høje græsser og lignede levestederne for en række arter. For aske- og elleskov kan intensiv skovdrift udgøre en trussel. For laksens vedkommende er prædation fra rovfisk eller fugle er problem.

Ifølge forhøringsmaterialet til "Forslag til Natura 2000 plan 2009-2015, Skjern Å" er naturtyperne og arter inden for Natura 2000-området vurderet til at have de prognoser, der er angivet i nedenstående tabel. Bevaringsstatus for naturtyper og arter er en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er tale om en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning.

Prognosen	Naturtype, eller art
Gunstig eller vurderet gunstig	Grøn kølleguldsmed, odder, bæklampret, - laks, vandranke (dog kun i Sydlige Parallelkanal) og vandløb.
Ugunstig eller vurderet ugunstig	De 4 søtyper, tør hede, sure overdrev, arealer med tidvis våd eng, arealer med hængesæk, rigkær, elle- og askeskov
Ukendt	Arealer med kildevæld, havlampret, flodlampret og damflagermus,

## Ringkøbing Fjord

Husdyrbruget og alle udbringningsarealer ligger i oplandet til Ringkøbing Fjord. Størstedelen af Ringkøbing Fjord, nærmere bestemt området syd for en linje mellem Ringkøbing og Hvide Sande inkl. den yderste del af Skjern Å, er udpeget til EF-habitatområde (H61, H62), EF-fuglebeskyttelsesområde (F43) og Ramsarområde, (R2).

Området er karakteriseret af den store lavvandede brakvandsfjord og de tilhørende strandengsarealer, hvoraf nogle er græssede af kreaturer og andre ligger som urørt rørskov. På vestsiden af fjorden ligger rækken af klitter som afgrænser fjorden fra Vesterhavet. Her findes en flot mosaik af grøn og grå klit blandet med klithede og fugtige klitlavninger. Fjorden har forbindelse til Vesterhavet gennem slusen ved Hvide Sande. I den østlige del af Ringkøbing Fjord ligger den ofte oversvømmede ø, Klægbanken, der er bevokset med tagrør, samt strandsump- og strandengsplanter. På fjordens østside har Skjern Å sit udløb.

Der er knyttet en række plante og dyrearter til fjorden. Her kan nævnes bl.a. at både flod- og havlampret, maj- og stavsild samt laksen benytter fjorden i forbindelse med deres vandring til potentielle ynglelokaliteter i vandløbene. Odderen er ligeledes at finde flere steder i tilknytning til fjorden og planten vandranke findes i to kanaler, som løber ud i den sydlige ende af fjorden.

Fjorden udgør også et af landets vigtigste yngle- og rasteområder for en lang række fugle. Rørdrum og skestork yngler i rørskovsområderne og ternerne yngler på strandene og de lave øer i fjorden. Svaner, gæs og ænder bruger fjorden som rasteområde i træksæsonen. Det samme gør en række af rovfuglene, dog med undtagelse af rørhøg som yngler i områderne langs fjorden. Tipperhalvøen er landets vigtigste yngle- og rasteområde for en række truede engfugle. Således yngler en stor del af den danske bestand af alm. ryle og brushane på Tipperhalvøen.

Udpegningen som EF-habitatområde er sket på grundlag af følgende naturtyper og arter:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 62			
<b>Naturtyper:</b>	Flodmunding (1130)	Klitlavning (2190)	
	Laque (1150) *	Kransålalge-sø (3140)	
	Strandeng (1330)	Næringsrig sø (3150)	
	Forklit (2110)	Brunvandet sø (3160)	
	Hvid klit (2120)	Vandløb (3260)	
	Grå/grøn klit (2130) *	Tør hede (4030)	
	Klithede (2140) *	Tørvelavning 7150)	
	Havtomklit (2160)	Rigkær (7230)	
	Grårisklit (2170)		
	<b>Arter:</b>	Havlampret (1095)	Laks (1106)
		Flodlampret (1099)	Odder (1355)
		Majsild (1102)	Vandranke (1831)
		Stavsild (1103)	

Udpegningen som EF-fuglebeskyttelsesområde er sket på grundlag af følgende arter:

<b>Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 43</b> (Y: ynglefugle, T: trækfugle)		
<b>Fugle:</b>	Rørdrum (A021) Y Skestork (A034) Y Knopsvane (A036) T Pibesvane (A037) T Sangsvane (A038) T Kortnæbet gås (A040) T Grågåås (A043) T Bramgåås (A045) T Mørkbuget knortegås (A046) T Gravand (A048) T Pibeand (A050) T Krikand (A052) T Spidsand (A054) T Skeand (A056) T Hvinand (A067) T	Stor skallesluger (A070) T Havørn (A075) T Rørhøg (A081) Y Blå kærhøg (A082) T Vandrefalk (A103) T Plettet rørvagtel (A119) Y Blishøne (A125) T Klyde (A132) T/Y Almindelig ryle (A149) T/Y Brushane (A151) Y Lille kobbersneppe (A157) T Splitterne (A191) Y Fjordterne (A193) Y Havterne (AA194) Y Mosehornugle (A222) Y

Ifølge forhøringsmaterialet til "Forslag til Natura 2000 plan 2009-2015, Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen" er arealreduktion eller fragmentering for rigkær og tørvelavning en trussel. Den luftbårne kvælstofdeposition overskrider den laveste ende af tålegrænsen for klitnaturtyperne tør hede og tørvelavning. Udtørring som følge af dræning og grøftning udgør især en trussel mod strandengene og de ferske enge. Næringsstofbelastning af kystlagunen Ringkøbing Fjord udgør en alvorlig trussel, og der er stadig en for stor tilførsel af næringsalte fra oplandet. På en række lysåbne naturtyper er opvækst, eller tilgroning med uønsket træer, buske og/eller invasive arter en trussel. Manglende pleje/afgræsning af arealer med strandeng, eller fersk eng er et problem for en række af de ynglende fugle, samt af de rastende og foruragerende trækfugle. Slusepraksis i Hvidesande har en stor indflydelse på saliniteten af fjodvandet og vandstanden i fjorden. Udover lagune naturtypen er specielt strandengene afhængige af saltvands-påvirkning og denne naturtypes udbredelse og tilstand relaterer derfor til slusepraksis. Mange arter, især ynglefugle, stiller også specifikke krav til salinitet og vandstandsforhold. Fysisk påvirkning som følge af nuværende og tidligere regulering og vedligeholdelse betyder, at flere af de nedre dele af de mindre vandløb i området generelt er præget af fysiske dårlige forhold. Forstyrrelse i form af menneskelig aktivitet kan udgøre en trussel mod fuglene. Rovdyr i form af bl.a. ræv og mink er en trussel mod flere af de ynglende fuglearter.

Ifølge forhøringsmaterialet til "Forslag til Natura 2000 plan 2009-2015, Ringkøbing Fjord" er naturtyperne og arter inden for Natura 2000-området vurderet til at have de prognoser, der er angivet i nedenstående tabel. Bevaringsstatus for naturtyper og arter er en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er tale om en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning.

<b>Prognosen</b>	<b>Naturtype eller art</b>
Gunstig, eller vurderet gunstig	Odder, rørdrum, skestork, rørhøg, havørn, blå kærhøg, vandrefalk, krikand, grågåås, bramgåås og laks
Ugunstig, eller vurderet ugunstig	Lagune (Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen), strandeng, arealer med klitnaturtyper, vandløb, tør hede, tørvelavning, rigkær, vandranke (Falen Å), plettet rørvagtel, almindelig ryle, klyde, brushane, splitterne, havterne, fjordterne, mosehornugle, knopsvane, sangsvane, pibesvane, kortnæbbet gås, mørk- buget knortegås, gravand, pibeand, spidsand, skeand, hvinand og blishøne
Ukendt	Flodmundinger, kransnålalge-sø, næringsrig sø, brunvandet sø, damflagermus, havlampret, flodlampret, stavsil, majsild, stor skallesluger og lille kobbersneppe

### Lønborg Hede:

Husdyrbrugets anlæg ligger 19 km fra habitatområdet Lønborg Hede (H 196)

Udpegningen til habitatområde er foretaget på grundlag af følgende naturtyper og art:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 196		
<b>Naturtyper:</b>	Revling-indlandsklit (2320)	Våd hede (4010)
	Søbred med småurter (3130)	Tør hede (4030)
	Kransnålalge-sø (3140)	Tidvis våd eng (6410)
	Brunvandet sø (3160)	Hængesæk (7140)
	Vandløb (3260)	
<b>Arter:</b>	Bæklampret (1096)	

Lønborg Hede er beliggende på Ølgod Bakkeø. Selve heden kan i store træk skitseres, som en højtliggende hede med hedelyng, revling og spredt klokkelyng, samt en lavtliggende hede med fugtig eller vandmættet jordbund det meste af året og som har indslag af hedemose, kær, sø og å. Den våde hede domineret af klokkelyng og andre våde hedesamfund, udgjorde tidligere en betydeligt større andel af Lønborg Hede, end hvad tilfældet er nu. Tidligere arealer med våd hede har i de seneste årtier skiftet naturtype til tør hede, pilekrat og blåtopdominerede samfund. De topografiske forhold har begunstiget denne todeling af heden, idet heden indenfor kort afstand har niveauforskel på op til 10-15 meter, således at den tørre hede nærmest fremstår som et plateau. På den fugtige del af heden er der egentlige søer. Igennem en af søerne (Bredkær) løber Stygbæk å.

Lidt over halvdelen af området er fredet af Lønborg Hede fredningen, der har til formål at beskytte områdets enestående hedekærsområder med klokkelyngarealer begunstiget af de specielle atlantiske klimaforhold i området samt beskytte ynglebestande af urfugl, tinksmed og stor regnsparve. Tinksmeden er dog ikke længere ynglefugl i området og urfuglen findes ikke længere i den danske natur.

De primære trusler imod områdets status er næringsstofbelastning fra luften og tilgroning med vedplanter og blåtop, samt ikke-hjemmehørende arter.

Ifølge forhøringsmaterialet til "Forslag til Natura 2000 plan 2009-2015, Lønborg Hede" er naturtyperne og arter inden for Natura 2000-området vurderet til at have de prognoser, der er angivet i nedenstående tabel. Bevaringsstatus for naturtyper og arter er en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er tale om en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning.

Prognosen	Naturtype, eller art
Gunstig, eller vurderet gunstig	Vandløb og bæklampret
Ugunstig, eller vurderet ugunstig	Våd hede, tør hede og hængesæk
Ukendt	Revling-indlandsklit, tidvis våd eng, søbred med småurter, kransnålalgesø og brunvandet sø

### Borris Hede:

Husdyrbrugets anlæg ligger 22 km fra EF-fuglebeskyttelsesområdet (F37) og EF-habitatområdet Borris Hede (H 60)

Udpegningen af habitatområdet (H60) er foretaget på baggrund af følgende arter og naturtyper:

<b>Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 60</b>			
<b>Naturtyper:</b>	Visse-indlandsklit (2310)	Tør hede (4030)	
	Søbred med småurter (3130)	Enekrat (5130)	
	Kransnålalge-sø (3140)	Tidvis våd eng (6410)	
	Næringsrig sø (3150)	Hængesæk (7140)	
	Brunvandet sø (3160)	Stilkeke-krat (9190)	
	Vandløb (3260)	Skovbevokset tørvemose (91D0) *	
	Å-mudderbanke (3270)	Elle- og askeskov (91E0) *	
	Våd hede (4010)		
	<b>Arter:</b>	Grøn kølleguldsmed (1037)	Laks (1106)
		Bækklampret (1096)	Odde (1355)

Udpegningen af Fuglebeskyttelsesområde (F37) er foretaget på baggrund af følgende arter:

<b>Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 43</b>		
<b>Fugle:</b>	Rørdrum (Y)	Tinksmed (Y)
	Rørhøg (Y)	Mosehornugle (Y)
	Blå kærhøg (Y)	Rødrygget tornskade (Y)
	Hjejle (Y)	

Borris Hede indeholder landets største hedelandskab med moser og kær, samt indlandsklitter. Det flade, sandede og magre terræn gør området til et typisk hedeslettelandskab dannet af aflejringer fra smeltevand fra sidste istid. Området er af såvel national- som international betydning i kraft af de landskabelige, samt flora- og faunamæssige naturværdier.

De primære trusler imod områdets status er næringsstofbelastning fra luften, tilgroning med træer, buske, samt ikke-hjemmehørende arter, manglende pleje og unaturlige vandstandsforhold som følge af afvandingsgrøfter.

Ifølge forhøringsmaterialet til "Forslag til Natura 2000 plan 2009-2015, Borris Hede" er naturtyperne og arter inden for Natura 2000-området vurderet til at have de prognoser, der er angivet i nedenstående tabel. Bevaringsstatus for naturtyper og arter er en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er tale om en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning.

<b>Prognosen</b>	<b>Naturtype, eller art</b>
Gunstig, eller vurderet gunstig	Naturtypen vandløb med vandplanter (Omme Å), rørhøg, grøn kølleguldsmed, odde, laks og- bækklampret
Ugunstig, eller vurderet ugunstig	Alle kortlagte terrestriske lysåbne naturtyper, kransnålalge sø, brunvandet sø og søbred med småurter, skovnaturtyperne, rørdrum, hjejle, tinksmed, mosehornugle og rødrygget tornskade,
Ukendt	Næringsrig sø, naturtyper som er på udpegningsgrundlaget men som endnu ikke er kortlagt i området, naturtypen vandløb med tidvis blot-tet mudder og enårige planter og blå kærhøg

### 2.7.2 Vandmiljøet

Kvaliteten af vandmiljøet i søer og fjorde er påvirket af for store tilførsler af næringsstoffer, der medfører øget vækst af planktonalger og enårige alger som eks. søsalat. Ved for store tilførsler af næringsstoffer reduceres sigt dybden i vandet, bundvegetationen, som eks. ålegræs reduceres, opvækstmuligheder for fisk forringes og risikoen for iltvind øges til skade for plante- og dyrelivet. Generelt tilføres markerne flere næringsstoffer, end der fjernes med afgrøderne. Etablering, udvidelse, eller ændring af husdyrbrug kan give anledning til et øget tab af næringsstoffer til vandmiljøet. Transporten af næringsstoffer fra arealerne kan ske via udvaskning til grundvandet, som dernæst føder vandløb, søer og

fjorde, eller ske som overfladeafstrømning via dræn, eller direkte til vandløb, søer og fjorde.

#### Vandløb

En del af husdyrbrugets arealer ligger ved eller i oplandet til de målsatte vandløb "Venner Å- udløb Boling Bæk", "Nørby Landkanal", "Vibkær bæk" og "Ganer Afvandingskanal". Ifølge Kommuneplan 2009 til 2021 må vandløbene ikke anvendes til formål, der hindrer opfyldelse af de fastsatte målsætninger i Kommuneplanen.

Ifølge Kommuneplan 2009 til 2021 er:

- Venner Å – udløb Boling Bæk B3 målsat\*. Målsætningen er opfyldt.
- Nørby Landkanal B2 målsat\*. Målsætningen er ikke opfyldt hvilket skyldes dårlige fysiske forhold og spildevand fra renseanlæg eller regnvandsbetingede udledninger.
- Vibkær bæk B1 målsat\*. Målsætningen er ikke opfyldt hvilket skyldes spildevand fra renseanlæg eller regnvandsbetingede udledninger
- Ganer Afvandingskanal vandløb C-målsat\*. Målsætningen er opfyldt.

\* betegnelse målsætninger:

B<sub>1</sub>: B<sub>1</sub>-målsatte vandløb er vandløb med gyde-og/eller yngelopvækstområde for laksefisk. De fysiske forhold tilfredsstiller de store krav som laks og ørreder stiller til vandløbskvaliteten.

B<sub>2</sub>: B<sub>2</sub>-målsatte vandløb er vandløb med laksefiskevand. De fysiske forhold i vandløbene er gode, men det vurderes, at der ikke findes egnede gydeforhold for laksefisk. Vandløbene fungerer som levested for især større laksefisk.

B<sub>3</sub>: B<sub>3</sub>-målsatte vandløb er vandløb med karpefiskevand. Vandet i vandløbene er langsomflydende og de fysiske forhold er noget forringede. Vandløbene fungerer som levested for især karpefisk.

C: C-målsatte vandløb er vandløb som primært anvendes til afledning af vand. De fysiske forhold er stærkt forringede som følge af ringe vandbevægelse, kanalisering, dårlig substrat forhold mm.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer at driften af landbruget og landbrugsarealerne ikke vil påvirke kvaliteten af de målsatte vandløb negativ.

Der gøres hermed opmærksom på, at der i henhold til bekendtgørelse nr. 1043 af 20. oktober 2008 af lov om vandløb § 69 stk. 1, gælder følgende for flere af husdyrbrugets udbringningsarealer, som ligger ned til vandløb:

- *Dyrkning, jordbehandling, plantning, terrænændring, anbringelse af hegn og opførelse af bygværker må i landzone ikke foretages i en bræmme på 2 m.*

Det betyder, at der er krav om 2 m dyrkningsfrie bræmmer langs de vandløb, der er angivet som "2 m bræmmer ved vandløb" på bilag 6b – 6e. Det er ansøgers pligt at oplyse eventuel gyllemodtager om forhold vedrørende vandløbsbræmmer og sikre, at det bliver overholdt på husdyrbrugets udbringningsarealer.

#### **2.7.3 Jordtype og eventuelle dræn**

Husdyrbrugets ejede/forpagtede udbringningsarealer består af i alt 453,71 ha, der er fordelt som angivet i nedenstående tabel:

<b>Antal hektar</b>	<b>Jordbund</b>	<b>Drænet</b>	<b>Opland</b>
187,99	JB1, Grovsandet jord	93,52 ha er drænet	Ringkøbing Fjord
83,89	JB4, Fin lerblandet jord	20,56 ha er drænet	Ringkøbing Fjord
4,54	JB10, Humus	drænet	Ringkøbing Fjord
177,29	JB11, Speciel jordtype	drænet	Ringkøbing Fjord



#### 2.7.4 Sædskifte

På udbringningsarealerne er der valgt et S2/S4 sædskifte, hvilke svarer til referencesædskiftet for arealerne.

Eftersom ansøger har valgt samme sædskifte som referencesædskiftet for alle marker, er beregningerne af kvælstofudvaskningen og fosforoverskuddet foretaget på baggrund af referencesædskiftet. Der er derfor ikke stillet krav til specifikke sædskifter, idet ansøger ikke har anvendt "sædskifte" som virkemiddel for at reducere udvaskningen af næringsstoffer til vandmiljøet.

#### 2.7.5 Bilag IV-arter

EU-medlemslandene skal i henhold til Habitatdirektivets artikel 12 indføre en streng beskyttelse af en række dyre- og plantearter, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede habitatområder, eller udenfor. Disse arter fremgår af Habitatdirektivets bilag IV. For dyrearterne er der bl.a. forbud i mod beskadigelse eller ødelæggelse af yngle-, eller rasteområder og i mod forsætlig forstyrrelse af arterne, i særdeleshed i perioder hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandre. For planterarterne er der bl.a. forbud i mod forsætlig plukning, indsamling, afskæring, oprivning med rod, eller ødelæggelse af disse vildtvoksende planter i naturen.

Ringkøbing-Skjern Kommune har ingen aktuelle registreringer af plantearter, der står på Habitatdirektivets Bilag IV, på ejendommens udbringningsarealer. Det er endvidere Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at plantearterne næppe findes på udbringningsarealerne.

Følgende dyrearter kan tænkes at forekomme i Ringkøbing-Skjern kommune: Småflagermus, Markfirben, Odder, Spidssnudet frø og Strandtudse, samt visse vandtilknyttede insekter. Arterne er næppe tilknyttet driftsbygningerne, men nedenstående arter kan muligvis have levested, fødesøgningsområde eller opholdssted i habitater tilknyttet eller i nærheden af udbringningsarealerne:

- Småflagermus: Ud fra småflagermus' levevis vurderes det, at de ikke påvirkes negativt af driften af husdyrbruget.
- Odder: Kan forekomme i nærområdet i tilknytning til vandløb, sø eller fjord, men er med sin levevis næppe truet af driften af husdyrbruget.
- Markfirben: Er udbredt i store dele af landet, men trues næppe af driften af husdyrbruget.
- Visse vandtilknyttede insekter: Kan være tilknyttet nærområdets vandhuller og fugtige arealer. Der foreligger dog ingen aktuelle registreringer. Disse påvirkes negativt, når vandmiljøerne næringsstofberiges, eller gror til.
- Spidssnudet frø og strandtudse: Kan forekomme i nærområdets vandhuller og fugtige arealer. Der foreligger ingen aktuelle registreringer.

Alle padder er fredede og for at tilgodese vandhullers fremtidige kvalitet som leve- og ynglested for padder, bør gødskning og sprøjtning ved vandhuller begrænses. Der bør derfor holdes en gødsknings- og sprøjtningefri zone på mindst 10 m til vandhuller. Ringkøbing-Skjern Kommune har ingen registreringer af vandhuller på udbringningsarealerne.

På grundlag af den nuværende viden vurderes det, at husdyrbruget og driften af dette ikke vil medføre negativ påvirkning af Bilag IV-arter.

### 2.7.6 Risikoarealer

Tilførslen af fosfor fra markerne til overfladevand sker hovedsagligt ved overfladisk afstrømning, udvaskning via dræn, brinkerosion, direkte grundvandsafstrømning og sand/jordfygning. En fortsat nettotilførsel af fosfor til jorden øger risikoen for øget tilførsel af fosfor til vandmiljøet, idet jordens evne til at tilbageholde fosfor falder som følge af øgede akkumulering. Ved overfladiske transportprocesser tabes der også mere fosfor til vandmiljøet i takt med, at fosforindholdet i overjorden stiger.

Effekten af husdyrudvidelser på fosforafstrømningen til vandområder er vanskelig at kvantificere. Analyser i det tidligere Ringkjøbing Amt viser dog en klar sammenhæng mellem fosforkoncentrationen i vandløb og husdyrtætheden. Således stiger fosforkoncentrationen og dermed transporten jo større husdyrtæthed, der er i oplandet.

Landbrugsdriften på arealer, som enten skrånere eller afvandes, bør tilrettelægges således, at fosfortilførslen til vandområderne minimeres.

Der er ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer, som skrånere 6 grader, eller derover mod vandområder. Det er derfor vurderet, at der ikke er særlig risiko for overfladestrømning af fosfor fra husdyrbrugets udbringningsarealer til vandmiljøet.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at landbrugsdrift, herunder udbringning af husdyrgødning i henhold til gældende regler på de vandløbsnære arealer, ikke vil påvirke flora og fauna i vandløbene negativt.

### 2.7.7 Fosforbelastning til vandområde

#### Husdyrlovens generelle fosforbeskyttelse

Risikoen for tilførsel af fosfor til vandmiljøet er bl.a. bestemt af fosforpuljen i jorden, jordtype og dræningsforhold, hvilket beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er fastlagt på baggrund af. Beskyttelsen af vandområderne mod fosfor er rettet mod oplande til Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor jf. Miljøstyrelsens fosforkort. (På bilag 7a – 7b ses udbringningsarealerne i forhold potentielle fosforklasser (P-klasser)).

Ifølge ansøgningen afvander alle udbringningsarealerne til Natura 2000-området Ringkøbing Fjord De ejede/forpagtede udbringningsarealer er ifølge ansøgningen beliggende på (JB1), (JB4), (JB10) og (JB11) jorde.

56,86 ha ligger i "P-klasse 2", som er drænede/grøftede lavbundsarealer ikke okkerklasse 1. For disse udbringningsarealer er der generelt krav om, at fosforoverskuddet ikke må øges.

Ifølge ansøgningen ligger 396,86 ha af udbringningsarealerne i "P-klasse 0". Disse arealer udløser derfor ikke som udgangspunkt skærpede krav til husdyrbrugets fosforoverskud, idet de generelle harmoniregler generelt anses tilstrækkelige til beskyttelse af Natura 2000-området/erne mod fosfortilførsel fra arealerne.

Det fosforoverskud, som kan tillades fra husdyrbrugets arealdrift, skal regnes på bedriftsniveau og eventuelle vilkår vedrørende fosforoverskud skal (jf. Vejledning fra Skov og Naturstyrelsen, 2006, Tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug) knyttet sig til bedriftsniveau.

Ifølge ansøgningen tilføres der via husdyrgødningen 34,2 kg P/ha/år til arealerne og der fraføres via afgrøderne 23,4 kg P/ha/år fra arealerne. Det giver et gennemsnitligt fosforoverskud på 10,8 kg P/ha/år. Ifølge ansøgningen overholdes husdyrlovens generelle fosforbeskyttelsesniveau, idet overskuddet på bedriftsniveau er 39,5 kg P mindre end det lovpligtige fosforoverskud.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at den generelle lovgivning er tilstrækkelig til at beskytte Ringkøbing Fjord mod en væsentlig påvirkning med fosfor fra husdyrbrugets drift.

I den konkrete sag vurderer Ringkøbing-Skjern Kommune, at der ikke er særlige forhold, der kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til fosfor, idet det og de stillede vilkår vurderes tilstrækkelige til at sikre at husdyrbruget i sig selv, samt i sammenhæng med andre projekter ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af det internationale beskyttelsesområde Ringkøbing Fjord.

### **2.7.8 Nitrat til overfladevand**

Kvælstofafstrømningen fra marker afhænger af vandafstrømningen og dermed af nedbørsmængderne. Når der korrigeres for variationen i afstrømningen, er det sket et tydeligt fald i kvælstoftilførslen til Ringkøbing Fjord siden 1992, hvilket må tilskrives effekten af tiltag til nedbringelse af kvælstofbelastningen fra især landbruget. Effekten af tiltagene er dog ikke større end, at de senere års generelle tendens til en stigning i nedbørsmængderne og dermed ferskvandafstrømningen delvist modvirker effekten af tiltagene til reduktion af kvælstofbelastningen.

#### **Husdyrlovens generelle nitratbeskyttelse**

I husdyrloven er beskyttelsen af vandområderne mod nitratudvaskningen rettet mod oplande, der afvander til de mest kvælstofsårbare Natura 2000-områder jf. Miljøstyrelsens Nitratklassekort. Arealer som hører under kategorierne "Nitratklasse I, II eller III" er omfattet af krav om lavere husdyrtryk pr. hektar end de generelle harmoniregler giver mulighed for (dog med visse modifikationer).

121,91 ha udbringningsarealerne ligger i nitratklasse II, se bilag 8. I nitratklasse II er der som udgangspunkt krav om, at der kun må udbringes svarende til 65 % af, hvad harmonireglerne tillader.

101,47 ha af udbringningsarealerne ligger i nitratklasse III, se bilag 8. I nitratklasse III er der som udgangspunkt krav om, at der kun må udbringes svarende til 50 % af, hvad harmonireglerne tillader.

Størrelsen af det samlede ejede og forpagtede udbringningsareal, der er berørt, medfører, at husdyrbruget som udgangspunkt skal reducere husdyrtrykket svarende til 79,41 % af fuldt husdyrtryk på de ejede og forpagtede arealer. Det reducerede husdyrtryk svarer til 1,11 DE/ha og en udvaskning til overfladevandet på 70,1 kg N/ha/år. Det ansøgte husdyrtryk er 1,38 DE/ha.

I kraft af at ansøger anvender et virkemiddel i form af 2,1% ekstra efterafgrøder, vil den reelle udvaskning til overfladevandet (DE<sub>reel</sub>) reduceres til 70,1 kg N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau for nitratudvaskning til overfladevandet er dermed overholdt ifølge beregning foretaget i ansøgningssystemet.

Beskyttelsesniveauet for nitrat til overfladevand i husdyrloven er midlertidigt og er fastlagt på grundlag af fremskrivninger, der viser, at husdyrproduktionen er konstant, men samles på færre og større husdyrbrug. Beskyttelsesniveauerne er endvidere ifølge Miljøstyrelsen fastlagt ud fra vandområdernes sårbarhed, samt ud fra risikoen for udvaskning af nitrat fra rodzonen til vandområdet (reduktionspotentiallet). Beskyttelsen sikrer, at i områder med et ringe eller meget ringe N-reduktionspotentialer sker der en skærpet regulering, der samlet set vil nedbringe udvaskningen til de sårbare vandområder.

Husdyrlovens fastlagte beskyttelsesniveauer udgør en grænse for, hvornår der som udgangspunkt vil ske en væsentlig virkning på miljøet, både fra ansøgte projekt i sig selv samt fra ansøgte projekt i sammenhæng med andre planer og projekter. Ifølge

Miljøstyrelsen har husdyrloven med andre ord indarbejdet både væsentlighedskriterier og kumulationskriterier, så det sikres, at det kun undtagelsesvis er nødvendigt at skærpe kravene ud over de fastlagte beskyttelsesniveauer for nitrat til overfladevandet.

### Særskilt vurdering af nitratbeskyttelsen for overfladevand/nærmere konsekvensvurdering

#### Ringkøbing Fjord

Husdyrbruget alle 453,71 ha udbringningsareal er beliggende i oplandet til Ringkøbing Fjord.

Ca. 2/3 del af oplandet til Ringkøbing Fjord er landbrugsareal, hvilket svarer til ca. 230.073 ha landbrugsareal i oplandet til Ringkøbing Fjord. Udbringningsarealet udgør ca. 0,19 % af det samlede landbrugsareal i oplandet til Ringkøbing Fjord. Den årlige tilførsel af kvælstof fra landbruget til Ringkøbing Fjord er ifølge basisanalysen "Ringkøbing Fjord" anslået til 2752 tons/år.

Ifølge ansøgningen vil der være en total (handelsgødnings- og husdyrgødningsbetinget udvaskning) udvaskning til overfladevandet (DEReel) på 70,1 kg N/ha/år.

Udbringningsarealerne ligger i områderne med forskellige reduktionspotentialer, nl.:

76-100, 51-75 og 0-50 %, fordelt som følgende:

101,47 ha. ligger i 0 - 50%

121,9 ha ligger i 51 - 75%

230,33 ha ligger i 76 - 100%.

Nitratudvaskningen fra samtlige arealer beregnes til at være

$(1,0 \cdot 70,1 \cdot 101,47) + (0,49 \cdot 70,1 \cdot 121,9) + (0,24 \cdot 70,1 \cdot 230,33) = 15175$  kg kvælstof/år.

Nitratudvaskningen fra den udbragte gødning svarer derved til 0,55 procent af den samlede landbrugsrelaterede nitratudvaskning til Ringkøbing Fjord.

Miljøstyrelsen har udarbejdet et notat (dateret d. 24. juni 2010). Det fremgår af notatet, at udbragt husdyrgødning der bidrager med mindre end 1 % af den samlede kvælstofbelastning fra oplandet til et lukket bassin, ikke vurderes at medføre en væsentlig virkning på Natura 2000-området under forudsætning af, at dyretrykket i oplandet er uændret. Det er også en forudsætning at der ikke er andre kilder til nitratudvaskningen end husdyrproduktionen, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 2007.

Nyeste data fra Miljøstyrelsen (dateret d. 3. marts 2011) viser imidlertid, at i hele oplandet til Ringkøbing Fjord, og dermed indenfor kommunens grænser, er husdyrintensiteten i perioden fra 2007 til 2010 steget. Stigningen er på 2,52 % fra 233.248 DE i 2007 til 239.135 DE i 2010.

I henhold til Miljøstyrelsen seneste notat *Supplement til den digitale husdyrvejledning om kommunernes opgørelse af dyretryk* af 28. februar 2011, så kan kommunen dog som udgangspunkt se bort fra dyretrykstallet, hvis udviklingen er under en 5 pct. stigning sammenlignet med 2007. Dette skyldes, at Miljøstyrelsen vurderer, at usikkerheden i CHR-dataene er på 5 -10 pct. Ydermere vurderer Miljøstyrelsen, at en stigning under 5 pct. i dyretrykket ikke er problematisk i forhold til Habitatdirektivet, da en så lille forøgelse i mængden af dyreenheder og dermed husdyrgødning til markerne ikke vil give en merbelastning i vandområdet på over 1 pct. i den periode, hvor det øgede dyretryk er til stede.

Ringkøbing-Skjern kommune har ikke fundet andre kilder, som kan bidrage til en stigning i nitratudvaskningen.

- For alle dambrugene i oplandet til Ringkøbing Fjord gælder, at der ikke er givet tilladelse til merudledning af nitrat siden 90'erne.

- Data fra Naturstyrelsen over spildevandsudledningerne viser, at der siden 2007 er sket et fald på gennemsnitlig 47,99 tons i udledning af nitrat til Ringkøbing Fjord. Hvad angår spildevand fra det åbne land, så er det primært nedsivningstilladelser der gives, og kun i få tilfælde, hvor andet ikke har kunne lade sig gøre, er der givet tilladelse til minirensningsanlæg. Derudover vil kommunen fra og med i år give påbud til ejere med direkte udledning til såbar recipient om, at de inden for en given tidsfrist skal have etableret nedsivningsanlæg. Det er derfor kommunens opfattelse, at udvaskningen af nitrat fra spildevand i det åbne land til Ringkøbing Fjord har været faldende inden for den sidste årrække og vil blive ved med at falde de kommende år.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på ovenstående grundlag, at et kvælstofbidrag i størrelsesorden 0,55 % til Ringkøbing Fjord ikke vil påvirke Natura 2000-området Ringkøbing Fjord væsentligt.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer desuden, at der i den konkrete sag ikke er særlige forhold, der kan begrunde en yderligere fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i husdyrloven i forhold til kvælstof, idet beskyttelsesniveauet og de stillede vilkår vurderes tilstrækkelige til at sikre, at husdyrbruget i sig selv samt i sammenhæng med andre projekter ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af det internationale naturbeskyttelsesområde Ringkøbing Fjord. Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at husdyrloven således er tilstrækkelig til at beskytte Ringkøbing Fjord mod en væsentlig påvirkning med kvælstof fra husdyrbrugets drift.

### **2.7.9 Ammoniak**

Generelt krav om reduktion af ammoniak fra husdyrbrug

Husdyrbruget er omfattet af krav om reduktion af ammoniakemissionen fra stald og lager i forhold til bedste staldsystem med normtal 2005/2006 som udgangspunkt. Reduktionskravet for husdyrbruget er 25 % dog med visse modifikationer jf. lovgivningen.

Sigtet med krav om reduktion af ammoniaktabet fra husdyrbrug er at sikre, at der både generelt og specifikt i forhold til beskyttede naturtyper og internationale forpligtigelser sker en forstærket fortsat reduktion af ammoniakbelastningen (baggrundsbelastningen) på Danmarks natur.

Husdyrbruget taber ifølge ansøgningen 888,15 kg N mindre end det lovpligtige krav foreskriver.  
Dvs., at det lovpligtige ammoniakreduktionskrav for husdyrbruget er opfyldt.

Individuelt krav til ammoniakbelastning på ammoniakfølsomme naturområder

#### § 7-naturområder

Beskyttelsen af naturområder mod ammoniakdeposition er i husdyrloven rettet mod områder, der er omfattet af lovens § 7, og som betegnes som "særlige naturområder". Derudover har Ringkøbing-Skjern Kommune udpeget nogle naturområder, der også vurderes som særlige ammoniakfølsomme (anden kvælstoffølsom natur) og disse skal beskyttes mod ammoniakdeposition på lige fod med § 7 naturområderne. Inden for såkaldte "bufferzoner" til disse naturområder må merbelastningen af ammoniak ikke overskride fastlagte beskyttelsesniveauer. Bufferzone I er inden for 0 - 300 m, og bufferzone II er inden for 300 - 1000 m, fra disse naturområder.

Er hele, eller dele af husdyrbrugets anlæg placeret inden for bufferzone I kan der ikke tillades en merbelastning fra det samlede anlæg. Den tilladte merbelastning i bufferzone II

afhænger af antallet af eventuelt andre husdyrbrug med husdyrproduktion større end 75 DE i samme bufferzone og nærmere end 1000 meter fra det anlæg, der miljøgodkendes.

Husdyrbrugets anlæg ligger uden for bufferzone I og bufferzone II. Det nærmeste § 7-område ligger ca. 4,3 km fra anlægget.

Nogle af udbringningsarealerne ligger mindre end 1000 m fra naturområder omfattet af lovens § 7. Disse udbringningsarealer er, som udgangspunkt, tilstrækkeligt beskyttet af den generelle lovgivning i husdyrgødningbekendtgørelsen (BEK nr. 1695 af 19.12.06); "flydende husdyrgødning på sort jord og græsmarker skal ske ved nedfældning"

Der må endvidere ikke, i henhold til vilkår, placeres markstakke på udbringningsarealerne inden for 300 m fra §7 naturområderne

#### Andre naturområder

Spredt om ejendommen forekommer der arealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Den § 3-beskyttede natur er omfattet af et generelt forbud mod tilstandsændringer. Kommunen kan dog i helt særlige tilfælde dispensere fra dette forbud. Ferske enge og overdrev må dog anvendes som før Naturbeskyttelseslovens ikrafttræden i 1992. Driften af disse arealer må ikke intensiveres i forhold til driften før 1992, hvilket bl.a. indebærer, at ferske enge og overdrev højst må tilføres samme mængde gødning som i perioden op til 1992. På Miljøportalen (<http://www.miljoportal.dk/>) kan du se de § 3-beskyttede naturområder i nærheden af din ejendom (Ringkøbing-Skjern Kommune gør dog opmærksom på, at registreringerne kun er vejledende).

Ringkøbing-Skjern Kommune er allerede belastet med atmosfærisk kvælstof, der kan udgøre en trussel for den beskyttede natur. Denne belastning kaldes baggrundsbelastningen, og er ifølge Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) i 2008 beregnet til 15 kg N/ha/år i området omkring anlægget.

Kommunen har vurderet tilstanden og områdernes værdi som regionale og lokale naturområder i kommunens netværk af natur, samt eventuelle forekomster af fredede, rød-, eller gullistede plante-, eller dyrearter.

#### Natur i forhold til anlægget

Inden for 1200 m fra staldanlægget er der følgende registrerede naturområder omfattet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven:

Naturtype	Afstand fra anlæg	retning	N-dep beregning
§3 mose	530 m	Nord-Øst	Ja
§3 mose	470 m	Nord-Vest	Ja
§3 mose	1200 m	Syd-Vest	Ja

§3 moserne Nord-Øst og Syd-Vest for ejendommen er blandede mose-områder med søer. Alle §3 moser er C-målsat. For C-målsatte områder er målet at arbejde for at bevare en god biologisk tilstand.

Tålegrænsen for moser er mellem 10-25 kg N /ha. Baggrundsbelastningen for området er målt til ca. 15 kg N/ha ( DMU, 2008)

Der er foretaget beregninger af mer- og totaldepositionen til de nærmeste §3 områder (se bilag 8). Beregninger viser at projektet medfører følgende merbelastning og totalbelastning:

Naturtype	Merbelastning (kg N/ha)	Totalbelastning (kg N/ha)
§3 mose - 530 m	0,0	2,6
§3 mose - 470 m	0,0	2,2
§3 mose - 1200 m	0,0	0,2

Den højeste totalbelastning er på 2,6 kg N/ha/år, men der er ingen merbelastning fra projektet. Det er vurderet at projektet ikke vil medføre en væsentlig virkning på de naturområder, der er i området omkring husdyrbrugets anlæg.

Anlægget ligger på en afstand af ca. 1,3 km til Ringkøbing Fjord.

Herudover er det Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er andre internationale naturbeskyttelsesområder, der ikke er beskyttet tilstrækkeligt mod ammoniak fra det ansøgte projekt og det samlede husdyrbrug. Vurdering er baseret på baggrund af de store afstande til de øvrige internationale naturbeskyttelsesområder.

#### Natur i forhold til udbringningsarealerne

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer er registeret som beskyttede naturtyper.

Flere af udbringningsarealerne grænser op til § 3-beskyttede naturområder (se bilag 6b – 6e). Der er tale om § 3 eng, mose og sø. Ingen af udbringningsarealerne skræner mere end 6 grader ned mod § 3-beskyttet natur.

Kommunen vurderer, at naturområderne ikke vil blive væsentligt påvirket af udbringning af husdyrgødning på arealerne og at de generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen og husdyrbekendtgørelsen er tilstrækkelige til at beskytte områderne imod tilstandsændringer. Ifølge de generelle regler i bekendtgørelsen skal udbringning af flydende husdyrgødning på sort jord, eller græs på ske ved nedfældning. Miljøstyrelsen har i brev af 28. maj 2009 vurderet, at randpåvirkningen ved nedfældning ikke er større end 1 kg N/ha. Ringkøbing-Skjern kommune vurderer, at vilkår om nedfældning er tilstrækkeligt til at beskytte § 3 eng, mose og sø mod væsentlig virkninger som følge af udbringning flydende husdyrgødning.

Herudover er det Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er andre naturområder herunder andre internationale naturbeskyttelsesområder, der ikke er beskyttet tilstrækkeligt mod ammoniak fra den ansøgte arealdrift. Vurdering er baseret på baggrund af de store afstande til de andre naturområder.

På baggrund af ansøgningen og oplysninger fra ansøger vurderes det, at driften af udbringningsarealerne ikke ændres væsentligt i forhold til den hidtidige drift. Markdrift i form af omlægning, gødskning, sprøjtning og andre jordbrugsaktiviteter vurderes ikke at give anledning til væsentlig merbelastning af områdets beskyttede naturområder.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ansøgningen, at de lovpligtige beskyttelsesniveauer er overholdt, vilkår i miljøgodkendelsen samt udmeldinger fra Miljøstyrelsen, at tilstanden af naturområderne omkring husdyrbrugets udbringningsarealer ikke vil ændres væsentligt som følge af ansøgte projekt. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er særlige forhold, som kan begrunde en skærpelse af de generelle beskyttelsesniveauer i husdyrloven.

### Samlet vurdering

Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) har rådgivet om det faglige grundlag til fastsættelsen af beskyttelsesniveauet for ammoniak i husdyrlovgivningen. Det er således ifølge Miljøstyrelsen kun helt undtagelsesvist nødvendigt at stille yderligere, skærpede krav i forhold til ammoniak. Miljøministeriet har endvidere oplyst i brev af 6. juli 2009, at for så vidt hvad angår kumulation, er det håndteret, dels ved at grænsen for merbelastning med ammoniak skærpes markant, hvis der er flere husdyrbrug med produktion større end 75 DE i nærheden af det husdyrbrug, der miljøgodkendes, samt dels ved det generelle ammoniakreduktionskrav gældende for alle større husdyrbrug der miljøgodkendes. I miljøgodkendelser der gives til større husdyrbrug stilles der ammoniakrelaterede BAT vilkår (både for den nye del af anlægget samt for den eksisterende del af anlægget). På sigt vil udstedelsen af miljøgodkendelser til landets større husdyrbrug på baggrund af de generelle reduktionskrav og de ammoniakrelaterede vilkår bidrage til at nedbringe ammoniakbelastningen, hvorved baggrundsbelastningen vil falde.

Ringkøbing-Skjern Kommune har ikke en yderligere/nyere viden end den der ligger til grund for gældende lovgivning, udmeldinger fra Miljøstyrelsen og de stillede vilkår i miljøgodkendelsen.

Kommunen vurderer, at hvis husdyrbruget drives som angivet i ansøgningen, efter gældende lovgivning samt efter miljøgodkendelsens vilkår, vil husdyrbruget ikke medføre en væsentlig ammoniakpåvirkning af beskyttede naturområder, plantearter, eller dyrearter.

Det er dermed Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er særlige forhold, som kan begrunde en skærpelse af de generelle beskyttelsesniveauer i husdyrloven. Vurderingen tager udgangspunkt i naturtypernes tålegrænser, merbelastnings og totalbelastnings størrelse, kommunens forpligtigelse til at sikre naturtyper og arter der er beskyttet af Habitatdirektiverne, viden om kriterier for gunstig bevaringsstatus, tilgængelig litteratur om trusler i Natura 2000-området, kommunens forpligtigelser til at sikre naturtyper der er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3, kommunens målsætninger og prioriteringer på naturområdet.

### **2.7.10 Grundvand:**

Udbringningsarealerne ligger i område med almindelige, begrænsede og særlige drikkevandsinteresser. Nogle af udbringningsarealerne ligger i indvindingsområde til Vandværk Øst.

På husdyrbrugets arealer er der markvandingsboringer. Ved boringer, jf. § 8, stk. 4 i Bekendtgørelse om udførelse og sløjfning af boringer og brønde på land, skal der holdes et fredningsbælte omkring borestedet på mindst 10 m for almene vandforsyningsboringer og på mindst 5 m for ikke-almene vandforsyningsboringer. Det vil sige, at der skal holdes en sprøjte- og dyrkningsfri zone omkring vandboringerne på mindst 5 meter. Opblanding og opbevaring af bekæmpelsesmidler, herunder tom emballage, samt andre stoffer, der kan forurene grundvandet, er heller ikke tilladt inden for fredningsbæltet.

Beskyttelsen af grundvandet mod nitratudvaskning fra rodzonen er i husdyrloven rettet mod de nitratfølsomme indvindingsområder.

Ifølge ansøgningen ligger 8,07 ha af husdyrbrugets ejede/forpagtede udbringningsarealer helt eller delvist inden for zoner, som Naturstyrelsen ved deres seneste kortlægning har fundet ud af, er nitratfølsomme indvindingsområder (se bilag 9b)

Husdyrbruget er derfor omfattet af et skærpet beskyttelsesniveau for nitratudvaskningen fra rodzonen. For de arealer, som ligger inden for det nitratfølsomme indvindingsområde, og hvor udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat/l i eftersituationen, er der stillet vilkår om, at der ikke må ske en merbelastning med nitrat.



Beregningerne i ansøgningen viser, at nitratudvaskningen vil være 63 mg nitrat/l på alle ejede/forpagtede udbringningsarealer i det nitratfølsomme indvindingsområde, og merbelastningen vil være -3 mg nitrat/l. Beskyttelsesniveauet for det nitratfølsomme indvindingsområde er således overholdt.

På udbringningsarealerne uden for nitratfølsomme indvindingsområder er beskyttelsesniveauet for nitratudvaskningen til grundvandet harmonigrænsen, hvilket ifølge ansøgningen er overholdt

Da beskyttelsesniveauerne er overholdt, vurderes det, at det ansøgte projekt ikke vil medføre en væsentlig nitratpåvirkning af grundvandet herunder de nitratfølsomme indvindingsområder.

## **2.8 Projektets sandsynlige miljøpåvirkning**

Der vil sandsynligvis ske en påvirkning af det omgivende miljø, men det er vurderet ud fra ovenstående, at påvirkningens varighed, hyppighed og reversibilitet ikke vil være af sådant omfang, at driften af husdyrbruget vil få væsentlig indflydelse på miljøet, idet alle lovpligtige afstandskrav og beskyttelsesniveauer er overholdt. Ringkøbing-Skjern Kommune har ikke en viden, der kan begrunde at de generelle afstandskrav beskyttelsesniveauer skal skærpes yderligere, idet det og de stillede vilkår vurderes tilstrækkelige til at beskytte omgivelserne mod væsentlige virkninger som følge af driften af husdyrbruget.

## **2.9 Konklusion**

Idet de lovpligtige afstandskrav og beskyttelsesniveauer er overholdt, vurderer Ringkøbing-Skjern Kommune at:

- Ændringen af dyreholdet til 2250 årssøer svarende til 524,26 DE kan tillades, idet udvidelsen og det samlede husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig genepåvirkning af naboer, §7 beskyttede naturområder, Natura 2000 områder overbelastet med fosfor (Ringkøbing Fjord), kvælstofsårbare Natura 2000-områder (Ringkøbing Fjord), grundvand herunder nitratfølsomme indvindingsområder samt landskabelige værdier og kulturmiljøer.

Der udover er det vurderet, at udvidelsen og det samlede husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af § 3-områder, eller andre naturområder som er beskyttet mod tilstandsændring, fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller særlig sårbar overfor næringsstofpåvirkning.

Endvidere er det vurderet, at det ansøgte projekt og det samlede husdyrbrug ikke vil have væsentlig virkning på de bestande af vilde planter, dyr (herunder Bilag IV-arter) eller deres levesteder, som de ovennævnte områder er udpeget på baggrund af.

- Der anvendes den bedst tilgængelige teknik til at forebygge og begrænse eventuel forurening.

## **Bilag 3. Kommentarer til miljøgodkendelsen:**

### **Støj**

Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa).

Dokumentation for overholdelse af støjkraevne kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkllder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjbergningsvejledning og foretages i punkter som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

## Bilag 4. Situationsplan, samlede anlæg

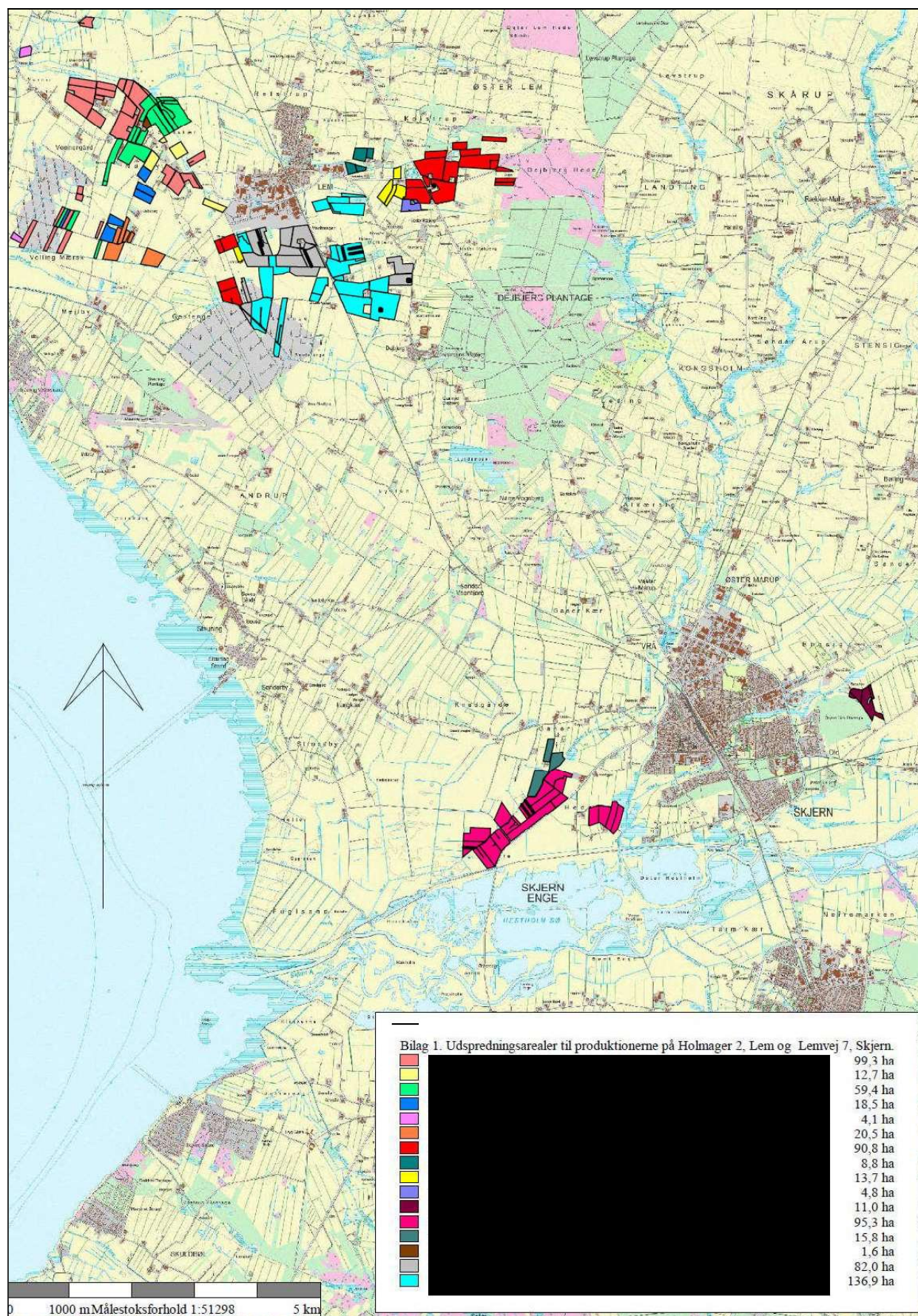


Oplysninger om bygningerne på Holmager 2:

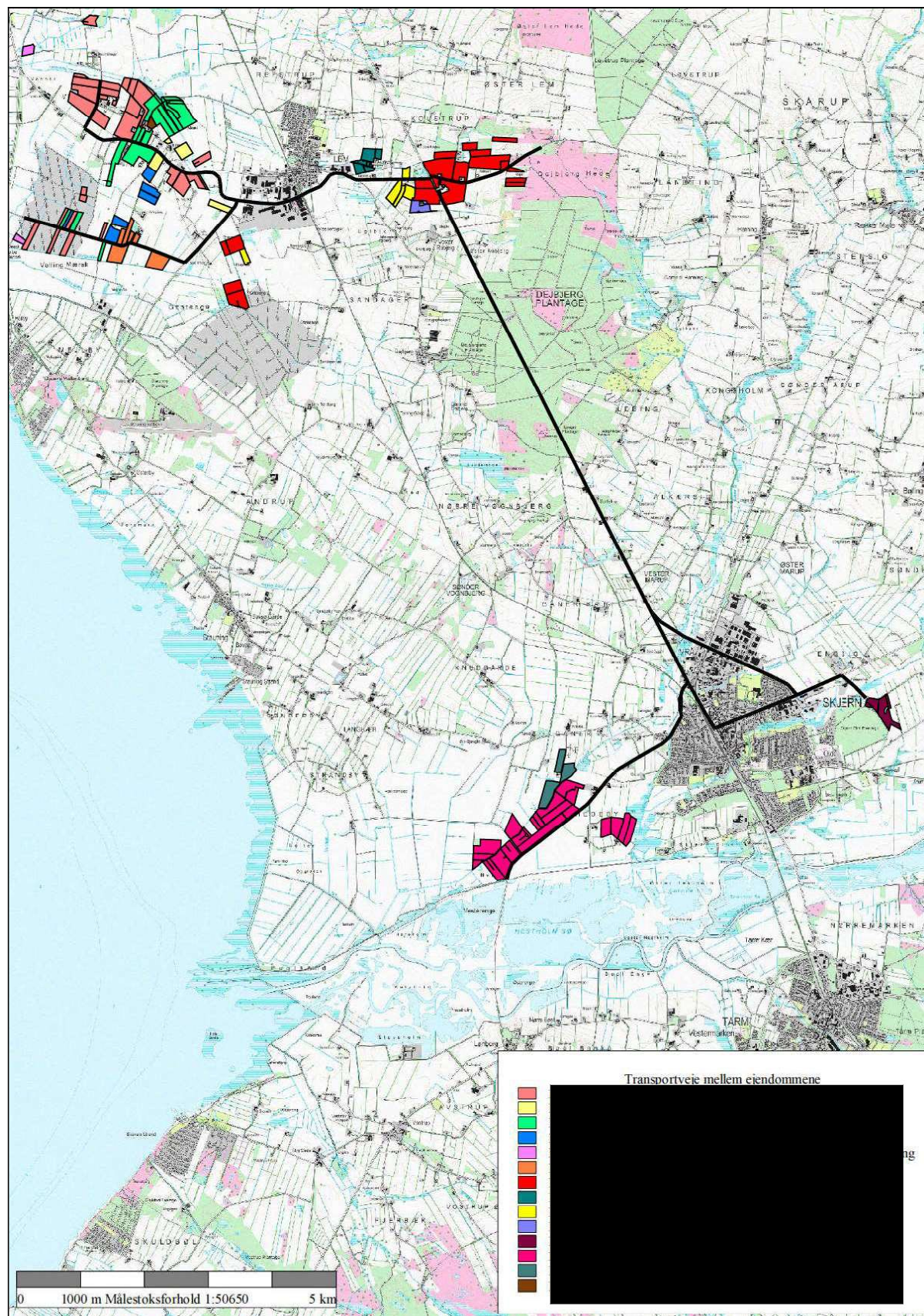
Bygning	Type	Byggeår / Renoveringsår	Grundplan m <sup>2</sup>	Bygnings højde (m) til tagryg	Taghæld ning	Bygningsmaterialer og farve på facade	Bygningernes fremtidige anvendelse
1	Blander	1983/1998	480	6 m	20 grader	Rød facade	Blander
2	Maskinhus	1993	600	6 m	20 grader	Stål plader	Maskinhus
4	Gylte	1998	850	6 m	20 grader	Rød facade	Gylte
5	Farestalde	1997/2002 /2004	2400	6 m	20 grader	Rød facade	Farestalde
6	Farestald Drægtigheds stald	1994 2007	2100	6 m	20 grader	Give elementer	Farestald Drægtigheds stald
7	Drægtigheds stald	2006/2007	3800	6 m	15 grader	Give elementer	Drægtigheds stald

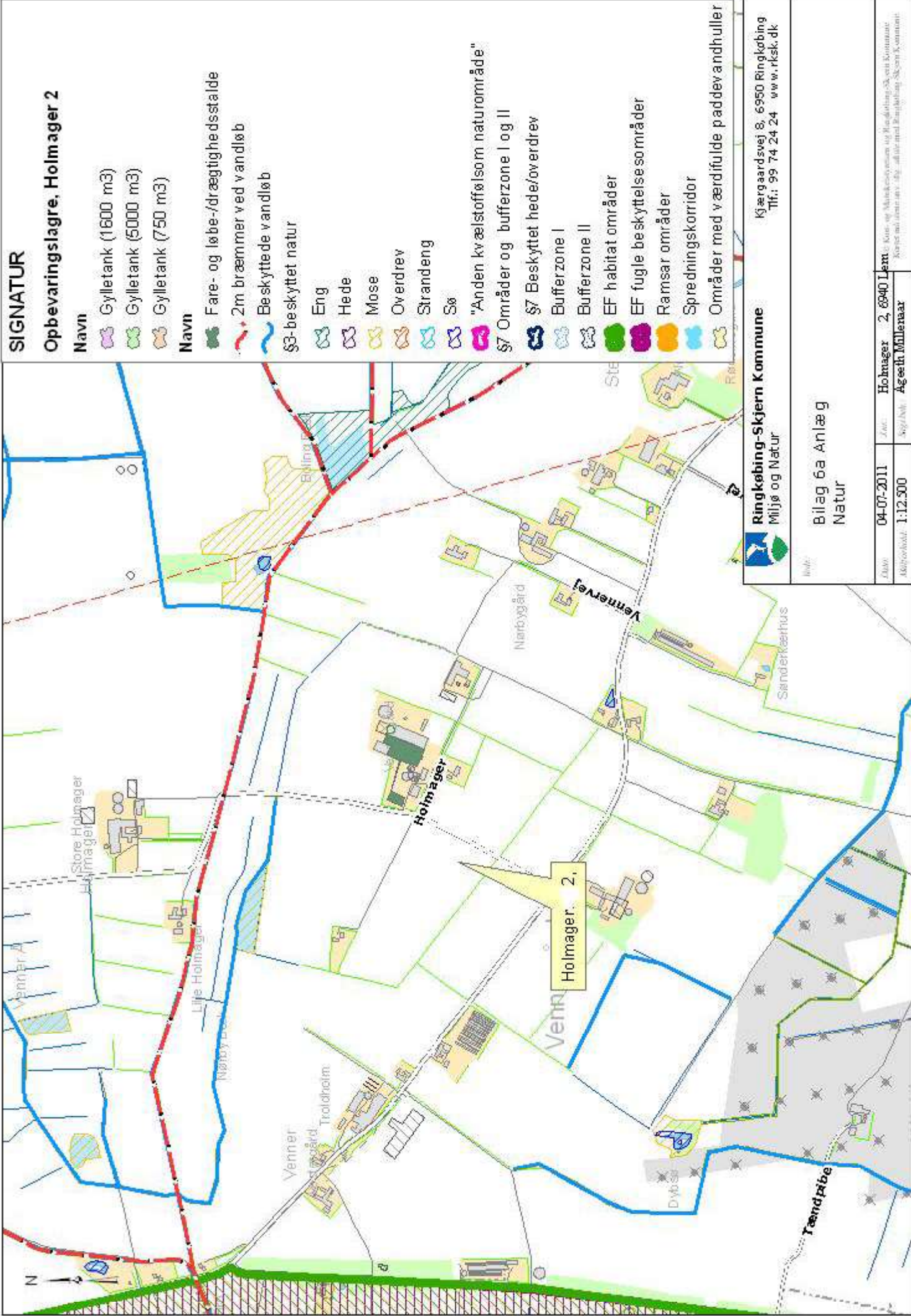
Opbevaringslager							
	Byggeår	10 års beholder- kontrol	Materialer	Rumfang (m <sup>3</sup> )	Højde	Diameter	Overdækning
Gylletank (9)	1983	Tilmeldt	Muleby	750	4 m	30 m	Telt overdækning
Gylletank (10)	1995	Tilmeldt	Muleby	1600	4 m	40 m	Telt overdækning
Gylletank (11)	2007	Tilmeldt	Agritank	5000	5m	35,7 m	Telt overdækning
Lejet gylletank			Muleby	1100	4 m	18,7 m	
Under stald (kanaler)				2125			

## Bilag 5a. Oversigtskort, samlede arealer



## Bilag 5b. Transportveje





**SIGNATUR**

**Opbevaringslagre, Holmager 2**

**Navn**

- Gylletank (1600 m3)
- Gylletank (5000 m3)
- Gylletank (750 m3)

**Navn**

- Fæde- og løbe-/drægtighedsstalde
- 2m bræmmer ved vandløb
- Beskyttede vandløb
- §3-beskyttet natur

**Eng**

**Hede**

**Mose**

**Overdrev**

**Strandeng**

**Sø**

**"Anden kvælstofløsom naturområde"**

**§7 Områder og bufferzone I og II**

**§7 Beskyttet hede/overdrev**

**Bufferzone I**

**Bufferzone II**

**EF habitat områder**

**EF fugle beskyttelse områder**

**Ramsar områder**

**Spredningskorridor**

**Områder med værdifulde pådevandhuller**

**Ringkøbing-Skjern Kommune**  
 Miljø og Natur





Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing  
 Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk







Bilag 6a Anlæg  
 Natur

Dato	04-07-2011	Jac.	Holmager	2, 6940 Lem
Ansvar	1:12.500	Signatør	Ageeth Møller	


# SIGNATUR


## ArealType

-  Udbringning
-  2m bræmmer ved vandløb
-  Beskyttede vandløb
-  §3-beskyttet natur


-  Eng
-  Hede
-  Mose
-  Overdrev
-  Strandeng
-  Sø


## "Anden kvælstoffølsom naturområde"


-  §7 Områder og bufferzone I og II


-  §7 Beskyttet hede/overdrev


-  Bufferzone I

-  Bufferzone II

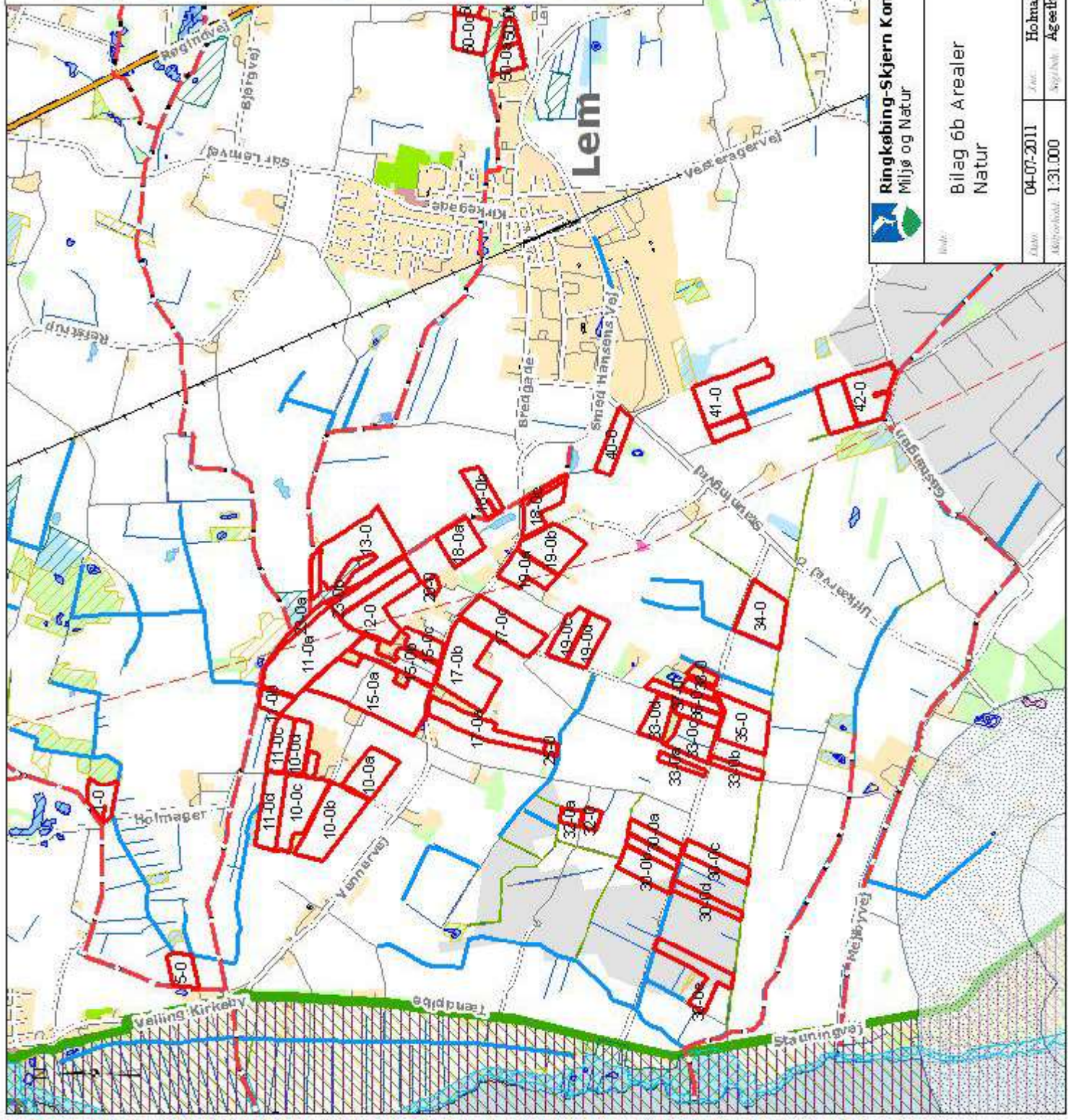
-  EF habitat områder

-  EF fugle beskyttelse områder

-  Ramsar områder

-  Spredningskorridor

-  Områder med værdifulde paddevandhuller



Ringkøbing-Skjern Kommune  
Miljø og Natur

Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing  
Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk





Bilag 6b Arealer  
Natur

Dato	04-07-2011	Jac.	Hobnager	2.6940	Lem
Approv.	1:31.000	Signat.	Ageeth Møller		



# SIGNATUR


## ArealType

-  Udbringning
-  2m bræmmer ved vandløb
-  Beskyttede vandløb
-  §3-beskyttet natur

## Eng

-  Eng
-  Hede
-  Mose
-  Overdrev
-  Strandeng
-  Sø

## "Anden kvælstoffølsom naturområde"

-  §7 Områder og bufferzone I og II

## §7 Beskyttet hede/overdrev

-  Bufferzone I
-  Bufferzone II

## EF habitat områder

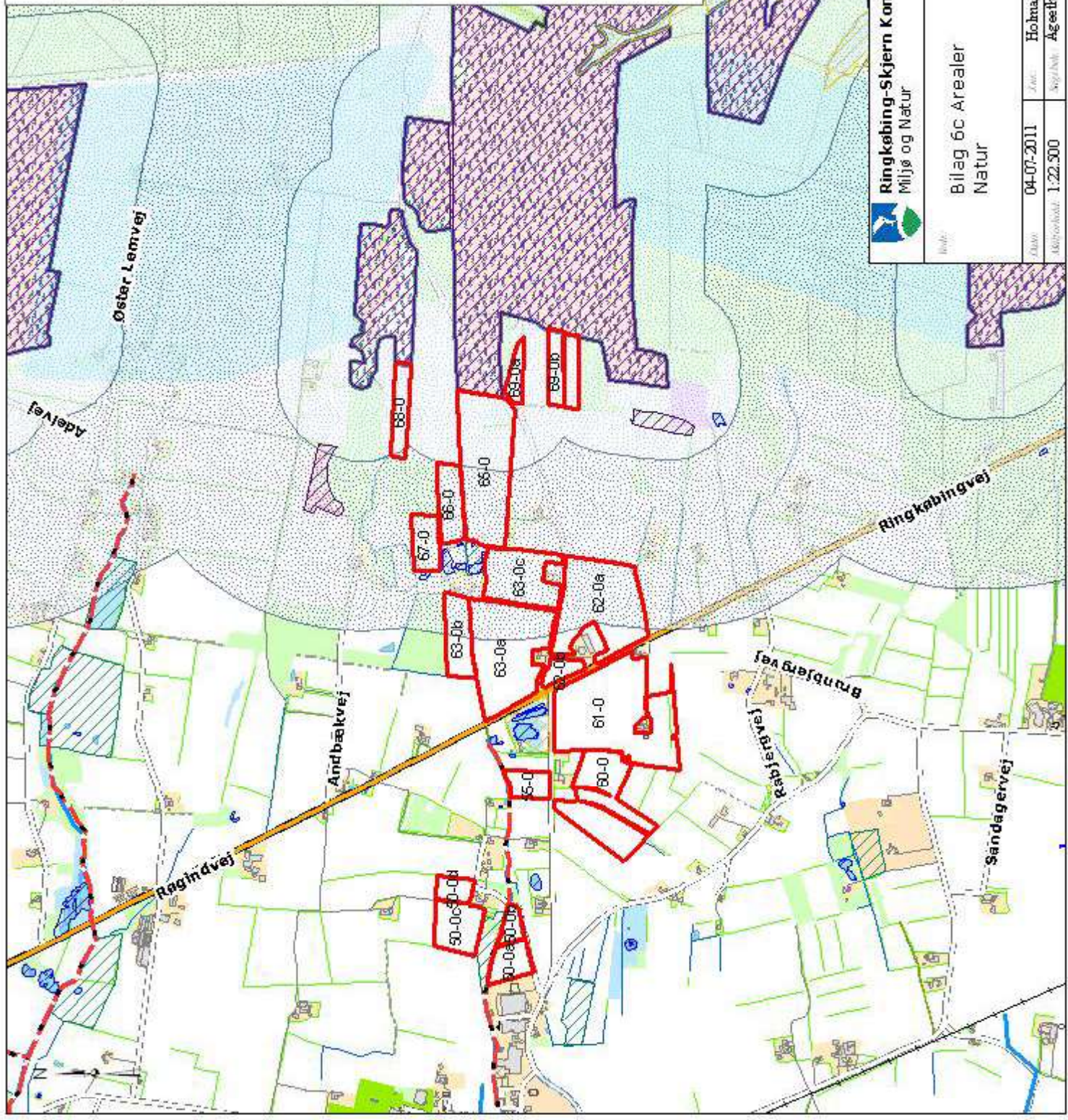
-  EF fugle beskyttelse områder

## Ramsar områder

-  Ramsar områder

## Spredningskorridor

-  Områder med værdifulde padder vandhuller



Ringkøbing-Skjern Kommune  
Miljø og Natur






Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing  
Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk

Bilag 6c Arealer  
Natur

Dato	04-07-2011	Jac.	Hobnager	2.6940	Lem
Ansvarlig	1:22.500	Signatør	Ageeth Møller		

# SIGNATUR


## ArealType

-  Udbringning
-  Afgrænsning af Skjern Å naturprojekt
-  2m bræmmer ved vandløb
-  Beskyttede vandløb
-  §3-beskyttet natur

## Eng

-  Eng
-  Hede
-  Mose
-  Overdrev
-  Strandeng
-  Sø

## "Anden kvælstoffølsom naturområde"

-  §7 Områder og bufferzone I og II

## §7 Beskyttet hede/overdrev

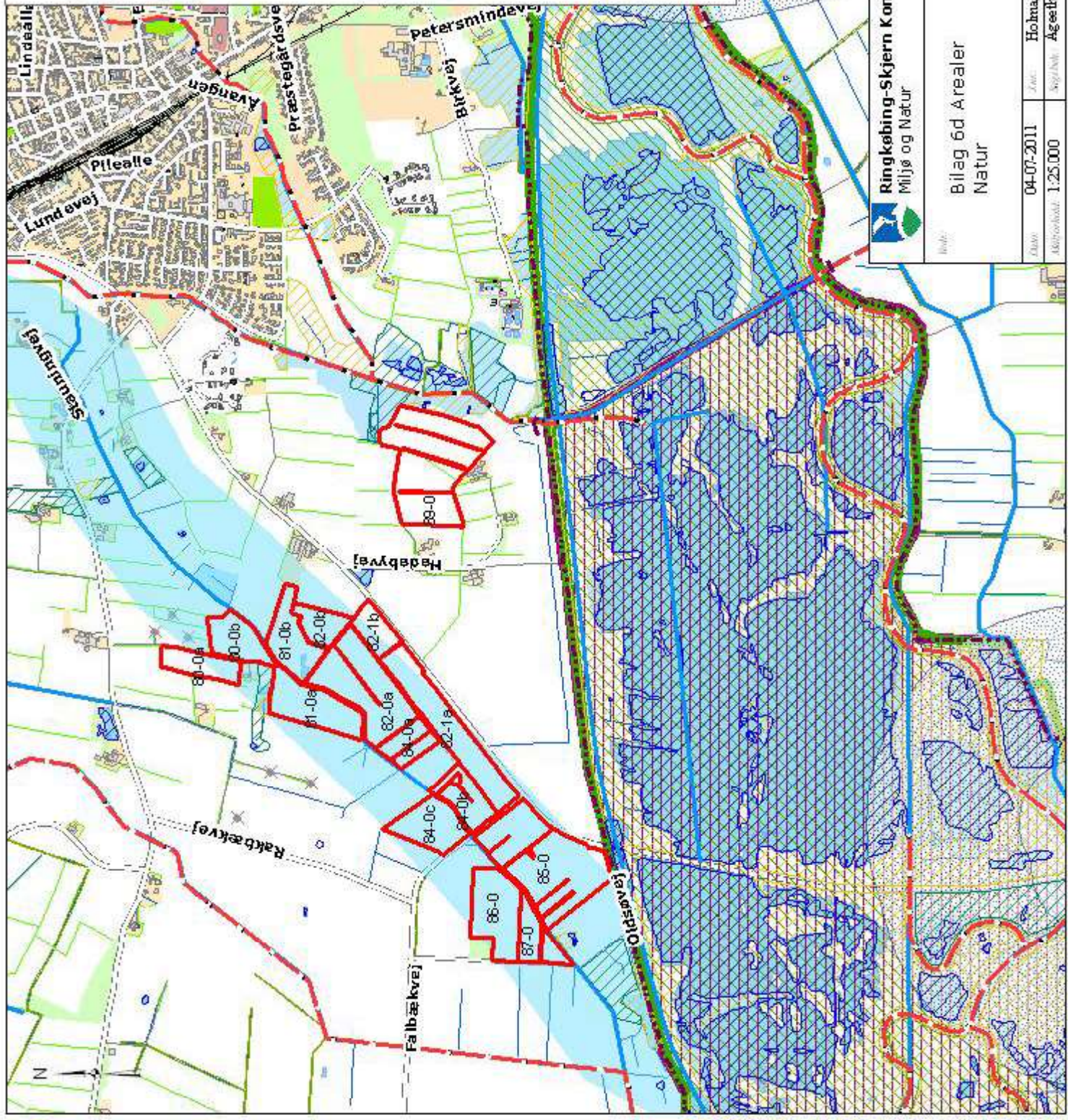
-  Bufferzone I
-  Bufferzone II


## EF habitat områder

-  EF fugle beskyttelse områder
-  Ramsar områder

## Spretningskorridor

-  Områder med værdifulde padder vandhuller









**Ringkøbing-Skjern Kommune**  
 Miljø og Natur  
 Kjørgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing  
 Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk

Bilag 6d Arealer  
 Natur

Dato	04-07-2011	Jac.	Hobnager	2.6940	Lern
Udarbejdet af	1:25.000	Signatur	Ageeth Møller		

# SIGNATUR


## ArealType

-  Udbringning
-  Afgrænsning af Skjern Å naturprojekt
-  2m bræmmer ved vandløb
-  Beskyttede vandløb
-  §3-beskyttet natur

## Eng

-  Eng
-  Hede
-  Mose
-  Overdrev
-  Strandeng
-  Sø


## "Anden kvælstoffølsom naturområde"

-  §7 Områder og bufferzone I og II


## §7 Beskyttet hede/overdrev


-  Bufferzone I
-  Bufferzone II

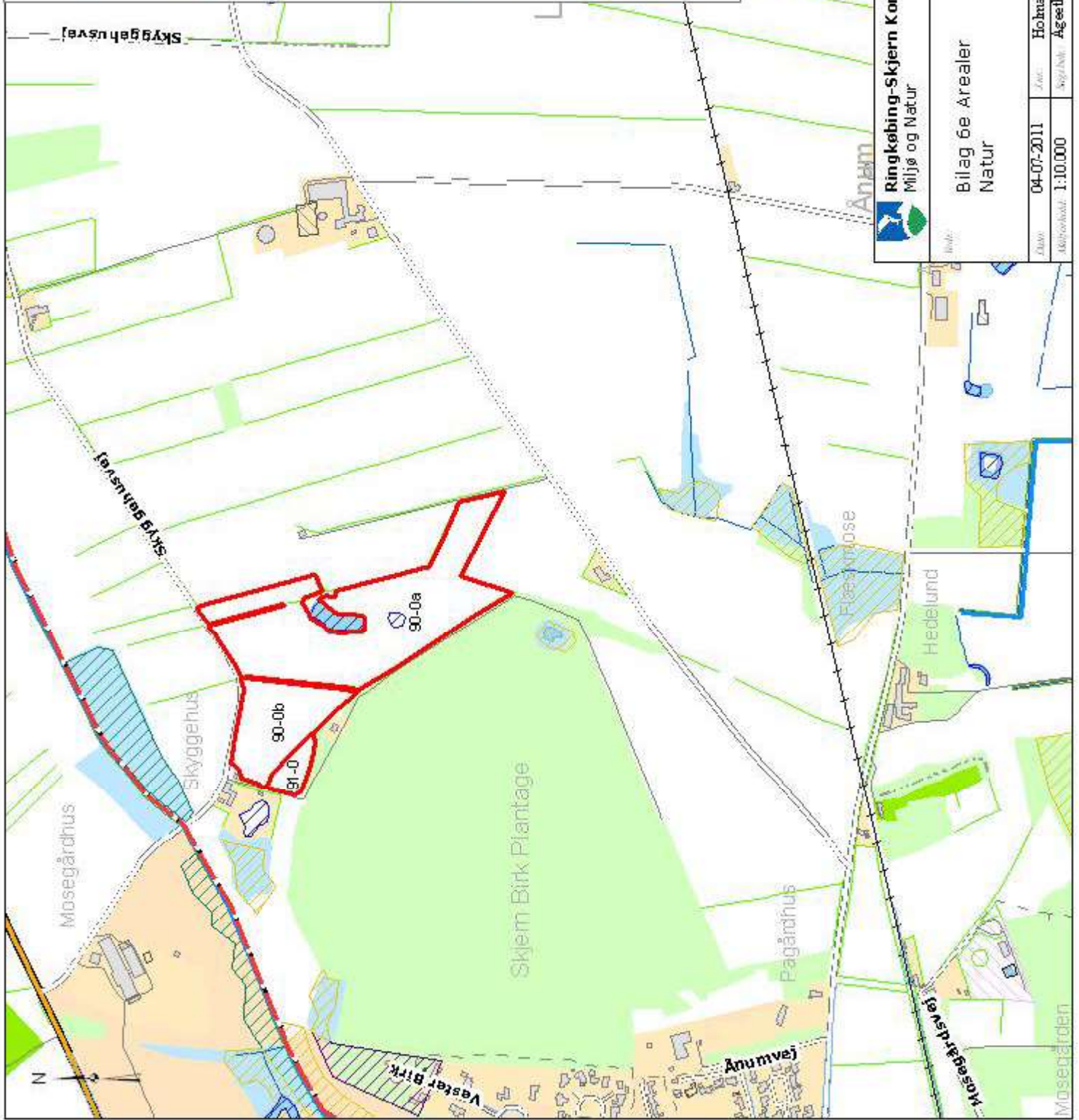
## EF habitat områder

-  EF fugle beskyttelsesområder

## Ramsar områder

-  Spredningskorridor

-  Områder med værdifulde padder vandhuller



Ringkøbing-Skjern Kommune

Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing  
Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk

Bilag 6e Arealer  
Natur

Dato: 04-07-2011

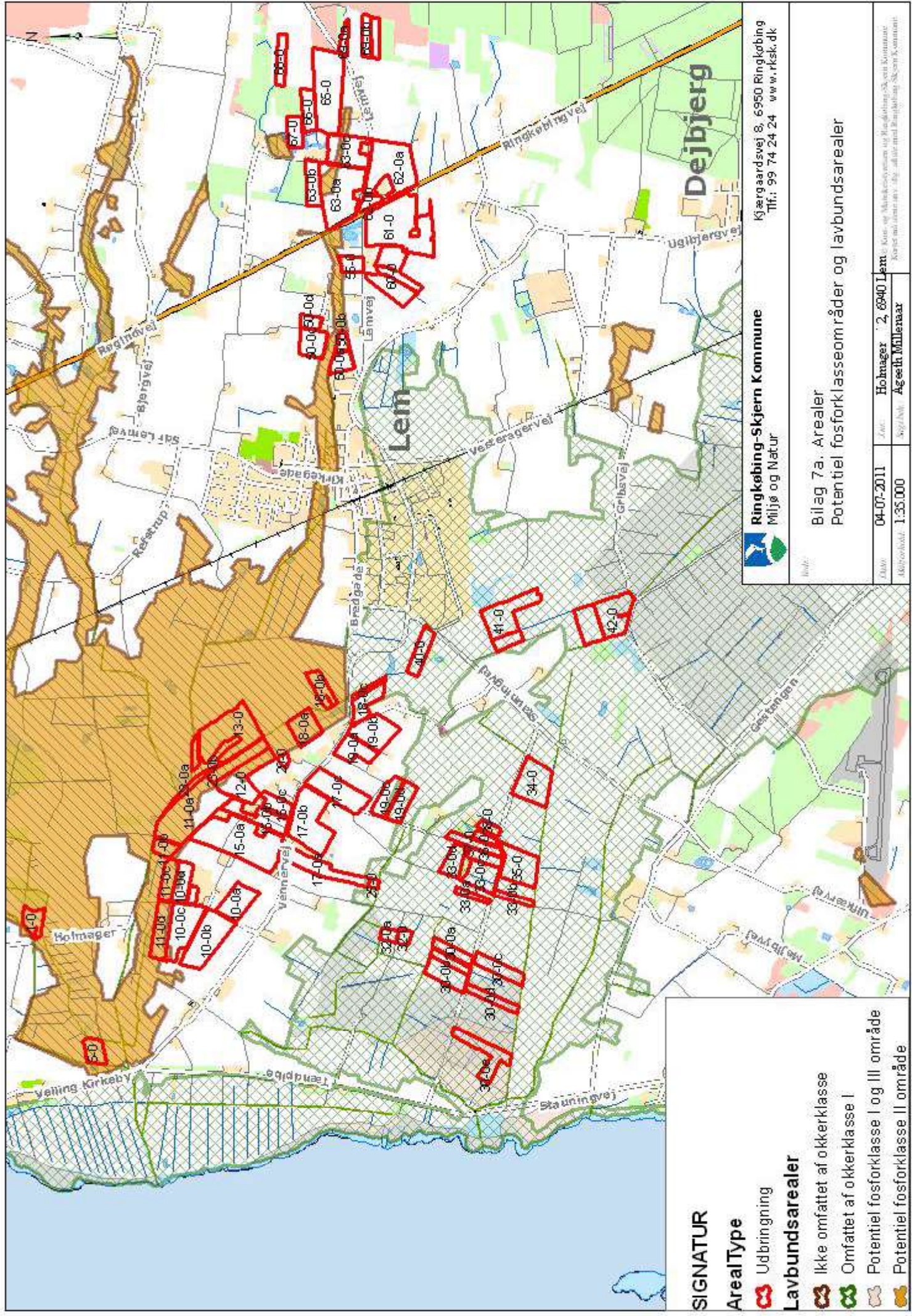
Lem

Forretningsskema og Miljøplan for Ringkøbing-Skjern Kommune  
Kortet er udarbejdet af: Miljø og Natur, Ringkøbing-Skjern Kommune

Skrevet af: Ageeth Møller


Side: 2 af 2

Skala: 1:10.000




**SIGNATUR**


**ArealType**


 Udbringning

**Lavbundsarealer**

 Ikke omfattet af okkerklasse

 Omfattet af okkerklasse I

 Potentiel fosforklasse I og III område

 Potentiel fosforklasse II område

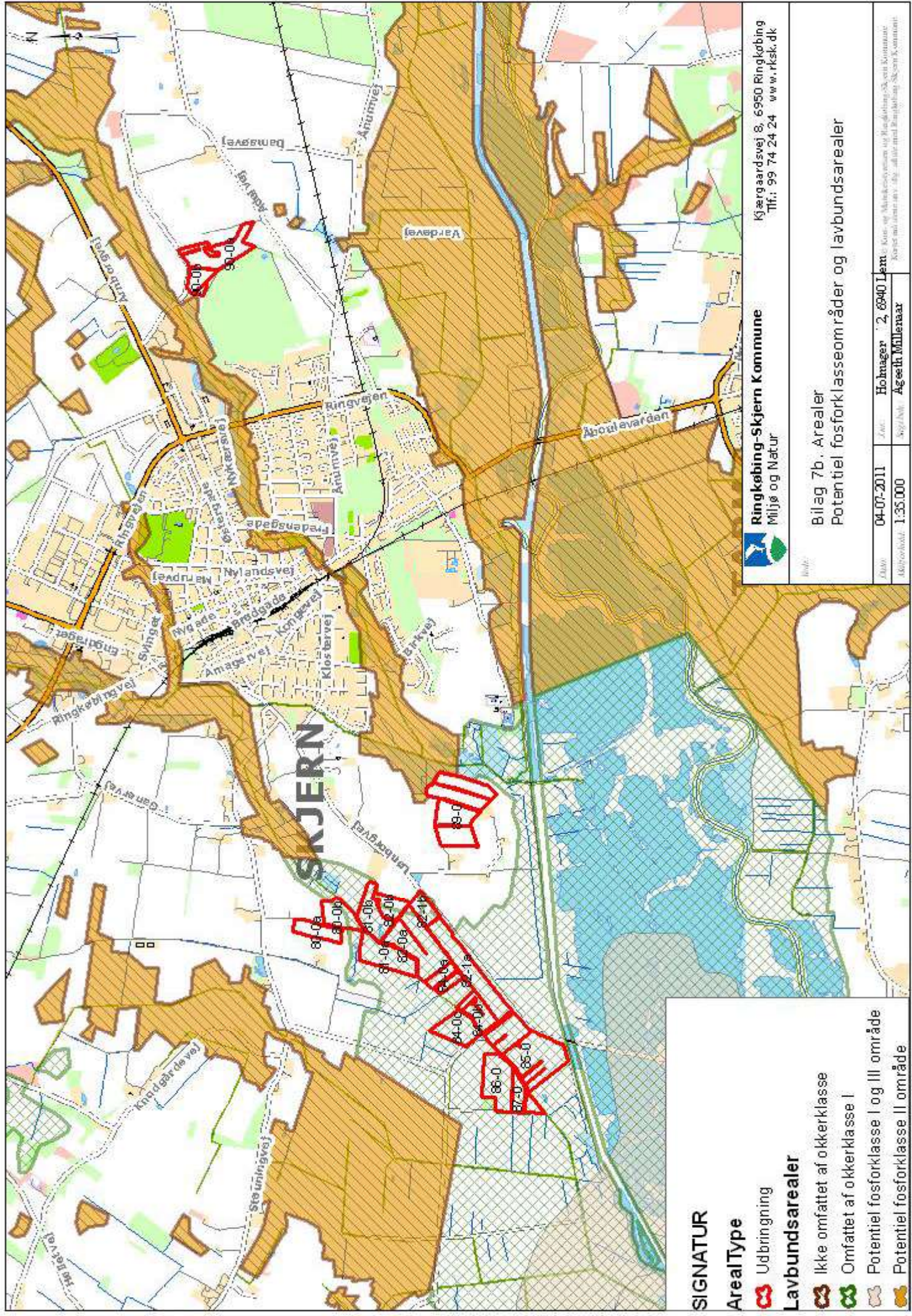


Ringkøbing-Skjern Kommune  
Miljø og Natur

Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing  
Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk

Bilag 7a. Arealer  
Potentiel fosforklasseområder og lavbundsarealer

Dato	04-07-2011	Jac.	Hobnager	2, 6940 Lem
Skala	1:35.000	Signatur	Ageeth Møllerhaas	



Ringkøbing-Skjern Kommune

Miljø og Natur

Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing  
Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk

Bilag 7b. Arealer  
Potential fosforklasseområder og lavbundsarealer

Dato	04-07-2011	Jacq	Hobnager	2.6940 Lem
Approval	1:35.000	Signatur	Ageeth Møller	

**SIGNATUR**

**ArealType**

Udbringning

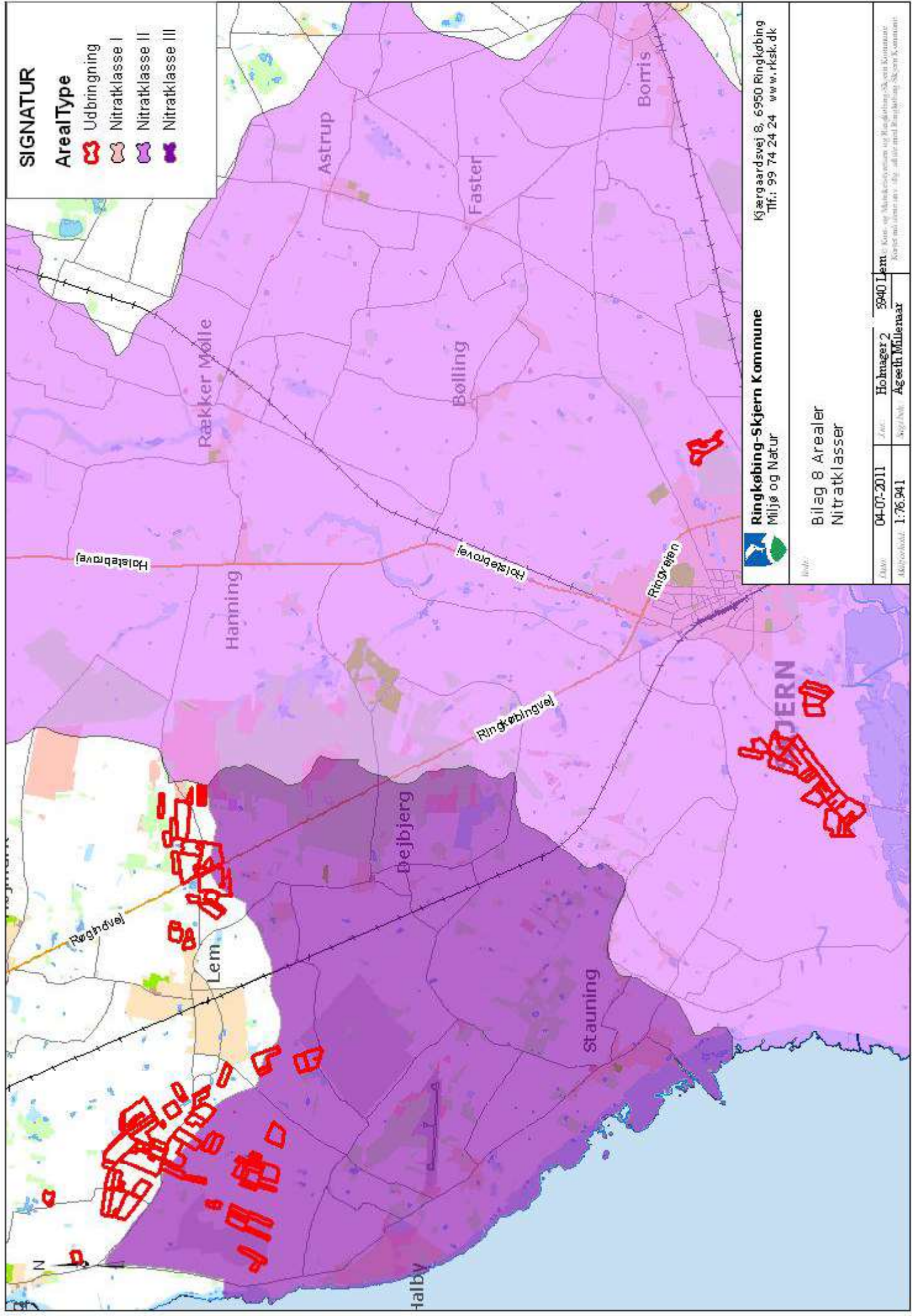
**Lavbundsarealer**

Ikke omfattet af okkerklasse

Omfattet af okkerklasse I

Potential fosforklasse I og III område

Potential fosforklasse II område



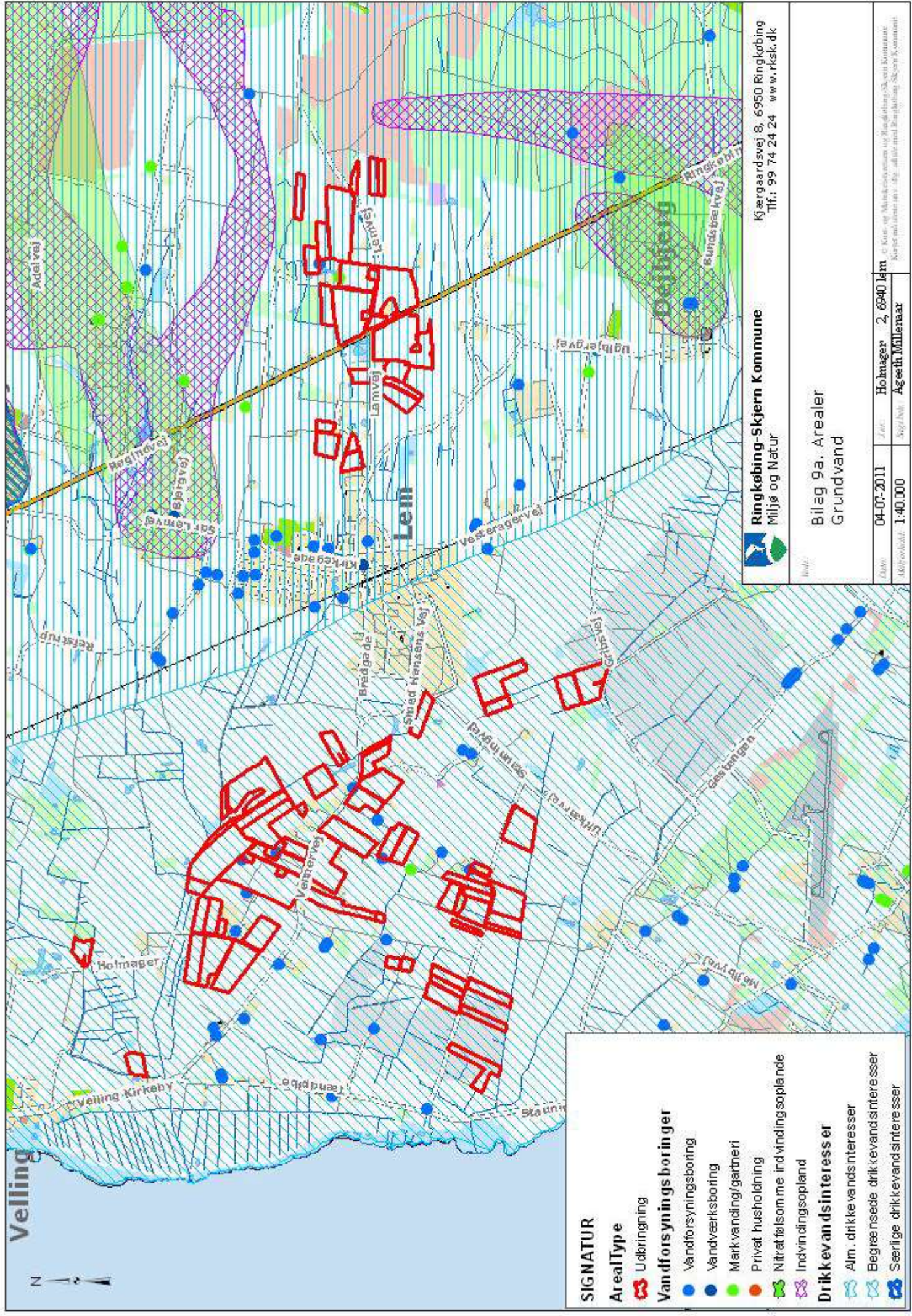
**SIGNATUR**

ArealType	Symbol
Udbringning	Red outline symbol
Nitratklasse I	Light purple fill
Nitratklasse II	Medium purple fill
Nitratklasse III	Dark purple fill


**Ringkøbing-Skjern Kommune**  
 Miljø og Natur  
 Kjørgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing  
 Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk

Bilag 8 Arealer  
 Nitratklasser

Dato	04-07-2011	Lem	9940
Ansvar	1:76.941	Hobnager 2	Agæth Møller



Velling



**SIGNATUR**

**ArealType**

Udbringning

**Vandforsyningsboringer**

- Vandforsyningsboring
- Vandværksboring
- Mark vandning/gartneri
- Privat husholdning
- Nitrat følsomme indvindingsoplande
- Indvindingsopland

**Drikkevandsinteresser**

- Alm. drikkevandsinteresser
- Begrensede drikkevandsinteresser
- Særlige drikkevandsinteresser



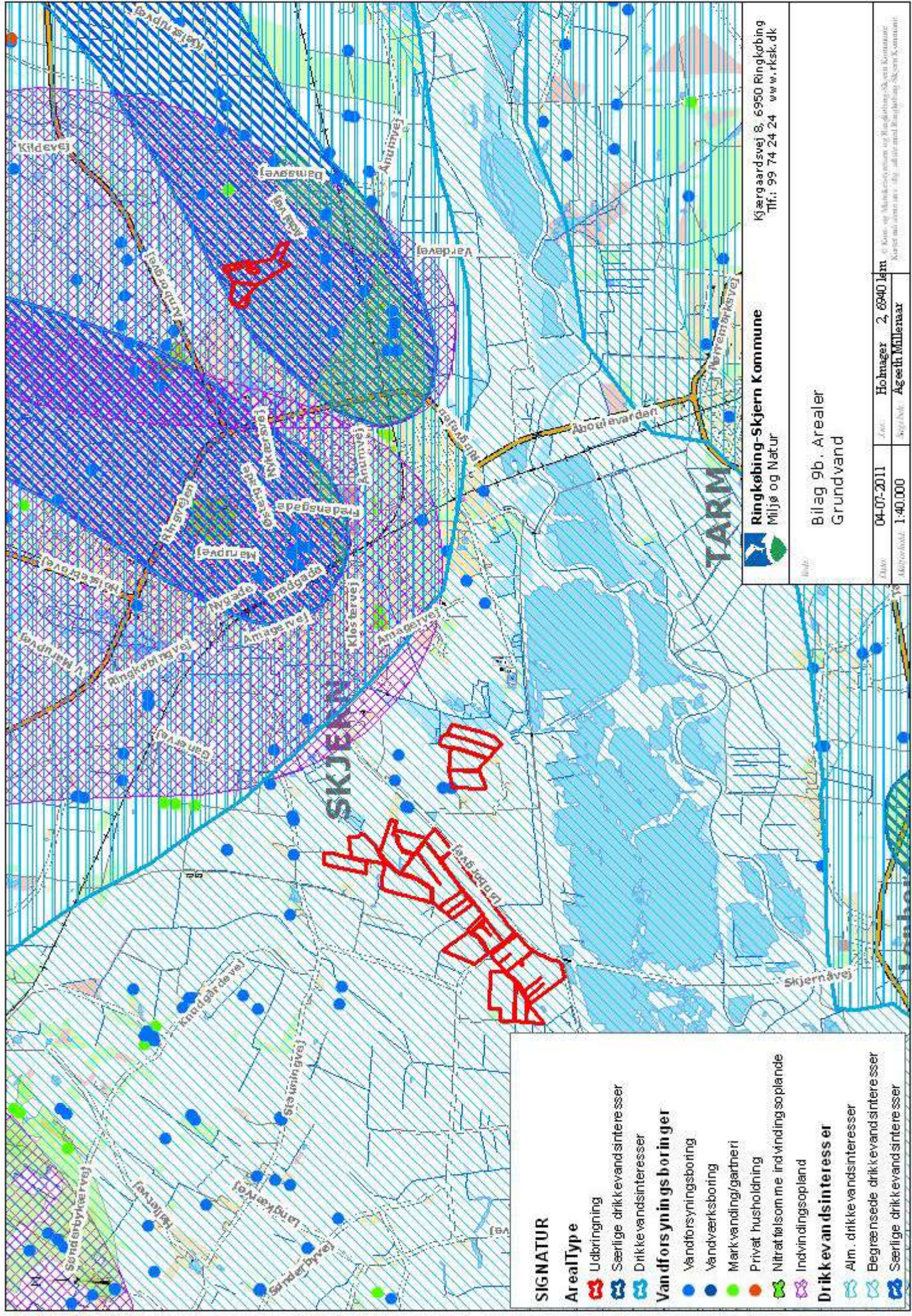
**Ringkøbing-Skjern Kommune**  
Miljø og Natur

Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing  
Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk

Bilag 9a. Arealer  
Grundvand

Dato	04-07-2011	Jac.	Hobager	2.6940	Jem
Approv./Avt.	1:40.000	Sign./Avt.	Ageeth Møller		

© Komm. og Miljøcenteret og Ringkøbing-Skjern Kommune  
Kortet må ikke anvendes uden tilladelse fra Ringkøbing-Skjern Kommune



**SIGNATUR**

**ArealType**

- Udbringning
- Særlige drikkevandsinteresser
- Drikkevandsinteresser

**Vandforsyningsboringer**

- Vandforsyningsboring
- Vandværksboring
- Markvanding/gartneri
- Privat husholdning
- Nitratfølsomme indvindingsoplande
- Indvindingsopland

**Drikkevandsinteresser**

- Alm. drikkevandsinteresser
- Begrensede drikkevandsinteresser
- Særlige drikkevandsinteresser

**Ringkøbing-Skjern Kommune**  
 Miljø og Natur

Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing  
 Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk

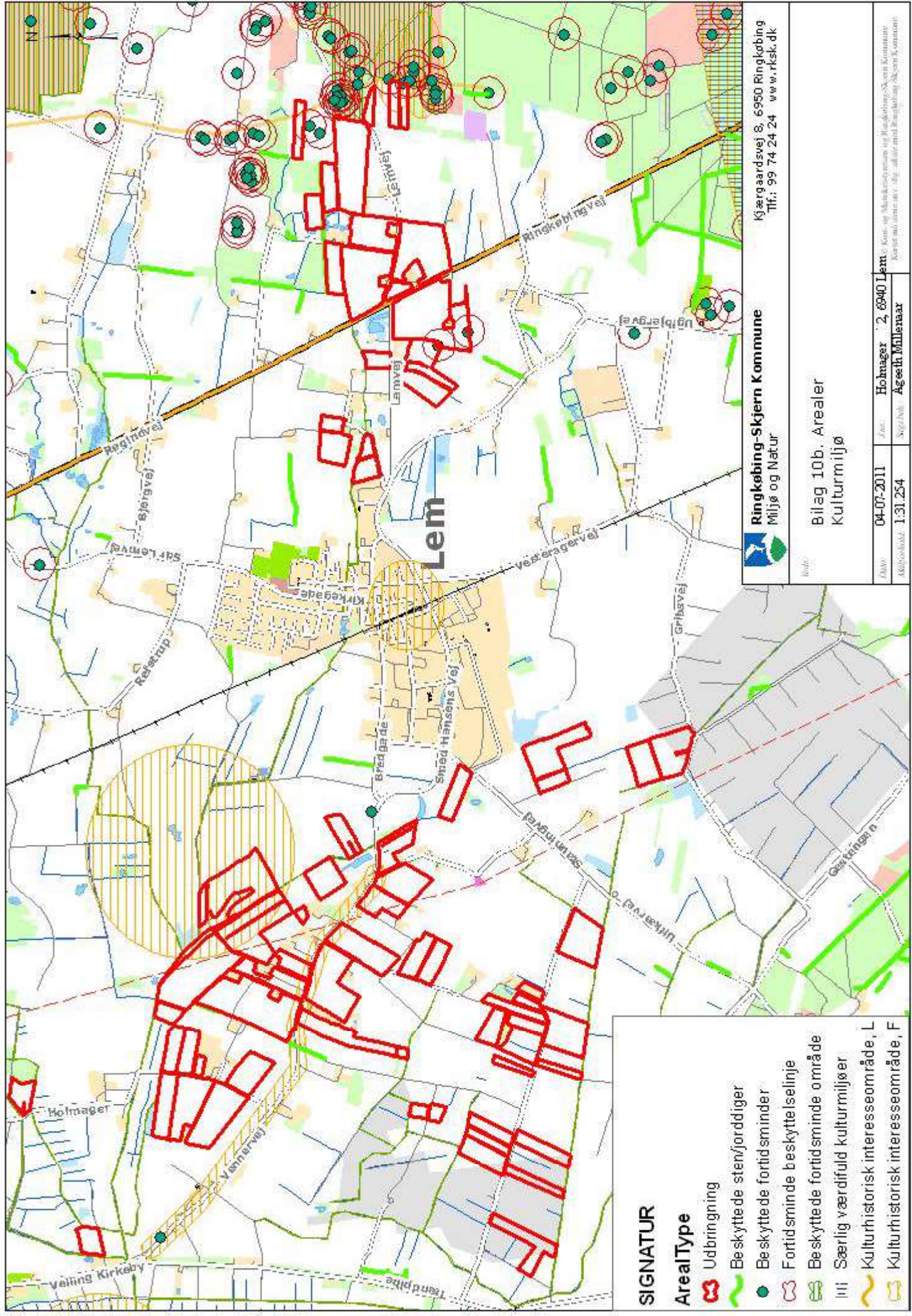
Bilag 9b. Arealer  
 Grundvand

Dato	04-07-2011	Jac.	Hobnager	2.6940 l/m
Skala	1:40.000	Signatør	Ageeth Møllerbaaer	

© Komm. og Miljøcenteret og Ringkøbing-Skjern Kommune  
 Kopieret med tilladelse af: alle andre myndigheder, Skov- og Kommune















**SIGNATUR**

**ArealType**

-  Udbringning
-  Beskyttede sten/fjorddiger
-  Beskyttede fortidsminder
-  Fortidsminde beskyttelseslinje
-  Beskyttede fortidsminde område
-  Særlig værdifuld kulturmiljøer
-  Kulturhistorisk interesseområde, L
-  Kulturhistorisk interesseområde, F



**Ringkøbing-Skjern Kommune**  
Miljø og Natur

Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing  
Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk








Bilag 10b, Arealer  
Kulturmiljø

Dato	04-07-2011	Jac	Hobnager	2, 6940	Lem
Ansvar	1:31:254	Signatur	Ageeth Møller		



**SIGNATUR**

**ArealType**

-  Beskyttede sten/fjorddiger
-  Beskyttede fortidsminder
-  Fortidsminder beskyttelseslinje
-  Beskyttede fortidsminder område
-  Særlig værdifuld kulturmiljø
-  Kulturhistorisk interesseområde, L
-  Kulturhistorisk interesseområde, F

**TADM**  
 Ringkøbing-Skjern Kommune  
 Miljø og Natur  
 Kjørgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing  
 Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk

Bilag 10c. Arealer  
 Kulturmiljø

Dato	04-07-2011	Jac.	Hobnager	2.6940	Lent
Skala	1:30.000	Signatør	Ageeth Møller		

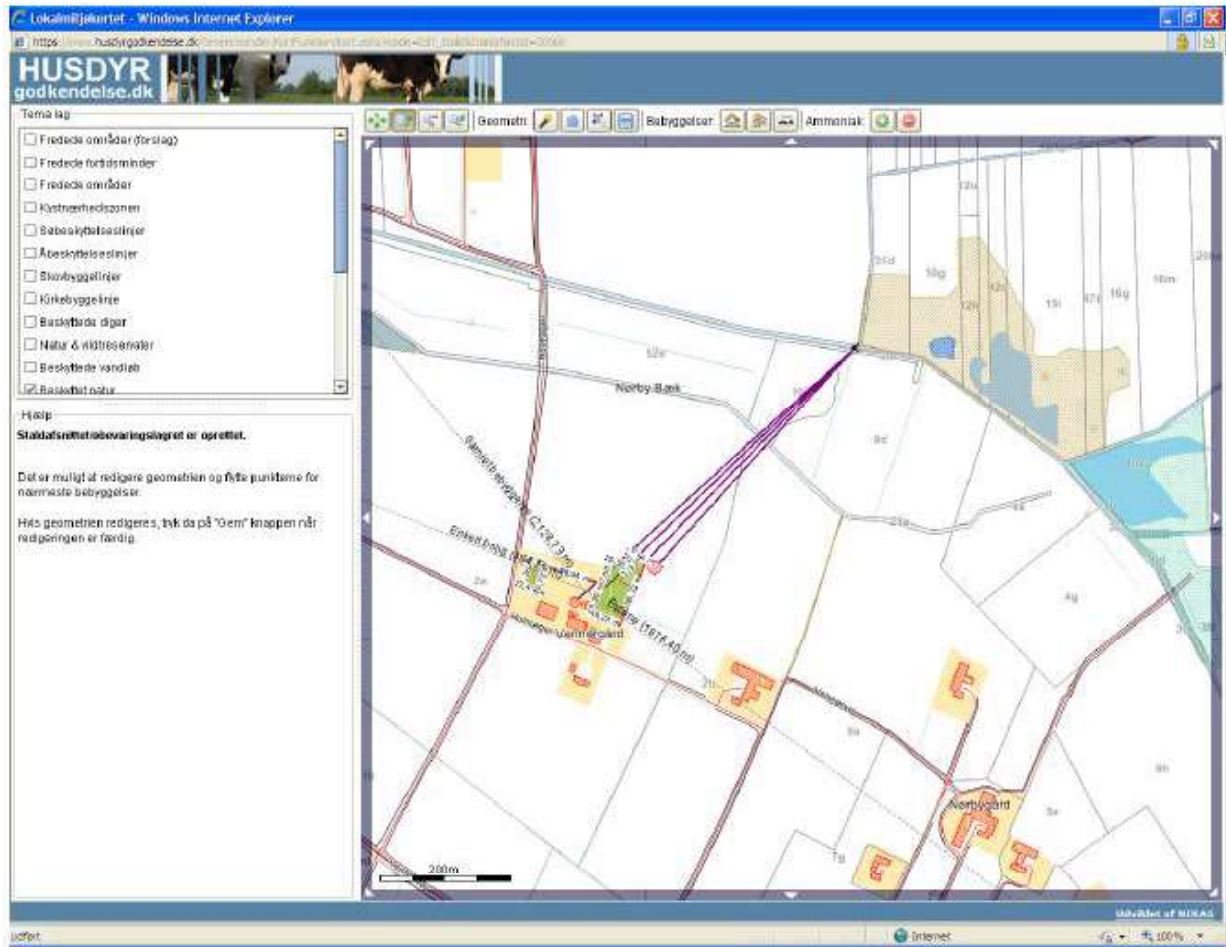
## Bilag 11: Ammoniakberegninger naturområder

Herning d. 25. maj 2011.

Ammoniakdepositionsberegninger fra Holmager 2 til 3 naturpunkter (§ 3 beskyttede moseområder) udvalgt af Ringkøbing-Skjern kommune.

Moseområderne er alle C-målsatte i Ringkøbing Amts Regionplan 2005.

### §3 beskyttet mose.



### Naturlinjestandardværdier

Ved at ændre på standardværdierne for naturlinjer, kan du angive, hvilke værdier naturlinjeme som udgangspunkt skal antage, når de bliver oprettet første gang.

Kildehøjde  (3 for gylletanke og 6 for stalde)

Ruheder opland

Ruheder natur

Kumulation

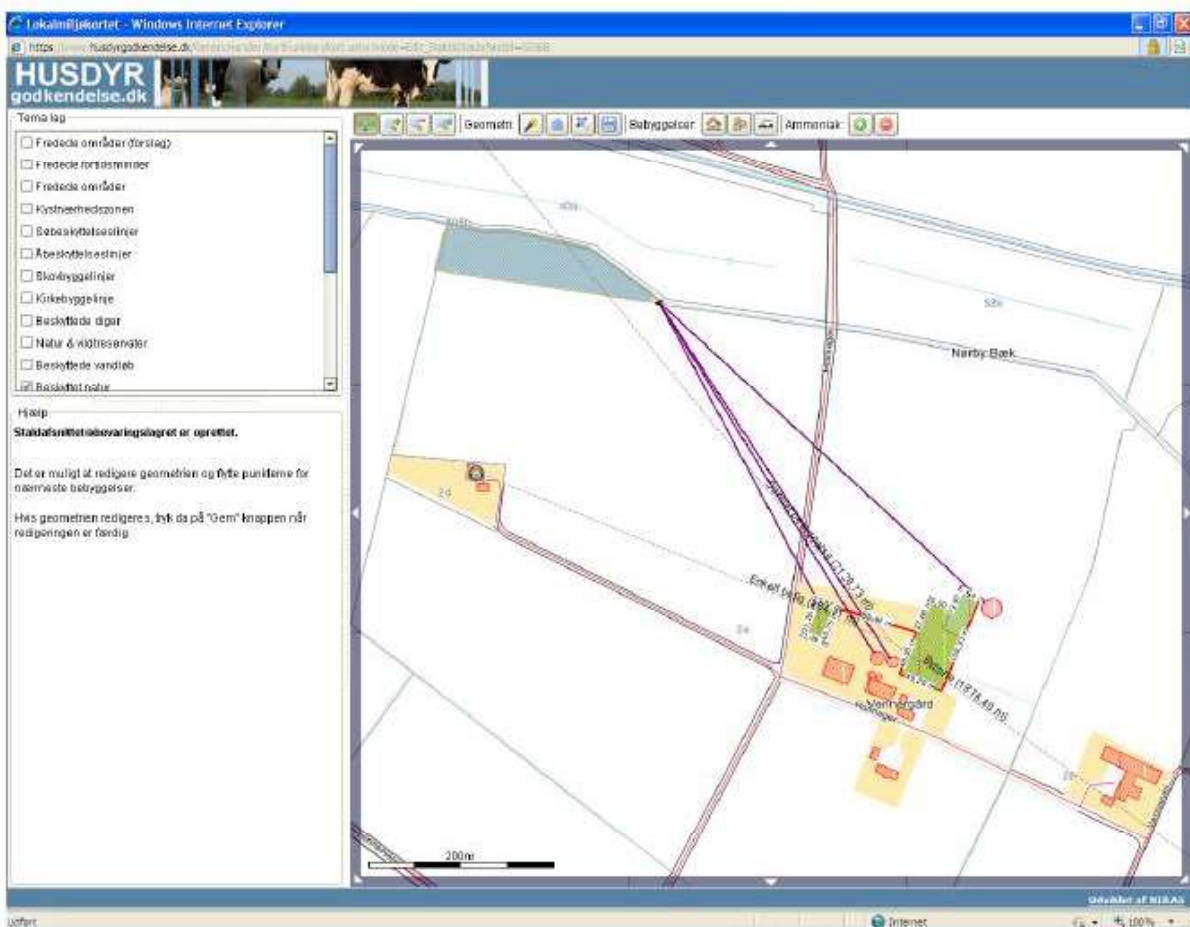
### Øversigt over beregninger på ammoniakpåvirkning af natur

Naturpunkt (navngivet efter nærmeste stald/lager)	Kilde for ammoniak- fordampning (stald/lager)	Kildes andel af merdeposition i naturpunktet	Kildes andel af totaldeposition i naturpunktet (kildes andel + de andre kilders andele)	Total merdeposition i naturpunktet (kildes andel + de andre kilders andele)	Totaldeposition i naturpunkt (kildes andel + de andre kilders andele)
LA-32924	ST-50568	0,1	2,5	0,0	2,6
LA-32924	LA-32933	0,0	0,0		
LA-32924	LA-32934	0,0	0,0		
LA-32924	LA-32924	-0,1	0,1		
LA-32933	ST-50568	0,1	2,5	0,0	2,6
LA-32933	LA-32933	0,0	0,0		
LA-32933	LA-32934	0,0	0,0		
LA-32933	LA-32924	-0,1	0,1		
LA-32934	ST-50568	0,1	2,5	0,0	2,6
LA-32934	LA-32933	0,0	0,0		
LA-32934	LA-32934	0,0	0,0		
LA-32934	LA-32924	-0,1	0,1		
ST-50568	ST-50568	0,1	2,3	0,0	2,4
ST-50568	LA-32933	0,0	0,0		
ST-50568	LA-32934	0,0	0,0		
ST-50568	LA-32924	-0,1	0,1		

### Maksimale depositioner

	kgN
Højeste merdeposition i naturområdet	0
Højeste totaldeposition i naturområdet	2,6

### §3 beskyttet mose



### Øversigt over beregninger på ammoniakpåvirkning af natur

Naturpunkt (navngivet efter nærmeste stald/lager)	Kilde for ammoniak- fordampning (stald/lager)	Kildes andel af merdeposition i naturpunktet	Kildes andel af totaldeposition i naturpunktet (kildes andel + de andre kilders andele)	Total merdeposition i naturpunktet (kildes andel + de andre kilders andele)	Totaldeposition i naturpunktet (kildes andel + de andre kilders andele)
LA-32924	ST-50568	0,1	2,1	0,0	2,2
LA-32924	LA-32933	0,0	0,0		
LA-32924	LA-32934	0,0	0,0		
LA-32924	LA-32924	-0,1	0,1		
LA-32933	ST-50568	0,1	2,1	0,0	2,2
LA-32933	LA-32933	0,0	0,0		
LA-32933	LA-32934	0,0	0,0		
LA-32933	LA-32924	-0,1	0,1		
LA-32934	ST-50568	0,1	2,1	0,0	2,2
LA-32934	LA-32933	0,0	0,0		
LA-32934	LA-32934	0,0	0,0		
LA-32934	LA-32924	-0,1	0,1		
ST-50568	ST-50568	0,1	1,9	0,0	2,0
ST-50568	LA-32933	0,0	0,0		
ST-50568	LA-32934	0,0	0,0		
ST-50568	LA-32924	-0,1	0,1		

## Bilag 12. Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier

Herning d. 6. juni 2011

### Miljøstyrelsens vejledende emissionsniveauer for ammoniak og fosfor:

Der er i begge tilfælde tale om eksisterende staldanlæg.

#### Holmager 2:

Ammoniak:

Delvis spalter i fare- og løbe-/drægtighedsstald.  
1694 søer x 3,01\* kg NH<sub>3</sub>-N = 5099 kg NH<sub>3</sub>-N/år.

Fuldspalter i farestier og delvis spalter i løbe-/drægtighedsstald.  
556 søer x 3,74\*\* kg NH<sub>3</sub>-N = 2079,44 kg NH<sub>3</sub>-N/år.

Det vejledende niveau er 7178,4 kg NH<sub>3</sub>-N/år.

Ammoniakemissionen fra anlægget er jf. IT-systemet 7.175,6 kg NH<sub>3</sub>-N/år.

\* (2,21 + 0,80) kg NH<sub>3</sub>-N/år.  
\*\* (2,21 + 1,53) kg NH<sub>3</sub>-N/år.

#### Lemvej 7:

Ammoniak:

60.000 smågrise (7,2-28 kg) x 0,071 kg NH<sub>3</sub>-N/år x 0,900243\* = 3.835 kg NH<sub>3</sub>-N/år.

\*korrektionsfaktor for vægt

Ammoniakemissionen fra anlægget er jf. IT-systemet 3.745,41 kg NH<sub>3</sub>-N/år.  
Miljøstyrelsens vejledende niveau er altså overholdt.

#### Fosfor:

Jf. Miljøstyrelsen er de vejledende emissionsgrænser for fosfor ved anvendelse af BAT henholdsvis 23 kg P/DE (32 kg P/ha ved 1,4 DE/ha) ab lager (søer) og 27,8 kg P/DE (39 kg P/ha ved 1,4 DE/ha) (smågrise).

Der er jf. IT-systemet følgende mængder P ab lager på de to ejendomme:

Holmager 2: 11.936,02 kg P / 524,62 DE = 22,75 kg P/DE (31,85 kg P/ha ved 1,4 DE/ha)

Lemvej 7: 7.045,06 kg P / 252,63 DE = 27,88 kg P/DE (39 kg P/ha ved 1,4 DE/ha)

Miljøstyrelsens vejledende niveauer for ammoniak og fosfor er altså overholdt.